

Riksdagens protokoll

2010/11:105

Torsdagen den 19 maj

Kl. 12.00 – 19.21

Protokoll
2010/11:105

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 13 maj.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2010/11:367

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:367 Regeringens skattepolitik

av Eva-Lena Jansson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 juni 2011.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 17 maj 2011

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2010/11:369

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:369 Kvinnors situation på arbetsmarknaden

av Patrik Björck (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 7 juni 2011.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 17 maj 2011

Arbetsmarknadsdepartementet

Hillevi Engström (M)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:396 Det statliga bidraget till trossamfund av Siv Holma (V)

Interpellationen kommer att besvaras den 14 juni 2011.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 18 maj 2011

Socialdepartementet

Stefan Attefall (KD)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

3 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Tredje vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2010/11:37 för tisdagen den 17 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från näringsutskottet.

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2010/11:143 till trafikutskottet

Skrivelser
2010/11:136 till utbildningsutskottet
2010/11:139 till trafikutskottet

5 § Genomförandet av tredje sjösäkerhetspaketet – del 2

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2010/11:TU23
Genomförandet av tredje sjösäkerhetspaketet – del 2 (prop. 2010/11:116).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 11 §.)

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2010/11:CU24
Kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning (prop. 2010/11:120).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 11 §.)

7 § Strategisk exportkontroll 2010 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden samt genomförande av direktiv om överföring av krigsmateriel

*Strategisk
exportkontroll 2010 –
krigsmateriel och
produkter med dubbla
användningsområden
samt genomförande av
direktiv om överföring
av krigsmateriel*

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2010/11:UU3
Strategisk exportkontroll 2010 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden samt genomförande av direktiv om överföring av krigsmateriel (prop. 2010/11:112 och skr. 2010/11:114).

Anf. 1 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Jag hade räknat med att dagens debatt nästan uteslutande skulle handla om kraven på demokratiklausul vid försäljning av vapen, men det har ju hunnit hända en hel del sedan diskussionerna om nämnda klausul diskuterades som mest häromveckan. Bland annat har vi återigen av medier uppmärksammats på att svensk vapenexport misstänks ske, eller snarare har skett, med hjälp av mutor. Jag tänker naturligtvis på när Sydafrika i slutet av 1999 tecknade kontrakt om köp av 24 JAS Gripen från svenska Saab och brittiska BAE.

För Sydafrikas del handlade det om gigantiska militära investeringar, som vi anser drog resurser som hade behövts bättre för fattigdomsbekämpning, samhällsbyggnad och till insatser mot den exploderande hiv/aids-epidemin. Vilka hot stod egentligen Sydafrika för som var större än den utbredda fattigomen och att 5 miljoner människor i landet var smittade av hiv och riskerade att dö i brist på behandling? Vem var den externa militära fienden som ledde till ett inhemskt behov av att införskaffa JAS-plan?

Miljöpartiet har under många år drivit att vapen inte ska exporteras till länder som brottas med stora utvecklingsproblem, bland annat Sydafrika, Tanzania och Pakistan. Vi anser att det strider mot den svenska politiken för global utveckling som innebär att alla politikområden, inklusive handel med krigsmateriel, ska främja mänskliga rättigheter och bidra till fattigdomsbekämpning. Den ska präglas av ett rättighetsperspektiv och kännetecknas av de fattigas perspektiv på utveckling.

Så på vilket sätt har JAS-affären med Sydafrika utgått från de fattigas perspektiv, på vilket sätt har den bidragit till fattigdomsbekämpning? Jag kan inte se några tydliga kopplingar. Snarare har affären räddat arbetstillfällena i Sverige.

Uppgifterna om mutor kring JAS-affären mellan Sverige och Sydafrika har utretts av åklagare och polis i Storbritannien, Sverige och Syd-

afrika. I Storbritannien lades utredningen ned i början av 2010 efter att det brittiska företaget betalade ett skadestånd på 3,5 miljarder kronor och erkänt bokföringsbrott. Viktiga spår följdes aldrig upp, och de ansvariga kom undan.

I Sverige tillsattes en och en halv tjänst inom polisen för att utreda den enorma härvan av pengaöverföringar, skalbolag och liknande, men utredningen lades ned sommaren 2009 i brist på bevis. Det ledde i sin tur till att OECD:s antikorrupsionsenhet kritiserade Sverige för att inte satsa tillräckliga resurser på att utreda misstankarna om mutor i samband med JAS-affären.

I Sydafrika har den ena rättsprocessen efter den andra stoppats, manipulerats eller hindrats på andra sätt. Så sent som 2008 genomfördes ändå nya husrannsakingar hos nyckelpersoner i Sydafrika.

Uppgifter i TV4 pekar på att över 50 miljoner kronor betalats till inflytelserika personer i Sydafrika som bonus i samband med försäljningen av JAS. Uppgifterna pekar också på att utbetalningar gjorts för bara några år sedan och att fler betalningar kan komma. Liknande uppgifter om mutliknande utbetalningar har vi fått av organisationerna Diakonia och Svenska Freds som tillsammans med andra i höstas begärde att utredningen skulle öppnas.

Fru talman! Det här är absolut inte acceptabelt. De nya uppgifterna måste få åklagare i Sverige att öppna utredningen kring ett eventuellt åtal på nytt. Det vore inte trovärdigt om de svenska åklagarna inte skulle gå till botten i frågan om JAS-mutor i Sydafrika när nu fler bevis finns att tillgå. Och det är oerhört viktigt att regeringen agerar för att förhindra att det sker korruption i samband med framtida svensk vapenexport. Utifrån den debatt som journalister och frivilligorganisationer fört utkristalliserar sig en bra strategi i fem punkter som regeringen kan kräva.

1. Redovisa alla så kallade motköp offentligt och i detalj.
2. Använd aldrig skatteparadis för betalningar.
3. Använd aldrig hemliga agenter, utan namnge alla mellanhänder och motivera alla ersättningar till dessa.
4. Gör aldrig affärer med företag som dömts för korruption och bestickning.
5. Stärk kontrollen genom mellanstatliga avtal mot korruption, stärkt lagstiftning och resurser till åklagare och polis för utredningar.

Fru talman! Antikorrupsion är en av de svenska paradgrenarna när det handlar om bistånd till andra länder. Det gäller att inte vara hemmablind. Och det gäller att inte se mellan fingrarna eller utgå från att alla svenska bolag sköter sig bara för att de är svenska. Vi vet ju att så inte är fallet.

Fru talman! Lagen om krigsmateriel är drygt 20 år gammal. Världen har förändrats sedan dess och förutsättningarna för svensk vapenexport är inte längre desamma. Precis som i all annan lagstiftning har praxis format tillämpningen, och vi har sett hur lagens begränsningar efterhand urholkats.

Miljöpartiet anser därför att det är hög tid att regelverket ses över. Vi tycker att det är positivt att regeringen och Socialdemokraterna är överens om att förändra den i vissa delar, det vill säga att få den mer i över-

ensstämmelse med politiken för global utveckling och för att skärpa exporten till ickedemokratiska länder. Men vi tycker inte att det räcker.

Sedan 2005 ligger den så kallade Krututredningen och samlar damm. Vi var från början starkt kritiska till inriktningen på utredningen, och nu har det gått alldeles för lång tid sedan den presenterades för att den ska kunna anses vara fullt relevant. Det har runnit mycket vatten under bron sedan dess. Vi anser i stället att en ny krigsmaterielutredning bör tillsättas med syfte att presentera en ny lagstiftning för svensk krigsmateriel-export under mandatperioden, och det bör vara en parlamentariskt tillsatt utredning.

Fru talman! Vi vill att framtidens regelverk för svensk krigsmateriel-export ska utformas så att det utesluter möjligheterna för Sverige att exportera krigsmateriel till länder som begår grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna. Vi vill också att framtidens regelverk för svensk krigsmaterielexport ska utformas så att det utesluter möjligheten för export av krigsmateriel till krigförande stater. Det är egentligen redan förbjudet, men vi vet alla att det ändå sker.

Vi anser också att det borde vara en självklarhet att genomföra obligatoriska konsekvensanalyser utifrån målsättningarna i vår politik för global utveckling varje gång man beviljar tillstånd för export av krigsmateriel. Också en försiktighetsprincip bör anges i samband med vapenexport som innebär att om det finns risk för en målkonflikt så bör fattigdomsbekämpningen få företräde. Den svenska krigsmaterielexporten ska naturligtvis stämma överens med politiken för global utveckling och inte motverka en hållbar utveckling.

För varje krona som läggs på bistånd i världen läggs ytterligare 15 kronor på militära utgifter. Det tål att minnas.

Många gånger omkullkastar de kronor som satsas på militära utgifter fullständigt syftet med de få kronorna som går till bistånd. UNDP lyfter i sina rapporter till exempel fram problemet med att militära investeringar i fattiga länder hämmar livsviktiga satsningar på rent vatten och sanitet. Pakistan omnämns särskilt. Varje år dör ca 120 000 människor till följd av diarrésjukdomar på grund av brist på rent vatten och sanitet. Pakistan är ett av få länder i världen som lägger mer pengar på försvaret än på utbildning och hälsa tillsammans. Ett annat exempel är att krigsmateriel-exporten till Sydafrika är större än Sidas hela bistånd till humanitära insatser och konfliktrelaterad verksamhet för alla länder i Afrika söder om Sahara.

Fru talman! Genom bland annat bistånd och politiska insatser har Sverige på olika sätt stöttat demokratiska krafter och en demokratisk utveckling i olika delar av världen. Demokrati och mänskliga rättigheter är en hörnsten i Sveriges utrikespolitik och politik för global utveckling. Trots det har svensk praxis möjliggjort att vapenexport tillåtits till flera icke-demokratiska länder.

Inte minst började det uppmärksammas medialt när den arabiska våren tog fart och vi tvingades rannsaka oss själva för att se om vi själva bidragit till diktatorers möjlighet att vända svenska vapen mot den egna befolkningen. Den som säljer vapen till en annan stat har också ett ansvar att se till att de inte används ”fel”, om det nu egentligen finns något rätt sätt att använda vapen på.

Prot. 2010/11:105
19 maj

*Strategisk
exportkontroll 2010 –
krigsmateriel och
produkter med dubbla
användningsområden
samt genomförande av
direktiv om överföring
av krigsmateriel*

Vi menar att det behövs mer än en skärpning av reglerna för vapenexport diktaturer. Det ska inte vara möjligt att sälja vapen till diktaturer. Sverige bör också vara pådrivande inom EU för att ett demokratikriterium införs även på EU-nivå.

Fru talman! Opinionen för en fortsatt restriktiv svensk vapenexportlagstiftning är fortfarande kraftig. Det är därför oroande att kommissionen nu arbetar för att harmonisera den europeiska vapenindustrin och underlätta handeln av krigsmateriel inom EU. Risken är stor att en harmonisering på EU-nivå steg för steg urholkar den svenska restriktiva vapenexportpolitiken än mer än vad vår egen praxis och regeringens satsningar på vapenexport redan gjort.

Det har redan under den nuvarande regeringens tid vid makten skett en tyngdförskjutning i Sveriges praxis för handel med krigsmateriel så att främjandet snarare än begränsandet av svensk export förordas vid tillståndsbedömningen. Det mest tydliga exemplet är den nya myndigheten Vapenexportmyndigheten som har till enda syfte att främja svensk vapenexport.

Rent principiellt handlar harmoniseringsfrågan om man anser att vapen hör hemma på den fria rörliga marknaden inom EU. Det anser inte vi. Vapen är inte vilken vara som helst. Vapen dödar. Vi anser att försvarsindustrins exportintressen aldrig får ges företräde framför humanitära, demokratiska, människorättsliga och utvecklingsmässiga bedömningskriterier vid tillståndsprövningen.

Vi hade många motionsyrkanden i detta betänkande. Många av dem inryms under reservation 10, så jag nöjer mig med att yrka bifall till den. Men vi står naturligtvis bakom också våra övriga reservationer.

Anf. 2 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till reservationerna 2, 5 och 11.

Sverigedemokraterna anser – och här skiljer vi oss från partierna i sjuklövern – att det svenska försvaret i huvudsak ska ha till uppgift att försvara Sverige och att den absoluta huvuddelen av ansvaret för denna uppgift ska vila på våra egna resurser alldeles oavsett om vi deltar i internationella samarbeten eller ej.

En följd av detta är att det finns ett behov av att tillgodose en stabil tillgång på materiel till detta territorialförsvar, och av denna anledning måste Sverige också ha en försvarsindustri. Vår utgångspunkt är att denna försvarsindustri måste kunna verka under förhållanden som så långt som möjligt är ekonomiskt fördelaktiga för de svenska skattebetalarna. Det är därför vår mening att en framtida vapenexportlagstiftning ska vila på huvudprincipen att den ska tjäna Sveriges behov av en livaktig försvarsindustri.

Det är med hänvisning till detta resonemang av vikt att sådan industri som är viktig för försvaret behålls inom landet. Det är därvidlag inte helt oproblematiskt att försvarsindustrin gradvis har övergått i internationella vapenkoncerners ägo. En vapenindustri som ägs av andra aktörer än svenska kan komma att hamna i konflikt med svenska intressen i det fall landet blir inblandat i en konfliktsituation. Vi anser därför att regeringen, med hänsyn till detta, bör verka för ett fortsatt svenskt ägarskap av viktig försvarsindustri.

Utskottet hänvisar till att intresseorganisationen Säkerhets- och försvarsföretagen meddelar att företagen ser det som positivt att det utländska ägandet har ökat under de senaste åren eftersom det medför nya möjligheter på den internationella marknaden. Givetvis ser de flesta av företagen i första hand till att tjäna pengar än att värna svensk säkerhetspolitik.

Vi vill dock betona att vi inte ser det som något principiellt fel i att Sverige ingår i samarbeten om vapenutveckling så länge som dessa samarbeten är i samklang med Sveriges långsiktiga säkerhetspolitik. Det är dock viktigt att sådana samarbeten inte hamnar i strid med Sveriges behov av en egen försvarsindustri. Det finns en risk för att just sådana konflikter kan komma att uppstå i och med Sveriges medlemskap i EU. Samarbetet kring frågor av denna typ får aldrig leda till att Sveriges handlingsfrihet eller möjligheter till en egen livaktig försvarsindustri inskränks. Därför menar vi att Sverige inte bör ingå i samarbeten som har sådana följder.

Fru talman! Regeringens förslag om att införa direktivet om överföring av försvarsmateriel innebär på flera sätt en förbättring av möjligheterna till ett realistiskt regelverk i Sverige. Det finns dock ingen anledning att inte redan nu förbättra möjligheterna till export av försvarsmateriel till stabila länder i Europa som vi redan har goda relationer med.

I likhet med Inspektionen för strategiska produkter och flera andra remissinstanser instämmer vi i att generella tillstånd borde kunna utfärdas också till vissa länder utanför EES. Vi menar att det redan nu borde vara möjligt att utforma lagen på ett sådant sätt att den inkluderar samtliga länder i Efta.

Den föreslagna ändringen i lagförslaget får som praktisk följd att möjligheterna att utfärda generella tillstånd för export utsträcks till att också omfatta Schweiz. Det är svårt att se att en sådan förändring skulle vara problematisk på något avgörande sätt samtidigt som den skulle ge möjligheter för industrin. En ytterligare fördel med en sådan skrivning är att det skulle underlätta för eventuella lagändringar i samband med ett framtida utträde ur Europeiska unionen och återinträde i Efta.

Vidare instämmer vi i regeringens ståndpunkt att export av försvarsmateriel är en förutsättning för en kostnadseffektiv materieförsörjning till det svenska försvaret och att exportfrämjande verksamhet därför utgör en del av svensk försvars- och säkerhetspolitik. Det existerar redan ett heltäckande regelverk för försvarsmaterielexport som bland annat särskilt framhåller den vikt som vid den utrikespolitiska bedömningen av varje utförelse ska fästas vid respekten för de mänskliga rättigheterna i mottagarlandet.

Fru talman! De krav på att införa ett demokratikriterium som framförts i en motion av Socialdemokraterna och som utskottsmajoriteten har anslutit sig till är till stora delar redan tillgodosett dels genom den av riksdagen antagna politiken för global utveckling, dels genom EU:s likaledes detaljerade och långtgående uppförandekod, vilken Sverige har förbundit sig att iaktta.

Politiken för global utveckling består av grundläggande värden som demokrati och god samhällsstyrning, respekt för de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Riksdagen har således redan fastställt att export av försvarsmateriel måste ske samstämt med

målen för politiken för global utveckling, vilket inkluderar bland annat demokrati och mänskliga rättigheter.

Vi sverigedemokrater anser att den främsta utmaningen inom exportkontrollpolitiken inte främst består i att införa ytterligare villkor för försvarsmaterielexporten utan att i praktisk handling tillämpa och efterleva de redan existerande regelverk som har upprättats i bred politisk enighet på såväl nationell som internationell nivå.

En ytterligare omskrivning av krigsmaterielagen för att uppfylla ett så kallat demokratikriterium, vilket har krävts av utskottet, är med andra ord inte nödvändig. Det innebär inte att vi, som en riksdagsledamot från ett av regeringspartierna hävdade i en debattartikel i fredags, vill sälja vapen till islamister. Det innebär däremot att vi vill börja använda de redan befintliga verktygen i stället för att bara lägga nya verktyg i lådan.

Även om utskottets förslag till beslut slår in öppna dörrar förtjänar det att påpekas att även länder som inte fullt ut har utvecklat en demokrati av västerländskt snitt kan ha ett befogat intresse av att bygga upp ett försvar, vilket bekräftas i FN:s stadgar artikel 51.

I en situation där vi har ett kompromisslöst krav på att vi inte under några omständigheter kan sälja försvarsmateriel till länder som ännu inte har en fullständigt utvecklad demokrati skulle vi sannolikt inte kunna bistå med försvarsmateriel till exempelvis ett Tibet som utropar självständighet och värnar denna självständighet mot ett totalitärt Kina.

I denna kontext skulle vi i ett historiskt perspektiv inte heller kunna bistå till exempel Polen, Finland och Kuwait i deras strävan att bevara sin nationella frihet från attackerna från Hitler, Stalin och Saddam Hussein.

Med dessa exempel i beaktande är det alltså långt ifrån omöjligt att vi skulle förvärra situationen i stället för att förbättra den genom ett sådant här beslut. Om vi nu avstår från att sälja till alla länder vars samhällssystem inte är desamma som i västvärldens demokratier och resultatet blir att ännu värre regimer ökar i styrka, vad vinner vi då?

Man ska inte heller tro att världens vapenhandel upphör ens om Sveriges hela försvarsindustri läggs ned. Den enda effekten skulle bli att Sverige skulle stå utan försvarsmaterielindustri och tvingas köpa från något av de större internationella krigsmaterieföretag som dominerar marknaden, och de länder som vi avstår från att sälja till skulle bli kunder hos samma företag. På vilket sätt är det en saklig förbättring av situationen? De enda förlorarna skulle bli vi själva.

Fru talman! Sveriges hållning i dessa frågor har alltid varit en balansgång mellan säkerhetspolitiska hänsynstaganden, utrikespolitiska målsättningar och rena ekonomiska ställningstaganden. Världen är inte svart och vit. Sveriges ställningstagande bör också i framtiden präglas av realism och kompromissvilja.

Anf. 3 HANS LINDE (V):

Fru talman! Varje vapen som tillverkas, varje krigsskepp som sjösätts, varje raket som avfyras är i slutändan stöld från dem som är hungriga men inte får någon mat, de som fryser men inte har några kläder – så sade den amerikanske presidenten Dwight Eisenhower 1953. Det tillhör ju inte vanligheten att en vänsterpartist citerar amerikanska presidenter från den här talarstolen, men det var sant 1953, och det är tyvärr fortfarande alltför sant.

År 2010 spenderade världen 10 000 miljarder kronor på vapen och militär upprustning – ett nytt rekord i modern tid. Samtidigt dör 26 000 barn varje dag i sjukdomar på grund av undernäring, trots att det inte råder brist på mat, och på grund av orent vatten. Det är sjukdomar som vi skulle kunna bota.

Varje år dör 358 000 kvinnor i samband med en förlossning, trots att det skulle kosta mindre än 1 procent av de årliga militära utgifterna i världen för att ge samtliga kvinnor på denna planet tillgång till preventivmedel och en säker mödravård.

FN:s millenniemål kommer med största sannolikhet inte att uppfyllas till 2015. I ett flertal länder är risken överhängande att man inte kommer att uppnå något av de åtta målen, om inte något radikalt händer. FN har beräknat att det skulle kosta 900 miljarder kronor att uppfylla millenniemålen. Det motsvarar en tiondel av de årliga utgifterna för vapen och militär upprustning.

Att vår värld är orättvis och att vi lever i en ojämsställd värld beror inte på ondska. Det beror inte heller på brist på resurser. Det beror bland annat på att alltför många av världens ledare gång på gång väljer att investera i ett nytt radarsystem, i nya stridsflygplan eller i nya pansarvärnsrobotar i stället för att investera i rent vatten, utbyggd mödravård och fattigdomsbekämpning.

För Vänsterpartiet är det en självklarhet att stå upp för militär nedrustning. Vi vet att nedrustning är en förutsättning för fred och säkerhet, men vi vet också att vi aldrig kommer att kunna bygga en rättvis och jämställd värld så länge vi lägger 10 000 miljarder kronor varje år på vapen och militär upprustning.

Fru talman! Vi betraktar gärna Sverige som ett föregångsland. Sverige är landet med de starka värderingarna och landet som alltid står på de godas sida. I teorin har Sverige världens kanske skarpaste och starkaste lagstiftning när det gäller vapenexport. Trots det har den svenska vapenexporten mångdubblats under de senaste tio åren. Sverige är i dag en av världens största vapenleverantörer. Värdet av den svenska vapenexporten uppgick förra året till 14 miljarder kronor. Det är nytt rekord i svensk historia.

Bland köparna av de svenska vapnen återfinns diktaturer. Där finns krigförande stater och länder som begår grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna. Det är en vapenexport som står i tydlig strid med den högtidliga retorik vi ibland hör i denna kammare. Det går inte att tala om fred och samtidigt beväpna krigförande stater. Det går inte att vara en försvarare av mänskliga rättigheter samtidigt som man beväpnar länder och regimer som kränker dessa rättigheter. Det går inte att vara en förkämpe för demokrati samtidigt som man möjliggör för diktaturer att krossa folkets krav på förändring och frihet med vapenmakt.

Under 2000-talet har Sverige exporterat vapen till 15 diktaturer. Här har politik för global utveckling och EU:s uppförandekod inte kunnat vara till någon hjälp. Under 2010 sålde Sverige vapen för 3,7 miljarder kronor till diktaturer. Det är en vapenexport som kontinuerligt och steg för steg har ökat under hela 2000-talet. Under den borgerliga regeringens tid vid makten har vapenexporten till icke-demokratier ökat med hela 373 procent. Det är alltså en 373-procentig ökning av vapenexporten till diktaturer under den borgerliga regeringens tid vid makten. I flera av

dessa fall har affärerna finansierats med svenska exportkrediter. Enligt Exportkreditnämndens egna uppgifter gav man mellan åren 2006 och 2010 exportkrediter på sammanlagt mer än 20 miljarder kronor för att finansiera svensk export av vapen. Det innebär att vi använder de svenska skattebetalarnas medel till att låna ut pengar till diktaturer för att de ska kunna köpa vapen från Sverige.

Bland köparna av svenska vapen återfinns Förenade Arabemiraten. Trots att man på Utrikesdepartementets hemsida kan läsa att 80 procent av invånarna i Förenade Arabemiraten saknar alla former av medborgerska rättigheter sålde Sverige under 2010 vapen till Förenade Arabemiraten för 804 miljoner kronor.

Under förra året sålde Sverige vapen till Saudiarabien för 246 miljoner kronor trots att Amnesty beskriver Saudiarabien som ett land med svårt förtryck av alla former av oliktankande och en svag struktur för mänskliga rättigheter och en näst intill total brist på skydd av friheter och rättigheter.

Till Pakistan, ett land med en auktoritär regim som kränker de mänskliga rättigheterna varje dag, en regim som är inblandad i väpnade konflikter, exporterade Sverige vapen för 1 340 miljoner kronor 2010. På regeringens hemsida om mänskliga rättigheter skriver man att en majoritet av Pakistans befolkning utsätts för diskriminering. Det var uppenbarligen inte något hinder.

Till Brunei, ett land som aldrig genomfört ett fritt och demokratiskt val där censuren är total och där man utdömer spöstraff för barn, exporterade Sverige 2010 vapen för 157 miljoner kronor.

Det tydligaste exemplet är kanske länderna i Nordafrika och Mellanöstern. Vi har under de senaste månaderna här i riksdagen och i svenska medier hört politiker tala om stödet till de folkliga revolterna och stödet till arbetet för demokrati och frihet i regionen. Till samma regimer som vi i dag kritiserar exporterade Sverige vapen även under förra året. Regimerna i Egypten, Tunisien och Bahrain fanns bland köparna av svenska vapen under förra året. Det är samma regimer som i år med våld har försökt tysta och krossa folkets krav på frihet och demokrati.

De folkliga revolterna i Nordafrika och Mellanöstern sätter fingret på hyckleriet med den svenska vapenexporten. Samtidigt som ilskan och frustrationen pyrde bland invånarna i denna region ökade under förra året den svenska vapenexporten till Mellanöstern från 120 miljoner kronor till 1 112 miljoner kronor. Det innebär en ökning med nästan tusen procent av den svenska vapenexporten till denna region.

Carl Bildts retorik om mänskliga rättigheter klingar falskt och ihåligt i ljuset av den svenska vapenexporten till denna region.

Fru talman! I sammanhanget vill jag också lyfta fram den svenska vapenimporten. Det är en fråga som inte berörs av regeringens skrivelse men som inte kan särskiljas från frågor om vapenhandel. Sverige har under de senaste åren importerat vapen från både Israel och Vitryssland. Det innebär att våra gemensamma skattepengar, via den svenska försvarsmakten går direkt in i den vitryska och i den israeliska försvarsindustrin. Det är fullständigt orimligt, och det står i tydlig kontrast till de vackra högtidstalen om svenskt stöd till en tvåstatslösning i Mellanöstern och stöd till demokrati i Vitryssland.

Fru talman! Vänsterpartiet vill att Sverige ska vara ett land som konsekvent står upp för demokrati och folkstyre, ett land som aktivt arbetar för fred och nedrustning och ett land som fördömer varje brott mot de mänskliga rättigheterna, oavsett var, av vem eller med vilka motiv de begås. Kamp för demokrati, fred och mänskliga rättigheter handlar inte bara om vackra ord. Det handlar i grunden om konkret och konsekvent politisk handling.

Vänsterpartiet vill se en ny krigsmaterielutredning och att den tillsätts omedelbart så att vi kan få till en ny lagstiftning i Sverige redan under denna mandatperiod. Vår målsättning är tydlig: Inga svenska vapen ska exporteras till länder som befinner sig i krig. Inga länder som begår grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna ska kunna köpa svenska vapen. Vi vill att en ny lagstiftning också ska omfatta import, utlåning och uthyrning av svenska vapen.

Grundläggande i en ny lagstiftning är att man inför ett skarpt demokratikriterium i regelverket. Det måste bli omöjligt för Sverige att i framtiden exportera vapen till diktaturer, annars kommer inte Sverige med någon trovärdighet i någon del av världen vid något tillfälle att kunna utge sig för att vara en kraft för mänskliga rättigheter, demokrati och frihet.

Fram tills för drygt två veckor sedan hade vi en majoritet här i riksdagen för ett tydligt och skarpt demokratikriterium. Vi var fem partier i denna kammare som krävde att man skulle stoppa vapenexporten till diktaturerna. Bara Moderaterna och Sverigedemokraterna har tydligt motsatt sig ett demokratikriterium. Trots det tyder allting på att riksdagen senare i dag kommer att säga nej till ett skarpt demokratikriterium. I stället har de borgerliga partierna och Socialdemokraterna enats om skrivningar om skärpning av exportkontrollen. Detta är så klart ett steg i rätt riktning, men i ljuset av att vi faktiskt hade en majoritet i denna kammare och att vi hade en historisk möjlighet att stoppa vapenexporten till diktaturerna skulle man kunna förvänta sig så mycket mer.

Majoriteten i utrikesutskottet säger dessutom ingenting om *hur* denna skärpning av exportkontrollen ska ske eller *när* den ska genomföras. Det blir upp till Carl Bildt och Ewa Björling på Utrikesdepartementet att tolka och avgöra utrikesutskottets skrivningar. Man kan anklaga Carl Bildt och Ewa Björling för många saker, men inte är de några av de skarpaste kritikerna av svensk vapenexport.

Att enskilda partier i denna kammare nu väljer att svika sina vallöften är beklagligt. Men vad som är än värre är att Sverige med största sannolikhet även i framtiden kommer att vara ett land som beväpnar diktaturer och förtryckarstater.

Vänsterpartiet har därför valt att reservera sig när det gäller export till diktaturer. Vi kan aldrig acceptera någon form av svensk vapenexport till någon diktatur. Vi står fast vid det vallöfte som vi gav till svenska folket när vi sökte mandat vid valet i höstas, nämligen att vi här i Sveriges riksdag skulle kämpa för ett demokratikriterium i svensk krigsmateriel-exportlagstiftning – ett tydligt förbud mot vapenexport till diktaturer.

Avslutningsvis vill jag säga att vi i Vänsterpartiet självklart står bakom samtliga våra reservationer, men jag väljer att yrka bifall endast till reservation 12.

Anf. 4 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Hans Linde hävdar att Sverigedemokraterna är mot ett demokratikriterium. Ja, det stämmer i sak att vi är emot att tillföra ytterligare fler verktyg i den verktygslåda som jag talade om tidigare. Det finns nämligen redan nu regelverk, och om vi hade efterlevt dem hade vi inte sålt vapen till krigförande länder och icke-demokratier.

Problemet är att de partier som tidigare har suttit i Exportkontrollrådet uppenbarligen inte har efterlevt gällande regler som finns bland annat om politik för global utveckling. Där sitter också Hans Lindes partikamrater. Det är viktigt att förtydliga detta.

Vänsterpartiets politik hade tyvärr inneburit att all export över huvud taget hade förbjudits. Det hade också slagit mot den svenska försvarsmakten, och i slutändan hade det lett till att vi inte hade något försvar alls.

Hur hade du, Hans Linde, velat utveckla detta demokratikriterium? Du hävdar att den nuvarande skrivelsen som ni har gjort till ett förslag i dag inte är tillräcklig. Hur långt är du beredd att gå?

Anf. 5 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Då får jag en möjlighet att förtydliga mig om det inte framgick av mitt anförande vad jag menade.

Vi vill ha ett skarpt förbud mot vapenexport till icke-demokratier – punkt slut. Vi vill inte ha några gråzoner och undantag.

Det är helt sant som Björn Söder säger att vi på papperet har en lagstiftning i Sverige i dag som är oerhört skarp och tydlig. Men tyvärr har vi sett hur denna lagstiftning under en längre tid har urholkats och hur man har gjort undantag efter undantag. Det tror inte att man kan lasta Vänsterpartiet för eftersom vi tyvärr inte har haft egen majoritet i Exportkontrollrådet. Vi ser konsekvenserna. Sverige har exporterat vapen till 15 diktaturer sedan millennieskiftet.

När jag lyssnade till Björn Söder tidigare tydliggörs skillnaderna mellan hur Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet ser på både vapenexporten och världen. När man lyssnar på Björn Söder framstår det som om Sverige skulle vara en isolerad ö, kanske till och med en egen planet någonstans där ute i fjärran.

För mig som vänsterpartist är det en självklarhet att arbetet för rättvisa, frihet, demokrati och mänskliga rättigheter inte kan stanna vid Öresund eller vid Treriksröset. Vi ser att våra möjligheter och våra förutsättningar här i Sverige att förstärka demokratin, att bygga jämställdhet, utveckla välfärden och bekämpa fattigdomen och de ökade klassklyftorna hänger ihop med utvecklingen i vår egen omvärld. Därför måste vi vara tydliga när det gäller export till diktaturer.

Björn Söder sade tidigare här att vi ska ha en lagstiftning som är fördelaktig för svenska skattebetalare. Jag satt och funderade på detta uttalande från Björn Söder. Jag vill därför passa på att ställa följande fråga: På vilket sätt anser Björn Söder att det är fördelaktigt för svenska skattebetalare att Sverige exporterar vapen till Saudiarabien, Förenade Arabemiraten, Egypten, Tunisien och Brunei?

Anf. 6 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Jag tolkar Vänsterpartiets förslag om detta absoluta demokratikriterium som att vi inte skulle kunna sälja vapen till de länder som jag tog upp, både historiskt och nu.

Om Tibet skulle vilja frigöra sig från det kommunistiska och totalitära Kina är det inte någonting som Hans Linde och hans parti stöder. Det förstår jag också. I ett historiskt perspektiv skulle vi inte heller kunna sälja vapen till Finland i deras kamp mot Stalin. Det har jag också förståelse för att Hans Linde och hans partikamrater inte skulle ställa upp på. Men till exempel Polen var inte en fullvärdig demokrati när landet blev invaderat av Nazityskland. Enligt Vänsterpartiets politik skulle vi alltså inte kunna sälja vapen till det Polen som fanns i mellankrigstiden för att landet skulle kunna stå upp mot Hitlers invasion. Det är kontentan och resultatet av den politik som ni för. Det är också ett slag mot svensk försvarsindustri och ett slag mot den svenska försvarsmakten.

Anf. 7 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Jag noterar att Björn Söder inte kunde svara på min fråga: På vilket sätt är det fördelaktigt för svenska skattebetalare att vi från svensk sida exporterar vapen till Saudiarabien, Förenade Arabemiraten, Egypten, Tunisien, Brunei och andra diktaturer?

Låt mig vara tydlig. Vänsterpartiet är ett parti som har försvaret av Sveriges militära alliansfrihet som ett av våra grundfundament i vår utrikespolitik. Vi ser att en förutsättning för en militär alliansfrihet i Sverige är att vi inte blir beroende av andra länder, till exempel Natoländer, när det gäller tillgången till krigsmateriel. Därför ser vi också att det finns ett behov av – om vi ska vara militärt alliansfria – att vi har en svensk försvarsindustri. Låt mig vara tydlig på denna punkt.

Men det är en falsk bild som målas upp här. Inte är det så att svensk försvarsindustri står och faller med exporten till Brunei, Saudiarabien och Förenade Arabemiraten? Jag tror att den svenska försvarsindustrin har möjlighet att överleva och fortsätta sin utveckling även om man inte får acceptera export av vapen till dessa diktaturer.

Låt mig vara tydlig med att jag vill att Sverige ska vara en kraft för fred och för nedrustning. Vi ska aktivt agera globalt vid krig och konfliktsituationer för att bidra till fredliga lösningar. Frågan är hur vi gör det. Björn Söders lösning på detta är att vi ska exportera vapen till länder som befinner sig i väpnade konflikter. För mig är det tydligt att det aldrig är en lösning på väpnade konflikter. Sverige ska vara ett land som använder alla de verktyg som vi har till vårt förfogande i utrikespolitiken – civila och diplomatiska verktyg – för att arbeta internationellt och för att verka för fred.

Jag måste erkänna att det blir lite tramsigt när vi står här i dag i riksdagens kammare för att diskutera den vapenexport som Sverige bedrev 2010, men Björn Söder väljer att hellre diskutera mellankrigstidens situation i Polen. Jag tycker att Sverigedemokraterna behöver fundera på sina prioriteringar och relevansen i deras politik när det gäller det Sverige som vi ser i dag.

*Strategisk
exportkontroll 2010 –
krigsmateriel och
produkter med dubbla
användningsområden
samt genomförande av
direktiv om överföring
av krigsmateriel*

Anf. 8 CARINA HÄGG (S):

Fru talman! Det har varit en lång resa, en resa under många år, för att komma dit där vi i dag står. Först var det ett långt arbete inte minst i utskottet för att få till stånd Krututredningen. Vi hade synpunkter på den, och i vårt utskott hade vi flera gånger talat om vikten av att belysa både importen och exporten – den stora delen.

Krututredningen skulle ha lett till en proposition senast 2007, men någon proposition kom aldrig. Vi väntar fortfarande. Varje år har vi socialdemokrater väckt motioner i frågan med syftet att få till stånd en skärpning av nuvarande lagstiftning.

I år kunde vi i utskottet få en majoritet för en översyn av nuvarande lagstiftning. Det är ett steg framåt. Sedan vet inte vi vart den resan bär. Självklart kommer vi socialdemokratiska ledamöter att vara pådrivande, att vara aktiva, i det här arbetet. Vi är trots allt tillfreds med att ett första steg har tagits. Det hela är sent och försenat, men det är ändå en process som kan gå vidare.

Liksom en del tidigare talare tror också jag att vi utifrån Krututredningen, som en del av oss redan då hade synpunkter på, inte bara kan ta ett steg vidare eftersom väldigt mycket hunnit hända under tiden.

Generellt är vår krigsmateriellagstiftning inte uppdaterad. Den är föråldrad. Det är nödvändigt att våra ledamöter i myndigheter och i Exportkontrollrådet får möjlighet att arbeta utifrån en lagstiftning som är mer relevant. Om det är så att praxis på något sätt dragit i väg är det vi som har det politiska ansvaret för att ta tillbaka frågorna, att ta ett politiskt initiativ och se till att vi får en lagstiftning som fungerar i alla sina delar och som motsvarar det som riksdagen fastställt.

Krigsmaterielfrågor är svåra frågor. De hamnar i skärningslinjen mellan många angelägna överväganden, och de är både långsiktiga och angelägna. Ytterst handlar det om vår egen förmåga att i en framtid kunna upprätthålla ett försvar.

I dag finns vi i en europeisk kontext. Det är en globaliserad värld, och vi ser att krigsmaterielindustrin inte är så nationell som det kan låta i en del inlägg. I högsta grad är krigsmaterielindustrin en internationell företeelse; företagsvärlden ser i dag ut på det sättet. Därmed måste vi ha en lagstiftning som följer verkligheten.

Krigsmaterielfrågorna har, tycker jag, väldigt tydligt kommit i fokus i den situation som vi nu huvudsakligen gläds åt när vi tittar på de nordafrikanska grannländerna till EU – den demokratiseringssvåg och den kamp för mänskliga rättigheter som gått som en revolution längs Medelhavets södra strand och som sträcker sig längre bort än så.

Också detta har visat på behovet av en ny krigsmateriellagstiftning. Hade vi för några år sedan haft en sådan hade vi i dag naturligtvis varit i en annan situation. Det här understryker vikten av att få en uppdaterad lagstiftning. En demokrati har att själv välja länder och hur den egna försvarsförmågan utvecklas. Vi talar inte om det i det här sammanhanget, men vi har ett ansvar.

Mycket när det gäller de investeringar och ekonomiska möjligheter som skulle ha funnits när det gäller att utveckla flera av de här länderna har i stället i stor utsträckning gått till det militära försvaret. I bästa fall har de här ekonomiska resurserna, omvandlade till krigsmateriel, legat och dammat i öknen. Men alltför ofta har de också kommit till använd-

ning. I Libyen ser vi nu ett mycket tragiskt exempel. Vi får anstränga oss så att sådant inte upprepas.

De som framför allt drabbas i dagens krig, i inbördeskrig och i krig mellan stater, är de civila. Det är inte man mot man, utan det är en försvarsmakt mot framför allt kvinnor och barn. Detta skapar flyktingströmmar och trauman samt våld och död. Dessutom påverkar detta under en lång tid.

Jag tycker att det är självklart att vi ska understryka att de mänskliga rättigheterna ska få en mer framträdande roll i arbetet för fred och säkerhet. Jag tycker också att det är alldeles självklart att demokratin ska ha ett annat utrymme än som är fallet i dagens lagstiftning. I Sveriges riksdag finns det en ökad enighet och uppställning i det här sammanhanget. Det ska vi ta vara på.

Även om vi i dag jämfört med omvärlden har kanske världens vassaste lagstiftning i och med att vi har ett principförbud och egentligen gör undantag – det är de möjligheterna vi använder oss av – har vi sett hur verkningslöst det är och vilka möjligheter som finns att kanske kringgå den anda som funnits hos lagstiftaren.

När det gäller den restriktivitet som jag tror att det finns en majoritet för och som vi tillsammans skulle försöka uppnå har vi ett ansvar att tillsammans se till att detta kommer i gång i det fortsatta arbetet.

I dagsläget är jag oklar över hur majoriteten ser på tidsramen. Jag vill se ett skyndsamt arbete. Jag vill se resultat. Jag vill se att vi verkligen kan komma fram till någonting konkret innan den här mandatperioden är över. Där har inte minst regeringsidan ett ansvar.

Jag kan dela Hans Lindes bild att det kanske inte är i de här frågorna som utrikesministern och handelsministern visat den största skyndsamheten. Tillsammans har vi dock en majoritet som kan se till att en förändring någorlunda skyndsamt kan ske. Vi är naturligtvis beredda att finnas med i det arbetet.

Vi ska ge tydliga signaler. I dag har vi möjlighet att göra det. Vi ska stödja människor i deras kamp för mänskliga rättigheter och frihet. Därför måste vi ha en politik som understöder det utifrån alla områden där vi har en politik för global utveckling. De mål som vi satt upp ska vara förenliga med kampen mot fattigdom. Inte minst har vi ett särskilt ansvar för det som händer i vårt närområde.

I dag kan vi konstatera att vi på flera områden inte har tagit det ansvar som Europa borde ha tagit i förhållande till grannländerna söderut. Detta understryker bara vikten av att vi fortsättningsvis tar ett större ansvar. I det ansvaret ingår en ansvarsfull politik när det gäller krigsmaterielfrågor och dual use-frågor; de frågorna hänger ihop.

Ännu en gång: Importfrågorna finns också där som en del. Det finns en dimension i detta även om det har en mindre direkt påverkan på något av de områden som står i fokus för våra överväganden här i dag.

Socialdemokraterna står alltså bakom skrivningarna i betänkandet. Vi har avstått från att lägga fram reservationer. I det ligger en förhoppning om att vi skyndsamt kommer fram till en överenskommelse som ett led i den riktning som nu kommer till uttryck i vår motion och också i tidigare motioner liksom i våra strävanden sedan 2006 som grundades på det arbete vi gjorde innan vi gick i opposition.

Prot. 2010/11:105
19 maj

*Strategisk
exportkontroll 2010 –
krigsmateriel och
produkter med dubbla
användningsområden
samt genomförande av
direktiv om överföring
av krigsmateriel*

Anf. 9 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Alla vi ledamöter i denna kammare gick i valrörelsen 2010 ut och sökte väljarnas stöd. Vi gick ut och presenterade vilken politik vi ville arbeta för. Vi presenterade våra vallöften och sökte ett mandat för det.

Även vi partier som tyvärr förlorade valet och som inte fick bilda regering har alltså sökt ett mandat. Vi har också avgett löften till väljarna. Jag tror att väldigt många väljare nu förväntar sig att vi infriar de löfena.

När det gäller frågan om vapenexport avgav Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ett gemensamt löfte. Gemensamt sade våra tre partier att vi i Sveriges riksdag om vi fick väljarnas förtroende ville verka för en helt ny lagstiftning i Sverige och att den lagstiftningen skulle innehålla ett demokratikriterium – med andra ord ett skarpt och tydligt förbud mot vapenexport till diktaturer.

Det är ett krav som vi vet har ett starkt stöd hos svenska folket och också i denna kammare; vi vet ju att också Folkpartiet och Kristdemokraterna stöder vår linje. Vi hade här en historisk chans för fem partier att gå fram med detta krav och att få till ett fullständigt stopp för vapenexport till länder som Saudiarabien, Förenade Arabemiraten, Bahrain, Egypten, Tunisien – listan är tyvärr alltför lång.

När vi nu läser betänkandet och ser hur vi ska rösta senare i dag konstaterar jag trots detta att Socialdemokraterna i stället har valt att göra upp med Moderaterna om vapenexporten. Man säger i detta betänkande nej till de förslag som har lyfts fram bland annat från Vänsterpartiet om ett skarpt demokratikriterium. Jag tror att både jag och en hel del av Carina Häggs egna väljare nu vill veta varför det är så att man nu säger nej till ett demokratikriterium när man i valrörelsen lovade att verka för ett demokratikriterium.

Anf. 10 CARINA HÄGG (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är bra att Hans Linde lyfter fram vad vi gemensamt tog upp i valrörelsen. Jag tror fortfarande inte att tillräckligt många kände till vårt ställningstagande, att vi fortfarande tycker så och att vi driver frågan att det handlar om respekt för demokrati. Demokratikriteriet måste vara en del av en ny lagstiftning. Därför är det bra att detta upprepas och kommer till uttryck.

Det är dock också bra att vi snart, när vi har omröstning, kan ta ett steg i denna riktning. Hans Linde och jag har inte olika meningar i sak. Däremot har vi möjligtvis olika meningar när det gäller i vilken takt vi kan gå fram och vilka förutsättningar det fanns att söka majoritet för att skapa förutsättningar för en reell förändring. Jag har full respekt för att ni väljer att lägga fram egna reservationer och har ett behov av och en vilja att uttrycka er i dessa frågor. Det tycker jag att alla partier har en möjlighet till, och den ska man ta vara på om man känner att så är fallet.

Vi har dock valt att inte på samma sätt ge uttryck för våra synpunkter utöver det som finns i betänkandet, därför att vi vet att vi har lagt fram motioner. Vi har lagt fram dessa överenskommelser och skrivit dessa förslag – det är känt. Vi kommer naturligtvis att även framdeles uttrycka vår mening och driva på för att uppnå den lagförändring vi vill se. Det är drivkraften, det är målsättningen och det är det våra väljare förväntar sig av oss.

Anf. 11 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Jag tror att ordet för dagen är ”steg”. Man talar om att det tas steg. Frågan är dock när detta steg ska tas och hur långt steget blir. De två frågorna har vi i dag fortfarande inte fått något svar på. Carina Hägg kanske ändå skulle kunna svara på dessa frågor eftersom Socialdemokraterna har suttit och diskuterat dem med de fyra borgerliga partierna. Den skärpning man nu pratar om, hur långtgående blir den och när kommer den att antas? Det tycker jag är rimligt att kammarens ledamöter får veta inför den votering vi ska ha senare i dag.

Jag vill också ställa en konkret fråga till Carina Hägg. Vi kunde tidigare höra hur Socialdemokraternas utrikespolitiska talesman Urban Ahlin gick ut i medierna och sade att överenskommelsen med de fyra borgerliga partierna innebär ett stopp för vapenexport till Saudiarabien. Det skulle i så fall vara ett väldigt glädjande besked, men jag skulle vilja höra det här i kammaren från en socialdemokrat, så att det förs till protokollet och så att vi också i framtiden kan följa upp detta.

Den överenskommelse ni nu har gjort med de fyra borgerliga partierna, innebär den ett totalstopp för svensk vapenexport till Saudiarabien? Där vill jag ha ett ja eller ett nej.

Anf. 12 CARINA HÄGG (S) replik:

Fru talman! Den överenskommelse vi har gjort, liksom andra överenskommelser, innebär att vi tar vår del av ansvaret. Den innebär dock också att andra som är en del av överenskommelsen tar sin del av ansvaret. Jag förutsätter att dem vi har gjort ett handslag med också följer upp och verkställer att uppgörelsen får ett konkret uttryck i form av stopp för vapenexport till ett land som exempelvis det som har lyfts fram. Det kan finnas fler exempel.

En överenskommelse innebär att man kommer överens. Är det någon som väljer att bryta en sådan överenskommelse får vi återkomma till den; då kommer vi i ett annat läge. Så länge vi har kommit överens ligger dock överenskommelsen fast tills något annat kommer fram. Där ligger ett ansvar. Vi tar vår del av ansvaret, och de övriga partierna, som också har regeringsmakten, har en stor del av ansvaret.

Vi kommer att noga följa och granska detta, och jag förutsätter också att vi har en lagstiftning på plats innan denna mandatperiod går ut. Detta är ingen fråga som ska ligga i långbänk; det finns så mycket på bordet. Detta är ingen ny fråga på så sätt. Det behöver beredas mer och genomföras arbete, men det finns så pass mycket grundkunskap att ett lagstiftningsarbete skulle kunna komma fram i rimlig tid innan nästa val.

Anf. 13 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! De flesta talar sig varma för att inte sälja vapen till icke-demokratier. Det är bra, det vill inte vi heller göra – om inte särskilda skäl föreligger, som jag har redogjort för och exemplifierat tidigare här i dag.

Min fråga till Socialdemokraterna är: Varför har man inte agerat tidigare med det regelverk som finns? Övriga partiers kolleger har ju suttit i Exportkontrollrådet tidigare. Det har inte Sverigedemokraterna gjort. Där har man haft all möjlighet att säga stopp till att sälja vapen eller för-

svarsmateriel till de länder som vi tidigare här har nämnt. Ändå har man tydligen inte gjort detta.

Jag tycker att de visar på lite hyckleri och ett sätt att vinna billiga politiska poänger inför valjarkåren att här och nu stå och säga att man absolut inte vill sälja vapen till icke-demokratier, men ändå har ens egna partikolleger i Exportkontrollrådet godkänt det.

Jag läste ett citat från en forskare på Fredsforskningsinstitutet som också säger att det inte behövs fler regelverk. Det är en fråga om politisk vilja; det krävs inga ändringar i nuvarande regelverk. Det är så klart och tydligt styrt i politiken för global utveckling och EU:s uppförandekod att vi har dessa regelverk och verktyg till att kunna säga stopp till att sälja vapen till diktaturer och krigförande länder.

Varför har inte Socialdemokraterna agerat i denna fråga tidigare, enligt nuvarande regelverk? Varför står man i kammaren här och nu och har en annan hållning?

Anf. 14 CARINA HÄGG (S) replik:

Fru talman! Politisk vilja och politiskt ansvar utkrävs inte minst genom att vi som lagstiftare tar ett ansvar i att stifta lagar och även följa upp lagar.

Vi har vid några tillfällen, när det har funnits anledning, bett att få redovisningar från de förekommande myndigheterna om huruvida det är så att man har frångått lagstiftning och regelverk eller om det är så att man har hållit sig där inom. Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi har fått dessa klarlägganden och haft en dialog med myndigheterna.

Är det nu så, vilket vi alltså konstaterar, att det finns behov av att skärpa lagstiftningen är det vårt ansvar att göra det om vi ser att vi inte får det utfall vi skulle kunna önska. Vi kan inte skjuta ifrån oss ansvaret och säga att det är någon myndighets fel. Det är vi som sitter här som tillsammans har det ansvaret, och vi ska ta det. Detta ansvar ställer sig dock Björn Söder utanför. Det är någonting jag konstaterar.

Vi har också arbetat med denna fråga under lång tid. Vi hade en utredning som skulle ha lett till en proposition. Nu blev det ingen proposition i början av förra mandatperioden, och det blev inget beslut i kammaren. Vi har alltsedan dess motionerat om att få till en annan lagstiftning, för vi har sett att den inte är tillfyllest. Den fyller inte de önskemål vi vill. Den lever inte upp till de rimliga krav vi kan ställa på en sådan lagstiftning. Den hänger inte ihop med vår gemensamma politik från riksdagen till stöd för demokratiutveckling.

Då måste vi göra någonting. Vi måste se att vi finns i en europeisk kontext. Vi måste se att krigsmaterielföretagen finns där och att de regelverk som växer fram på andra håll i samhället inte räcker. Ofta är de beskrivande, men de agerar inte och följer inte upp. Vi kan inte lämna över till någon annan europeisk nivå att ta vår del av ansvaret.

Jag tycker att Sverigedemokraterna blundar för den kontext som företagsvärlden i dag befinner sig i. Vår lagstiftning har i dag helt andra förutsättningar. Det är ofta så att man sätter samman produkter som är producerade i flera olika länder. Det är klart att vi måste ha en lagstiftning som täcker hur det ser ut i verkligheten. Det gör inte Sverigedemokraternas resonemang.

Anf. 15 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Vi kan hålla på och stifta lagar i all oändlighet, men poängen är att de ska följas. Lagarna ska följas och efterlevas, och det har man uppenbarligen inte gjort med de nuvarande regelverk som finns. Det saknas uppenbarligen politisk vilja, till och med hos Carina Häggs egna partikamrater i Exportkontrollrådet.

Varför har man inte fullföljt och efterlevt de regler som finns? Det finns redan nu verktyg för att stoppa leveranser av försvarsmateriel, krigsmateriel eller vad vi nu må kalla det till länder som vi inte anser bör ha svenska produkter av detta slag. Nuvarande regelverk gör det möjligt att stoppa det, men det har man uppenbarligen inte gjort från politikernas sida.

Vi kan hålla på att stifta lagar på lagar men det gäller att också efterleva dem.

Betänkandet korrigerades i sista minuten eftersom Moderaterna valde att ändra åsikt i den här frågan, men i betänkandet står fortfarande att just detta redan är tillgodosett. Det finns politik för global utveckling. Det finns EU:s uppförandekoder som vi har ställt oss bakom och är skyldiga att iaktta. Detta finns redan, och därför är frågan varför det inte efterlevs i dag.

Anf. 16 CARINA HÄGG (S) replik:

Fru talman! Om Sverigedemokraterna har uppfattningen att myndigheterna, de ledamöter som ingår i myndigheterna, bryter mot svensk lagstiftning och inte följer det som från lagstiftarens sida har sagts och de regelverk och direktiv som finns från regeringens sida finns det instrument för att följa upp det. Det finns instrument, och då får Sverigedemokraterna använda sig av dem. Vi måste ju ha någon formell gång när det gäller detta.

Vi från Socialdemokraterna har sagt att det krävs ny lagstiftning. Dagens lagstiftning räcker inte till. Den ska vara ett stöd för de ledamöter som sitter i Exportkontrollrådet. Den ska vara ett stöd och en ram för myndigheternas verksamhet. Vi tar det ansvaret, men Sverigedemokraterna gömmer sig bakom myndigheterna i stället för att vara med på tåget och ta sitt ansvar genom att ställa sig bakom arbetet med en ny lagstiftning. Det är ert val, Björn Söder, men ni kunde ha valt på ett annat sätt. Sluta gömma er bakom myndigheterna!

Anf. 17 ULRIK NILSSON (M):

Fru talman! Vi behandlar i dag ett brett betänkande, ett betänkande som rymmer allt från små, lätta vapen till internationella relationer, ett betänkande som rymmer bedömningar av handelspolitik, säkerhetspolitik och utrikespolitik och där avvägningarna, balansen dem emellan, är av stor vikt. Det är ett betänkande med kopplingar till global utveckling och geostrategiska frågor. Kort sagt är det ett betänkande som är både komplicerat och komplext och därför förtjänar en ganska djup analys.

I den bästa av världar lever alla länder i harmoni och samförstånd med varandra. Relationerna mellan länderna kännetecknas av respekt och förståelse, och eventuella dispyter löses till det gemensamma bästa i samförstånd och förhandling. Nu är inte världen den bästa och därför

finns – för att citera Clausewitz – en fortsättning av politiken med andra medel – de militära medlen.

I betänkandet görs en bred genomgång av de avtal som reglerar nedrustning och rustningskontroll, och som bygger på principen att stater gör utfästelser, men framför allt på system av gemensam kontroll och uppföljning av att utfästelserna följs. Vi kan konstatera att framsteg gjorts i historien och sannolikt kommer att göras i framtiden. Men vi kan också konstatera att avtalen inte fullt ut omöjliggjort militära konflikter mellan stater och inom stater. Svensk vapenexport ska naturligtvis ses i det perspektivet, och det finns anledning att ta det till sig, men det finns också anledning att lite grann fundera på hur det har vuxit fram. När det gäller dessa frågor handlar det nämligen om långa åtaganden, och i en del av de exempel som tagits upp i debatten har besluten fattats långt tidigare. Vi måste därför se på hur vi kommit dit där vi befinner oss i dag.

Fru talman! Mycket av tankesättet går tillbaka till kalla kriget. Det var en situation där världen var uppdelad i två pakter. Varje konflikt förutsattes kunna leda till att Nato stod mot Warszawapakten. I varje konflikt fanns risken att den skulle eskalera till något mer omfattande. Sverige valde då att stå alliansfritt, ett val som innebar att vi i hög grad var tvungna att förlita oss på vår egen försvarskapacitet och försvarsindustri. För att på något sätt kunna dela kostnaderna med andra valde vi då att ge möjlighet till viss vapenexport.

Eftersom vapenexporten riskerade att låsa in oss i någon av pakterna fick lösningen bli export till länder som stod utanför pakterna och uppfattades ha så stabila förutsättningar att någon reell risk för krig inte förelåg. I dagens ljus kan man naturligtvis fundera på om det var en riktig hållning att inte ta ställning mellan ett block som byggde på demokrati och öppenhet, Nato, och ett block vars ledord var socialism och kommunism och i realiteten bestod av diktaturer. Vi såg på den tiden båda sidor som lika goda kålsupare.

I dag ser vi annorlunda på situationen. I dag är det självklart att vi kan medverka och stödja strävanden som står i linje med vår uppfattning. För oss är det rimligt att Sverige ska vara en del när FN ber om hjälp att skydda civilbefolkningen i en krigszon. För oss är det självklart att vi tillsammans med andra demokratier kan medverka i gemensamma insatser till försvar. För oss är det en naturlig konsekvens att välkomna ett EU-initiativ för att skapa en fungerade EU-marknad för dessa områden.

Det är därför med viss förvåning jag läser reservationer från Vänstern och Miljöpartiet om att all vapenexport till krigförande stater ska förhindras – en slutsats som i sin yttersta konsekvens riskerar att leda till att, i ett fall där en demokrati angrips av en diktatur, vi står vid sidan om och inte säger att vi är på deras sida och beredda att stödja demokrati och mänskliga rättigheter. Å andra sidan kan man i Sverigedemokraternas reservationer läsa att vapenexporten i alla delar ska främja svensk försvarsindustri – inte Sveriges nationella intressen, utan försvarsindustrin. En lika långtgående konsekvens av detta skulle kunna innebära att bara det går bra att sälja vapen kan vi sälja även till dem som kunde angripa Sverige.

Varför tar jag upp dessa båda reservationer? Ja, det är inte för att jag tror att de är skriva av illvilja utan för att visa att det i debatten finns en väldig risk att man hamnar i det ena eller andra diket. Detta kräver en

balanserad syn. Det går inte att endast formulera slagord utan vi måste också fundera på ett genomtänkt förhållningssätt.

Fru talman! Hur ska man då se på en lagstiftning som speglar dagens snarare än kalla krigets situation? Jag ska inte här gå in på huruvida vi ska tillhöra någon allians eller inte. Den frågan behandlas inte i detta betänkande.

Det första självklara ställningstagandet är att vårt agerande hänger samman med att vi tillhör en grupp västliga demokratier. Vi har en gemensam vilja att bygga samhällen på öppenhet, respekt för andra, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. Vi måste kunna samarbeta inte bara när det gäller insatser inom ramen för det internationella samfundet utan även när det gäller materielanskaffning. Det blir därför naturligt att vi bör ha en gemensam marknad för vapen. Att vi sedan inom den gemensamma ramen behöver mekanismer dels för att överföra information, dels för att säkerställa likabehandling av tredjeland är också givet. Vi behöver system för att säkerställa att vi gör likadana bedömningar.

De delar som finns i föreliggande beslut om att genomföra ICT-direktivet är således rätt tänkt. På lite längre sikt handlar det naturligtvis också om att inom EU:s ram fortsatt föra diskussionen om hur en gemensam hållning gällande vapenexport till tredjeland ska se ut. Självklara inslag i vår uppfattning är demokrati, yttrandefrihet, mänskliga rättigheter och öppenhet.

Den andra slutsatsen blir något mer svårbeskriven. Det nuvarande systemet med en myndighet som hanterar vapenexporten och en parlamentarisk, rådgivande, insyn i speciella ärenden är välfungerande och bör behållas. Det finns hos beslutsfattare ofta en strävan att skapa direktkausala system byggda på kriterier huggna i sten. Efter att under ett antal år ha arbetat med frågor gällande kvalitetssystem vet jag hur gärna man vill ha direktkausalitet men också hur svårt det är när det är fråga om komplexa skeenden. Då är det oftast viktigast att kunna säkerställa informationen och förlita sig på att människor kan göra bedömningen. Alltför förenklade och tvärsäkra kriterier tenderar nämligen att bli kontraproduktiva och motverka sitt syfte.

Det som ska avvägas är tre faktorer. För det första handlar det om det industriella intresset. Vi har en mycket kompetent och konkurrenskraftig vapenindustri i Sverige. Exporten har medverkat till att stärka den och därmed givit det svenska försvaret fördelar. Det gäller att kunna behålla kompetensen i branschen både vad gäller utveckling och alla de positiva spin-off-effekter som kommer därifrån. Det handlar naturligtvis också om arbetstillfällen i svensk industri.

För det andra handlar det om att kunna säkerställa det svenska försvarets kapacitet och tillgång till ändamålsenlig utrustning. En del kommer vi att kunna utveckla själva; annat måste importeras. Handel med vapen är därför en naturlig del för ett litet lands möjligheter att kunna vara och försvara sig självt. Utan inhemsk produktion riskerar vi att hamna i knäet på något eller några länder som skulle stå för huvuddelen av vår materiel.

För det tredje har vi den fråga som dagens debatt har fokuserat på, nämligen att vapenexporten ska ses som en del i vårt utrikespolitiska agerande. Det föreslås ett demokratikriterium, och det är rimligt att konstatera att vi givetvis inte ska leverera till icke-demokratiska stater ef-

Prot. 2010/11:105
19 maj

*Strategisk
exportkontroll 2010 –
krigsmateriel och
produkter med dubbla
användningsområden
samt genomförande av
direktiv om överföring
av krigsmateriel*

tersom vi i andra sammanhang betonar vikten av demokrati, öppenhet och mänskliga rättigheter.

Det tillkännagivande som görs i dag är en tydlig beställning till regeringen att återkomma med ett förslag som möter dessa krav.

Vi ska dock ha klart för oss att det snarare är en gradskillnad än en artskillnad vi diskuterar. Redan i dagens lagstiftning och med dagens system finns det kriterier av typen kränkning av mänskliga rättigheter. Man har dessutom successivt skärpt detta. Det är på denna väg man bör gå vidare.

Jag tror inte att avvägningen mellan dessa tre aspekter kan göras av system. Den måste göras av människor som bedömer situationen. Därför har vi i grunden en relativt lämplig princip för hanteringen.

Fru talman! Många har under min politiska gärning försökt tala om för mig att jag inte kan detta med politik eftersom jag brukar vilja göra saker alltför komplicerat och försöka väga för och emot. Jag har alltid fått höra att enklast vinner. Jag står dock fast vid min uppfattning att det finns fara i att göra alltför långtgående förenklingar. Ibland behöver man reflektera, väga och balansera. Det finns ett gammalt talesätt om att man ska passa sig för system som är så perfekta att människan inte behöver vara god, och jag tror att det gäller här också.

Fru talman! Mot bakgrund av detta resonemang yrkar jag bifall till utrikesutskottets förslag, det vill säga att godkänna propositionen om ICT, att lägga denna skrivelse till handlingarna och att tillkännage för regeringen behovet av en förändrad lagstiftning med betoning på att inte leverera till icke-demokratiska stater.

Anf. 18 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Vi hörde Ulrik Nilsson säga att en av hans starka sidor är att kunna se både för- och nackdelar och att väga för och emot. Jag tänkte testa Ulrik Nilssons förmåga att väga för och emot. Jag har tre frågor till honom.

Min första fråga är: Vilka argument för vapenexport till Singapore ser Ulrik Nilsson? Under 2010, med borgerlig regering, exporterade Sverige vapen för 611 miljoner kronor till diktaturen Singapore. Jag kan bara se argument mot denna vapenexport, men det är möjligt att jag ser allt i svart och vitt och är för enkelspårig.

Min andra fråga är: Vilka argument ser Ulrik Nilsson för att Sverige ska exportera vapen till Thailand? Det gjorde vi under förra året för 498 miljoner kronor. Även här kan jag bara se argument mot. Thailand är ett land där vi sett flera militärkupper de senaste åren och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna. Landet är dessutom involverat i ett inbördeskrig i sina södra delar.

Min tredje och sista fråga är: Vilka argument för vapenexport till Pakistan ser Ulrik Nilsson? Pakistan var en av de verkligt stora köparna av svenska vapen under förra året. Sverige sålde vapen för 1 340 miljoner kronor till Pakistan. Pakistan är, som vi vet, en auktoritär regim där det begås omfattande och grova brott mot de mänskliga rättigheterna. Den borgerliga regeringen skriver till och med själv på sin webbplats för mänskliga rättigheter att majoriteten av Pakistans invånare är diskriminerade. Lägg därtill att Pakistan är involverat i väpnade konflikter. Jag kan

bara se argument mot att vi ska möjliggöra och ha svensk vapenexport till Pakistan.

På dessa tre områden vill jag testa Ulrik Nilssons förmåga att väga för och emot så att han kan visa vilka de tunga argumenten är för vapenexport till Singapore, Thailand och Pakistan.

Anf. 19 ULRIK NILSSON (M) replik:

Fru talman! Detta visar precis det problem som jag försökte illustrera. Det är lätt att förenkla budskapet, ställa frågor om tre länder och be mig väga för och emot. Det system vi har byggt upp där man gör en bedömning inom en självständig myndighet med rådgivande parlamentarisk insyn utifrån kriterier är ett ändamålsenligt sätt.

En del av de beslut som Hans Linde tar upp fattades långt innan dagens läge. Det händer saker och ting, och just därför är det viktigt att ha en rörlighet, att kunna värdera.

Jag tycker att vi ska komplettera med och tala om att vår utgångspunkt är att försvara demokratin och inte leverera till icke-demokratiska stater.

Jag vet dock inte, och ska inte heller veta, vilka bedömningar som gjordes när exportbesluten togs i dessa fall.

Anf. 20 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Jag kan inte tolka det Ulrik Nilsson säger om att systemen fungerar, att bedömningssätten i grunden är bra och att man har ett ändamålsenligt sätt att hantera dessa frågor på något annat sätt än att han tycker att det fungerade helt okej när Sverige under förra året exporterade vapen till Singapore, Thailand och Pakistan.

De borgerliga partierna och Socialdemokraterna har tillsammans gjort en överenskommelse om exportkontroll gällande icke-demokratier, som vi ska rösta om senare i dag. Trots flera diskussioner i utrikesutskottet och trots att jag har ställt frågor till Socialdemokraterna om vad överenskommelsen egentligen innebär har jag inte fått några ordentliga svar. Det är rimligt att riksdagens ledamöter och svenska folket vet vad det är vi tar ställning till. Vad innebär meningen i betänkandet som Socialdemokraterna och de borgerliga partierna har kommit överens om?

Frågorna är konkret: När kommer den svenska exportkontrollen skärpas gällande icke-demokratier? Kommer det innebära ett förbud mot svensk vapenexport till diktaturer?

Det är inga svåra kuggfrågor, utan frågor som man kan svara ja eller nej på.

Anf. 21 ULRIK NILSSON (M) replik:

Fru talman! Frågan ”när” är svår att besvara med ett ja eller nej. Gör man det blir man normalt sett betraktad som lite arrogant.

I betänkandet står om tillkännagivandet, som uppenbarligen är svårt att tolka: ”Utskottet anser, mot bakgrund av såväl politiken för global utveckling (PGU) som den fortsatta utvecklingen inom EU-samarbetet, bl.a. antagandet av ICT-direktivet, att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag till en ny krigsmateriellagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater.”

Vilken del är det som är så svår för Hans Linde att förstå? Är det att det gäller exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater eller ny krigsmateriellagstiftning? För mig är det en tydlig beställning att skärpa skrivningarna och regelsystemet så att vi inte levererar till icke-demokratiska stater.

Jag har fullt förtroende för att regeringen gör en bra bedömning av hur snabbt detta går att åstadkomma. Jag tror att varken din eller min linje tjänar på ett hastverk i denna fråga.

Anf. 22 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Fru talman! På s. 5 i regeringens skrivelse står det under avsnittet Krigsmateriel att krigsmateriel endast får exporteras om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik. Det är liksom första kriteriet.

Då måste jag ställa mig frågan: Vilka försvars- eller säkerhetspolitiska skäl har vi för att exportera vapen till många av de länder som finns på vår lista, till exempel Förenade Arabemiraten, Saudiarabien eller Singapore?

Detta borde vara grunden: Krigsmateriel får endast exporteras om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det.

Sedan ska man också göra en tillståndsprövning i enlighet med de svenska riktlinjerna. Egentligen är de svenska riktlinjerna bra från början, men praxis har lett till att de har urholkats. Där är vi i dag. Då behövs en ny lagstiftning.

Vi tycker att det är positivt att det kommer att ske en förändring. Men vi skulle ha önskat att fler hade varit med i processen. Det handlar inte bara om att ni har gjort ett tillkännagivande nu, utan det handlar om hur vi tar oss hela vägen fram så att det blir ett stopp. Där hade vi gärna ingått och pratat om dessa frågor, men vi har förstått att det inte är så ni har tänkt er det hela. Vi skulle hellre vilja se en utredning som tittar på frågan.

Det har skett en stor ökning av vapenexporten under den nuvarande regeringens tid. Jag skulle vilja att Ulrik Nilsson förklarar lite grann hur det kan bli så att antalet beviljade utförseltillstånd från år 2009 till år 2010 har ökat med 19 procent.

Anf. 23 ULRIK NILSSON (M) replik:

Fru talman! Jag ska börja med den första frågan. Vi tillkännager nu att vi vill att regeringen återkommer. Formerna för och organisationen av hur man ser över lagstiftningen överläter vi åt regeringen att fundera över. Det är den ordning vi har; vi gör en beställning. Vi talar inte om för regeringen hur den ska skriva eller göra. Beställningen är mycket klar. Det är ett tydligt kriterium som innebär att vi inte exporterar vapen till icke-demokratier.

Jag går nu över till frågan om ökningen. Jag kan inte i detalj tala om hur det är. Men en sak som vi inte ska glömma är att den internationella ekonomiska situationen har förändrats ganska markant på senare år från krisåren och fram till nu. Jag tror att det eventuellt kan ha spelat en viss roll.

Anf. 24 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Fru talman! Jag fick inte svar på den första frågan. Den handlade just om vilka säkerhetspolitiska och försvarspolitiska skäl det finns för att exportera till exempelvis till Förenade Arabemiraten, som vi har en relativt stor export till enligt den lista som vi har här.

Vi har också problemen med följdleveranserna. En stor del av vapenexporten är följdleveranser. Om vi nu ska stoppa exporten till icke-demokratier har vi ändå följdleveranserna som vi kanske inte kommer att stoppa. Hur ska vi göra i den delen? Där tycker jag att vi måste ha en samlad strategi för att tillsammans komma fram till hur vi verkligen ska stoppa vapenexporten inklusive följdleveranser till icke-demokratier.

Ulrik Nilsson sade i sitt anförande att han inte förstod Miljöpartiets eller Vänsterpartiets reservationer om att inte sälja till krigförande länder. Om någon blir angripen kan de ju inte försvara sig, menade han. Men den som inte är i krig har möjlighet att köpa vapen, och kan då vid ett eventuellt angrepp också försvara sig. Jag antar att Ulrik Nilsson inte menar att just vid det tillfälle ett land blir angripet ska världssamfundet helt plötsligt börja sälja vapen till landet så att det kan försvara sig.

En sista fråga från min sida gäller vilket ansvar leverantören, alltså exportören, har. Om vi till exempel hade tillhört de länder som också exporterar vapen till Libyen – vilket ansvar hade vi då haft när regimen, köparen, vänder vapnen mot den egna befolkningen? Det tycker jag är en samvetsfråga som vi bör diskutera här i kammaren.

Anf. 25 ULRİK NILSSON (M) replik:

Fru talman! Jag uppfattade det inledande resonemanget närmast som ett retoriskt konstaterande från Bodil Ceballos sida. Du frågade om de säkerhetspolitiska bedömningarna bakom Förenade Arabemiraten och vad det var för stater, Bodil Ceballos. Om jag inte alldeles missminner mig handlar det mycket om produkter med dubbel användning eller övrig krigsmateriel, som det heter nu – ÖK.

Jag tror att det handlar om radarsystem och sikten. Jag tycker inte att det är av riktigt samma karaktär, för det går inte att använda mot befolkningen men det har också ett civilt användningsområde för flygsäkerhet och liknande. Jag tar detta ur minnet, så jag kan ha fel. I så fall ber jag om ursäkt för mitt felaktiga påstående.

Bodil Ceballos tog upp frågan om följdleveranser till diktaturer – eller stater som blir diktaturer, får man väl säga. Där tror jag att vi har samma problem oberoende av om vi sätter ett kriterium som det ni önskar i dag eller ett som i stort sett är detsamma som jag önskar eftersom stater kan förändras. Jag har ingen bättre lösning på detta än vad du har, Bodil Ceballos, även om du nu avkräver mig besked om det.

Du tog upp frågan om leveranser till krigförande stater. Jag tror faktiskt att när krig står för dörren börjar man se om sitt hus. Jag tror att vi ska vara ganska glada i Sverige att vi fick köpa jagarna på 1930-talet. De var en viktig del i den svenska krigsansträngningen. Men vi ska inte prata om historia, sade Hans Linde, så jag ska inte göra det mer.

Slutligen tog Bodil Ceballos upp frågan om följdleveranser till Libyen. Såvitt jag har förstått det är det även där huvudsakligen sådan materiel som går under den lagstiftning som inte är materiel för strid som har levererats till Libyen.

Anf. 26 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Tills bara för några dagar sedan var Moderaterna beredda att skriva under den skrivning som vi ställer oss bakom rörande demokratikriteriet. Helt plötsligt svängde de om i sista stund. Som jag tidigare har påtalat luktar det i alla fall för mig hyckleri och billig populism och att man inför väljarna vill ge sken av någonting annat än vad man verkligen står för.

Jag har tidigare ställt frågor till föregående talare: Varför har man inte agerat tidigare med de befintliga verktyg som politiken för den globala utvecklingen föreskriver, EU:s uppförandekod och så vidare? Man har haft verktygen till att agera för att inte sälja vapen till icke-demokratier. Varför har inte Moderaterna agerat tidigare i enlighet med det som de nu står och talar sig varma för här i kammaren i dag?

Anf. 27 ULRIK NILSSON (M) replik:

Fru talman! Om det är hyckleri och billig populism att tro på demokrati låter jag andra avgöra. Det finns kanske de som är bättre experter på populism än vad jag är.

Men jag kan konstatera att om man studerar besluten under en längre period ser man att det sker förändringar i bedömningsgrunderna. Bland annat har man under åren i Exportkontrollrådet och i myndigheten successivt skärpt kraven på mänskliga rättigheter, mot kränkande behandling och så vidare.

Vi är kanske i det läge nu – precis som det står i tillkännagivandet – att det i ljuset av den förändrade situationen med ICT men också i och med vårt ökade fokus på mänskliga rättigheter och demokrati är dags att kodifiera systemet. Det gäller även om systemet som det har sett ut inte har givit några stora problem. I stort sett kan man säga att det har fungerat hyfsat väl, som också du var inne på tidigare, Björn Söder. Men det kanske är läge att nu kodifiera den förändring som har gjorts.

Det är detta som ligger i tillkännagivandet som ett första steg. Men det handlar också om att fundera på hur man i en lagstiftning tydligt ska kunna markera att vi inte levererar vapen till icke-demokratiska stater.

Anf. 28 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Jag kallar det inte för populism att tro på demokrati – absolut inte. Men jag kallar det populism, och billig populism, att man svänger om och försöker ge sken inför väljarna av att ha någon åsikt som man kanske egentligen inte företräder eftersom man tycker att det är obehagligt att bli placerad i ett visst fack när denna diskussion kommer upp. Jag tycker inte att det är rakryggat att man inte vågar stå upp för det man verkligen tror på.

Uppenbarligen tror inte Moderaterna på det de nu står och förespråkar här i kammaren och det de förespråkar i utskottsbetänkandet när man vill skärpa reglerna. Reglerna och kontrollen hade man kunnat skärpa med gällande regelverk. Andra har påpekat, och det påpekas också i ursprungstexten i betänkandet, att detta redan är tillgodosett. Det gäller bara att man efterlever det och har den politiska viljan. Den politiska viljan saknas uppenbarligen bland de övriga partierna här i riksdagen, som har suttit i åratal i Exportkontrollrådet och släppt igenom det ena efter det andra som man nu står och kritiserar här i kammaren. Det är era

partikolleger som har suttit i Exportkontrollrådet. Varför har ni inte efterlevt de gällande reglerna?

Anf. 29 ULRIK NILSSON (M) replik:

Fru talman! Det talas om billig populism och påstås att jag inte skulle stå för de åsikter jag presenterar här. Jag kan garantera alla de ledamöter som sitter i kammaren och alla andra som hör detta att jag står för demokrati och mänskliga rättigheter. Jag står för att vi ska ha de relationerna. Kallar ni det billig populism är jag gärna populist flera gånger om. Vi tror faktiskt på detta.

Vi kan också konstatera att vi har haft ett system som i huvudsak har tjänat oss väl. Men nu finns det skäl att kodifiera det, förändra och modifiera det lite grann och därför se över det. Det har i princip rötterna i det kalla kriget, och det är dags att se över det.

Jag kan inte riktigt förstå Björn Söders kritik. Jag tycker att det är en rätt tydlig beställning på vad vi vill åstadkomma. Det finns en bred enighet i riksdagen om att vi vill ha en vapenexport med kriterier för demokrati och mänskliga rättigheter. Jag kan inte riktigt köpa din uppfattning att det skulle vara billig populism. Jag tycker snarare att det är en ansvarsfull politik som gynnar Sverige, svenskt försvar och utrikespolitiska strävanden som presenteras i det betänkande som vi nu diskuterar.

Anf. 30 CHRISTER WINBÄCK (FP):

Fru talman! Till skillnad från föregående talare ska jag vara lite kortare och förenkla något så att vi kommer vidare.

Världen är ingen snäll plats även om vi önskar att den vore det. Demokratier måste varje dag försvaras på olika sätt.

Likväl som vi nu ser att folk i MENA-regionen och i andra länder strider och dör för rätten att få gå och rösta, och då gärna på mer än ett alternativ, ser vi också motsatsen där vi måste förmå folk att gå och rösta, nu senast i det dåligt besökta valet i Västra Götalandsregionen. Där är många människor helt enkelt för lata för att ta på sig finkostymen och gå och rösta. Det skulle ha tagit en halvtimme, och folk i andra länder dör för att få den rätten.

Demokratin måste tyvärr även värnas militärt. Ett fritt och oberoende land måste kunna försvara sig och de demokratiska värden det står för. Sverige har vapentillverkning för att kunna klara den uppgiften på ett bra sätt. Det finns länder utan arméer som helt förlitar sig på andra samarbeten. Samarbete på det militära området är bra. Det vill vi i Folkpartiet gärna ha mer av, vilket är väl bekant i denna kammare. Men som ett litet land måste vi också få lönsamhet i produktionen, och det innebär export. Exporten måste då omgärdas av stor restriktivitet och följa de demokratiska värden vi värnar.

I politik för global utveckling, PGU, stadgas ett antal kriterier där demokratikriteriet, jämställdhet och annat ligger i topp. Det finns många exempel på när exporten inte borde ha skett antingen på grund av dåligt underarbete, research, vid tillståndsgivningen eller på grund av att regelverket inte är tillräckligt tydligt.

Därför är det viktigt att vi nu ser framåt och åtgärdar detta. Vi ser över behovet av förändring. Vad som sker i lag, förordning eller bara i tillämpningar återstår att se. Det viktiga är att det sker.

Prot. 2010/11:105
19 maj

*Strategisk
exportkontroll 2010 –
krigsmateriel och
produkter med dubbla
användningsområden
samt genomförande av
direktiv om överföring
av krigsmateriel*

Vapenleveranser sker också över lång tid. Det handlar om följdleveranser, reservdelar etcetera. Det är angeläget att vi även ser över sådana klausuler i kontrakten. Det är viktigt att det tydliggörs, så att vi kan avbryta pågående leveranser om det blir avgörande skillnader i ett lands demokratiska styre.

Fru talman! Det gläder mig särskilt att V och MP i en reservation nämner det arbete som flera riksdagsledamöter har gjort genom det globala nätverket Parlamentarikerforum angående små och lätta vapen. Jag sitter i styrelsen där sedan några år tillbaka. Jag var också med när vi startade. Vi har även i denna kammare vårt utskotts ordförande som var med och startade detta forum och som har suttit som ordförande i riksdagens förening för detta under många år. Om några dagar åker jag till Centralamerika för att jobba med de här frågorna under några dagar och fortsätta kampen mot den okontrollerade spridningen av små och lätta vapen. Dessa vapen är riktiga massförstörelsevapen som orsakar att ett stort antal människor dör varje dag.

Därför är det med glädje jag noterar att vi i denna kammare godkänt förslag på lagändringar från ett på den punkten enligt justitiekansliet angående tillträdet till FN:s vapenprotokoll, vilket är en följd av FN:s Programme of Action som i år fyller tio år. Där håller man uppföljningskonferenser vartannat år. Jag har själv deltagit i de tre senaste.

Om en stund kommer vi att be regeringen att återkomma med förslag på hur förändringarna kan ske. Alla utom Sverigedemokraterna tycker att ett demokratikriterium ska tydliggöras. Vi ska stödja detta i dag. Vi ska också föra en dialog med regeringen under tiden för att det ska bli så bra som möjligt. Det är viktigt att vi tillsammans gör så mycket vi kan i det här fallet.

Sverigedemokraterna säger att regelverket är bra som det är i dag. Ja, det kanske det är, men uppenbarligen har det inte fungerat tillräckligt bra. Om vi väljer att ändra förordningar, lagstiftning eller annat kan väl Sverigedemokraterna inte vara emot. Det viktiga är väl att vi uppnår det mål som också Sverigedemokraterna säger sig vilja uppnå, det vill säga ingen export till icke-demokratier.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

I detta anförande instämde Ismail Kamil (FP).

Anf. 31 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Det stämmer att vi inte instämmer i att man ska införa ett demokratikriterium. Jag har tidigare i mitt anförande redogjort för bakgrunden till detta.

Christer Winbäck står här och erkänner att regelverket finns och är fullständigt men inte efterlevs. Varför efterlevs det inte? Problemet är att Christer Winbäckes partikolleger och övriga kolleger i de partier som nu förespråkar ett demokratikriterium inte efterlever och följer de regler som finns. Politik för global utveckling betonar just vikten av demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet mellan kön och så vidare. Vi har förbundit oss till EU:s uppförandekoder där bland annat mänskliga rättigheter också finns med.

Det finns alltså ett regelverk i dag. Vi vänder oss emot att vi ska lägga ytterligare verktyg i verktygslådan när vi inte använder oss av de verktyg som redan finns. Det hade varit ganska lätt att åtgärda detta. Det hade bara behövts ett samtal med partikollegerna. Det hade behövts ett enkelt samtal med de egna partikollegerna där man hade kommit överens inom partierna. Nu vet vi i och för sig att det finns partier här inne som uppenbarligen slåss med näbbar och klor när det gäller utrikespolitiska frågor, men i de flesta fall har man kanske en enhetlig linje inom partiet. Det behövs väl bara ett samtal inom partiet om att man ser till att efterleva det regelverk som finns. Då hade man inte behövt stå här i dag och förespråka att man ska hemställa att regeringen återkommer med ett nytt lagförslag.

Anf. 32 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik:

Fru talman! Det är riktigt att vi har kriterier. Jag tycker att de är bra, men de är uppenbarligen inte tillräckligt tydliga eftersom de tillämpas med en viss godtycklighet och på ett sätt som vi i denna kammare inte tycker är helt bra.

Björn Söder sade tidigare i sitt anförande att vi slår in öppna dörrar. Men genom att vi exporterar till länder som Saudiarabien, Bahrain och en del andra tycker jag inte att det fungerar tillräckligt bra. Jag förstår inte varför Björn Söder tycker att det gör så ont att be regeringen återkomma med förslag på hur vi ska tydliggöra lagarna och regelverket så att de blir bättre. Det borde vi alla tycka är bra. Det tycker åtminstone de flesta i den här kammaren även om en del vill gå lite fortare fram.

Anf. 33 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Tillämpningen av nuvarande regler ansvarar i högsta grad politikerna för. Om man återkommer med ett klart demokratikriterium sätter man käppar i hjulen för att även kunna hjälpa icke fullständiga och icke fullvärdiga demokratier att hävda självständighet och självbestämmande.

Jag tog under mitt anförande upp exemplet att Tibet skulle vilja frigöra sig från det totalitära Kina. Då skulle vi inte kunna exportera försvarsmateriel till Tibet om de skulle behöva hävda sin självständighet gentemot ett angripande totalitärt Kina, därför att Tibet inte är en fullvärdig och fullständig demokrati över huvud taget.

Det är det som blir kontentan av att införa ett demokratikriterium. Med dagens regelverk kan man göra vissa tolkningar, men med tolkningarna som politikerna står för kan de också se till att det blir åtstramningar när det gäller det som man har redogjort för här i kammaren, till exempel Saudiarabien som man tar upp i sina anföranden här. Det är era partikolleger som har suttit och beslutat och godkänt export av materiel till Saudiarabien. Det är i så fall era partikolleger som gör tolkningarna och tillämpar de nuvarande reglerna felaktigt, enligt ert sätt att se på det.

Anf. 34 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik:

Fru talman! Det var goda argument från Björn Söder som jag tycker kan användas i den diskussion vi tidigare hade med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det är nämligen ganska svårt ibland att diskutera var gränserna går. Det är därför vi inte här på sittande bak i kammaren tar

beslut om vilka kriterier som ska gälla och exakt var gränserna ska gå. Vi ber att få ett bättre underlag, så att vi kan ta ett fullgott beslut här i kammaren.

Det finns många regioner i världen som av olika anledningar inte vill tillhöra de moderländer de tillhör för närvarande – erkänt eller icke erkänt; det behöver vi inte diskutera. Ska vi utan vidare spisning bara leverera vapen till dessa? Det skulle vara väldigt svårt att behöva ha en sådan diskussion här i kammaren och peka ut enskilda länder. Därför tycker jag att det är viktigt att vi nu ser över regelverket och tydliggör vad ett demokratikriterium är, vad vi vill och hur vi i framtiden ska ha en god vapenexport – i den mån vi ska ha en vapenexport, men det tycker ändå de flesta här, inklusive Vänsterpartiet som faktiskt sade att det bara gällde icke-demokratiska stater. Det ser jag implicit som att man är för vapenexport till demokratiska stater. Men jag ska inte angripa Hans Linde i detta nu.

Jag tycker att det är viktigt att regeringen återkommer med förslag, som vi nu säger. Vi jobbar tillsammans med regeringen. Vi har i kammaren att föra diskussioner om detta och känna om vi tycker att det är tillräckligt eller inte. Jag förstår inte varför Sverigedemokraterna tycker att det gör ont att försöka stärka regelverket så att det blir tydligare för de politiker som ska besluta om detta framöver. Våra kolleger som sitter i dessa nämnder får ett tydligare verktyg att arbeta med, och vi slipper det som vi nu har diskuterat under snart två timmar här i kammaren.

Anf. 35 KERSTIN LUNGGREN (C):

Fru talman! Regeringens skrivelse handlar om någonting unikt. Vi får årligen en rapport om krigsmaterielutförelse från Sverige. Det handlar också om en proposition som rör genomförandet av direktiv om överföring av krigsmateriel. Det är ett EU-direktiv som vi måste genomföra senast den 30 juni 2011. Därför är det viktigt att vi i dag antar den propositionen.

Fru talman! När man lyssnar på en del av debatten skulle man kunna tro att handel med vapen var ungefär som att vi går på Ica eller Konsum och köper en vara vilken som helst, men så är det ju inte. Det är inte vilken vara som helst. Det är därför vi har en lagstiftning på detta område. Lagen anger tydligt att man inte får tillverka vapen utan tillstånd. Man får inte heller exportera vapen utan tillstånd. Vi har dessutom ett tillägg som har varit väldigt viktigt och är ett resultat av vunna erfarenheter, nämligen kravet på garantier för slutanvändning av vapen.

Det är tydligt att om FN fattar ett beslut om sanktioner gäller det också. Det bryter utan tvekan alla avtal. Det finns ett tydligt förbud i den delen. Detta regleras också i många stycken av de resolutioner som antagits av FN:s säkerhetsråd. Det här är alltså ett område som är omgärdat av många bestämmelser. Sedan kan vi inte komma ifrån att trots alla våra bestämmelser finns det andra länder och regimer som har mindre rigorösa bestämmelser. Därför förekommer det en hel del vapen ute på marknaden. Men det ska inte blandas samman med vårt sätt att hantera vapentillverkning och vapenexport.

Enligt gällande lagstiftning får export ske om den inte strider mot utrikes-, säkerhets- eller försvarspolitiska intressen. Det är bara då man får exportera. Den får alltså inte strida mot våra intressen. Det är klart att det

är en viktig utgångspunkt. En avvägning ska ske däremellan. Det finns vissa här i kammaren som bara vill ha försvarspolitiska skäl, har jag hört. Det är inte vår hållning. Vi ser markören. Det handlar om utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska skäl.

Sveriges militära försvar har behov av försvarsmateriel som är kostnadseffektivt. Det har vi markerat i den här kammaren mycket tydligt och i stor enighet. Då handlar det naturligtvis om att säkra exporten inom de ramar som lagen anger men också klara ut frågor om import, vilket vi tycker saknas i dag. Därför har vi en översyn sedan tidigare. I skrivelsen som regeringen lämnar noteras att utvecklingen inom EU genom ICT-direktivet som vi behandlar i dag och FN-arbetet när det gäller ett internationellt vapenhandelsfördrag, ATT, innebär nya förutsättningar för Krututredningen. Varje år tidigare har vi hänvisat till att den bereds. Men här markerar regeringen att nya förutsättningar skapas för den utredningen.

När nu utskottet gör ett tillkännagivande är det delvis en följd av detta, som jag ser det. Utskottet hänvisar också till de här förändringarna. Med hänvisning till PGU och ICT vill utskottet att regeringen ska återkomma med förslag till ny krigsmateriellagstiftning. Det har varit en avsikt som funnits länge. Vi har väntat rätt länge, vilket har framgått tidigare i debatten. Nu finns det också ett tydligt syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater.

Det är bra att Alliansen och Socialdemokraterna har enats bakom detta ställningstagande. Jag har hört, fru talman, hur debattens vågor har gått heta mellan de gamla rödgröna kompisarna här i kammaren när det gamla kravet på utredning nu bara stöds av Miljöpartiet och Vänsterpartiet. När jag lyssnar kan jag nästan höra att man egentligen skulle vilja stoppa all export, eller åtminstone förhindra att länder fattar självständiga beslut om att köpa svenska vapen. Det borde de inte få göra om de inte har uppnått den utvecklingsnivå som vi har i EU eller andra länder. Så låter det ibland när man lyssnar.

Fru talman! När jag läste Dagens Nyheter i veckan blev jag trots allt lite förvånad, för där kom det in ytterligare kriterier i diskussionen. Jag läste inte bara talet om det skarpa förbud som Vänsterpartiet har fört fram, utan också om andra länder där det riskerar att användas svenska vapen för att kränka de mänskliga rättigheterna. Jag tycker att det var spännande och skulle ha sett fram mot en tydlig precisering, för här kom det nya budskap utöver det som hade funnits i utskottets handlingar. Det hade varit så spännande, fru talman, att få ta del av hur denna allians definierat de mänskliga rättigheter som inte får kränkas. Handlar det om kvinnornas ställning, till exempel, eller hur var bedömningen?

Jag måste säga att det var lite förvånande, och det bidrar kanske inte till att skapa klarhet i vad som är den samlade bilden från utskottets majoritet. Jag beklagar just detta, fru talman, för här finns det skäl att försöka hålla fast och hålla i och inte sprida bilder som vi inte hanterar. Men det ska bli spännande att se hur den alliansen definierar olika begrepp.

Slutligen, fru talman, för att klara tidsaspekten, vill jag bara konstatera, inte minst med anledning av Bodil Ceballos inlägg tidigare, att det självklart är helt oacceptabelt med korruption, oavsett var den dyker upp. Vi är många som upprörs över signaler när det gäller korruption inom denna del av handeln. Om det handlar om försvarsexport eller annat är

Prot. 2010/11:105
19 maj

*Strategisk
exportkontroll 2010 –
krigsmateriel och
produkter med dubbla
användningsområden
samt genomförande av
direktiv om överföring
av krigsmateriel*

det självklart att nolltolerans ska gälla. Här har många regeringar sökt tvätta bykar, kan man lugnt konstatera, men nolltolerans är det budskap som vi måste vara tydliga med.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationerna.

(forts. 9 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.51 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

8 § Frågestund

Anf. 36 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa justitieminister Beatrice Ask, utrikesminister Carl Bildt, statsrådet Tobias Billström, statsrådet Birgitta Ohlsson och arbetsmarknadsminister Hillevi Engström välkomna. Justitieminister Beatrice Ask besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt ansvarsområde.

Fotbollshuliganism

Anf. 37 KERSTIN HAGLÖ (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till justitieminister Beatrice Ask.

Som en stor fotbollsentusiast och före detta fotbollsspelare vill jag att fotboll ska kännetecknas av en härlig, varm stämning på läktaren. Jag vill att fotbollspublik, spelare och domare ska känna sig trygga på våra arenor. Men i flera år har vi i stället kunna se hur huliganismen runt fotbollen har fortsatt. Bråk, misshandel och skadegörelse leder till att många inte vågar gå på fotboll och framför allt kanske inte ta med sig sina barn på fotbollsmatcher.

Både vi och Svenska Fotbollförbundet har därför krävt kraftfullare åtgärder och verktyg för att både stoppa och förebygga huliganism. Vi är många som kräver att anmälningsplikt införs för våldsvärkare, exempelvis efter engelsk förebild, vilket innebär att personer som exempelvis varit dömda för våldsbrott eller ordningsstörningar i samband med idrottsevenemang beläggs med anmälningsplikt på polisstationen under matchdagar.

Är justitieministern beredd att ta initiativ till att anmälningsplikt införs efter de ytterligt tragiska händelser som kantat fotbollen?

Anf. 38 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Tack för frågan, Kerstin Haglö! Jag tror att vi är många som är engagerade i att se vad man kan göra för att stävja de problem vi har i samband med stora idrottsevenemang.

Den konkreta frågan handlar om att ytterligare förstärka den lagreglerade och brottsbekämpande insatsen. Men låt oss backa bandet lite grann. Den förra socialdemokratiska regeringen införde ett tillträdesförbud. Vi har förstärkt det, eftersom polisen ansåg att det var svårt att använda. Vi har beslutat om att förbjuda planinvasion. Vi har sett till att det inte längre är tillåtet att ta med sig pyroteknik. Vi har också intensivt arbetat tillsammans med klubbarna för att försöka förbättra entréhanteringen och så vidare. Vi ser att det här inte fungerar.

I dag är vi där att vi har utsett en nationell samordnare, för det är inte en åtgärd eller ytterligare ett beslut i Sveriges riksdag som är det viktiga. Jag tror att det är en rad olika åtgärder som behöver göras, och jag inväntar den nationella samordnarens besked om vad han och klubbarna ser som nödvändiga insatser för att vi ska få stopp på de problem vi har i dag.

Anf. 39 KERSTIN HAGLÖ (S):

Herr talman! Jag känner väl till att det har getts ett uppdrag som ska presenteras 2013. Det är det enda jag känner till. Jag tycker att det är alldeles för lång tid, för då får vi kanske se detta först fotbollssäsongen 2014.

Som jag sade tidigare är anmälningsplikten något som stöds av Svenska Fotbollförbundet. Jag vet att det stöds av tiotusentals fotbollssupportrar och allmänheten. Justitieministern har stöd av tre partier här i riksdagen för att ta initiativ.

Jag kan inte se att det finns något hinder för att ta ett sådant initiativ i dag, i väntan på det i en sådan här svår fråga. Tyvärr framstår det för mig som att regeringen intar en passiv hållning i denna så svåra fråga.

Anf. 40 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Frågan är egentligen inte så svår, men den är omfattande och bred. Det är viktigt. Vi har ett tillträdesförbud, och man kan tycka att folk som inte kan uppföra sig i samband med matcher ska hållas utanför arenorna. Problemen är då två. För det första anmäls inte de som faktiskt beter sig illa eller begår brott i tillräcklig utsträckning. För det andra: När man har anmält och fått ett beslut om tillträdesförbud följer man inte upp det. Man kollar inte om den här personen kommer, och det är väldigt allvarligt.

Det här är ett entréproblem, där klubbarna har ett stort ansvar att se till att få stopp på dem som inte har rätt att vara på arenorna. Det är det ena.

Det andra är naturligtvis att man kan diskutera ytterligare åtgärder, men jag är besviken på att vi redan i dag har viktiga regler som inte fullföljs. Alkoholserveringen är fortfarande alldeles för omfattande i anslutning till matcherna. Folk som inte är nyktra verkar inte kunna bete sig, och det tycker jag att man borde kunna hantera utan ytterligare lagstiftning och öppna polisstationer i särskild ordning.

Jag är dock inte främmande för nya åtgärder i största allmänhet, men det är inte det som kan lösa saker, utan just nu ska vi jobba med de lagar och regler vi redan har och se till att de efterlevs.

Momsfrihet för den ideella sektorn

Anf. 41 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till EU-minister Birgitta Ohlsson.

EU-kommissionen har ju hotat att dra Sverige inför EU-domstolen om inte vi momsbelägger den ideella sektorn. Skatteutskottet debatterade och riksdagen beslutade i går här i riksdagen om en grönbok om mervärdesskattens framtid, där vi påtalade vikten av momsfrihet för den ideella sektorn i Sverige.

Det här är en viktig fråga för den ideella sektorn som är en stor folk rörelse och engagerar såväl unga som gamla. Att de även i fortsättningen inte ska behöva hantera momsredovisning är i det närmaste livsavgörande för dem.

Min fråga till statsrådet är vad statsrådet i sin roll som EU-minister kan göra för att påverka EU-kommissionen så att vi får behålla momsfriheten för den ideella sektorn. Vad har statsrådet hittills gjort i denna fråga?

Anf. 42 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Som Lena Asplund lyfter fram är det här en fråga som upprör inte bara den ideella sektorn utan också regeringen. Vi vet alla att ska man ha ett aktivt civilsamhälle är det viktigt att ideella föreningar och den ideella sektorn har de bästa möjligheterna att fungera bra, både inom sport, kultur och på väldigt många fält.

Därför är vi från regeringens sida väldigt besvikna på kommissionens agerande och kommer att fortsätta lyfta upp frågan på olika sätt. Jag gör det i kontakt med ministrar, och jag vill också betona att Sverige heller inte är det enda landet i EU som har denna hållning. Det är en tuff resa och en tuff strid, men jag och bland annat finansminister Anders Borg som har huvudansvaret lyfter upp frågan på olika sätt.

Jag vet att Anders Borg i mitten av juni ska ha ett samtal med skattekommissionären Semeta där de kommer att lyfta upp frågan igen. Vi försöker nu bygga allianser med likasinnade länder, och vi försöker även se till att den ideella sektorn inte drabbas även om vi får ett dåligt utfall på den här historien och momsreglerna måste förändras. Vi gör allt vad vi kan i den här frågan.

Anf. 43 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Skatteutskottet var för en dryg månad sedan nere i Bryssel, och då träffade vi kommissionär Semeta och framhöll hur viktig den här frågan var.

Det finns även en annan aspekt för statsrådet att fundera på som EU-minister, och det är att om vi skulle tvingas in i något sådant här ökar negativiteten mot EU bland den svenska befolkningen, och det vill väl varken kommissionen, EU eller vi.

Det är alltså rätt viktigt att jobba på i den här frågan, så jag hoppas att EU-ministern tillsammans med sina kolleger i berörda länder fortsätter och även påverkar andra länder och förklarar hur vår ideella sektor i Sverige är uppbyggd. De här små fotbollsklubbarna, bordtennisklubbarna och orienteringsklubbarna är inga vinstdrivande verksamheter. Det är på ideell basis, och det finns inget konkurrenshinder om vi säljer en korv på matchen eller något sådant. Det är det man vill framhäva.

Anf. 44 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Jag instämmer även fortsättningsvis i Lena Asplunds synpunkter i den här frågan. När det handlar om kommissionens grönbok på det här fältet ska vårt svar vara inne i slutet av maj, så vi hittar hela tiden olika faktorer som vi kan trycka på så att man kan undanta den ideella sektorn.

Jag tror att det är en pedagogisk fråga dels att bygga upp och visa hur vårt system kan se annorlunda ut gentemot andra länder, dels, som Lena Asplund var inne på, att visa legitimiteten, att det här faktiskt spelar väldigt stor roll för de EU-medborgare som bor i vårt land.

Marocko och Västsahara

Anf. 45 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! Jag har en fråga till Carl Bildt. Det är en dubbel fråga.

Om jag har förstått saken rätt har Marocko fått Sveriges stöd för att sitta i FN:s råd för mänskliga rättigheter. Det känns lite märkligt eftersom Marocko inte precis är ett land som utmärker sig för att främja de mänskliga rättigheterna.

Detta för mig till en fråga som ministern tidigare svarade på men som jag inte hade möjlighet att replikera på då. Ministern sade att i diskussionen i EU frångopplar vi Västsahara när det gäller Marocko, för Västsahara hör inte dit. Det är ett ockuperat område, så vi talar om Marocko.

Jag menar att man inte kan koppla bort Västsahara från diskussionen om Marocko eftersom marockanerna själva anser att Västsahara är en del av Marocko. Vi måste hela tiden ha distinktionen väldigt klar för oss, att Marocko tycker en sak och att vi tycker en annan. När vi diskuterar mänskliga rättigheter med Marocko handlar det naturligtvis också om att de ska främja de mänskliga rättigheterna i Västsahara.

Jag skulle vilja veta hur diskussionerna går nu i EU-kretsen när det gäller Marocko och Västsahara.

Anf. 46 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Jag tror att Bodil Ceballos har rört ihop begreppen lite grann så tillvida att frågan såvitt jag förstår handlar om Marockos kandidatur till en plats i Förenta nationernas säkerhetsråd. Där tillgår valet som så att de olika regionala grupperna nominerar, och här har den afrikanska gruppen nominerat två länder till två platser. Något egentligt valförfarande i klassisk bemärkelse, där man kan välja mellan länder, förekommer inte i denna fråga i FN:s generalförsamling. Därmed uppkommer egentligen inte det här problemet.

Detta var föremål för en interpellationsdebatt mellan Jonas Sjöstedt och mig själv i kammaren i går, som jag kan förstå inte tilldrog sig allmän uppmärksamhet.

Anf. 47 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! Då förstår jag att jag har tittat fel på bokstäverna när jag läste om den debatten.

Oavsett vilket skulle jag vilja veta mer om hur diskussionen går när det gäller Marocko och Västsahara, eftersom ministern klart och tydligt förra gången vi diskuterade sade: Nej, vi talar bara om Marocko. Västsahara är ju ett ockuperat område. Jag skulle vilja ha det klarlagt.

Sedan skulle jag också vilja ställa en annan fråga. Den handlar om alla de flyktingar som har drunknat i Medelhavet den senaste tiden. När vi nu i området har så många JAS-plan och andra plan från andra länder – det är väldigt många plan i området – är det inte en acceptabel situation att de inte också kan ha en del koll på vad som händer med människor som befinner sig på havet. FN-resolutionen handlar ju om att skydda civila, och flyktingarna är naturligtvis också civila.

Jag skulle vilja veta hur diskussionen har gått, för jag vet att detta har diskuterats i EU-kretsen också.

Anf. 48 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Vad gäller Västsahara ber jag att få påpeka vad jag har sagt tidigare. Det handlar framför allt om stödet till FN-processen. Det är klart att det som förekommer också förekommer i MR-dialogen mellan Marocko och EU. Det har vi diskuterat tidigare.

Vad gäller den senare delen av frågeställningen, som är något anorlunda, är det väl bekant för kammaren att jag har ett betydande förtroende för Gripen-systemet. Dock är dess förmåga att rädda flyktingar till havs synnerligen begränsad. Insatsen som vi gör är att hålla luftrummet fritt från libyska flygplan, och dessutom deltar vi med en fotospaningsuppgift.

De uppgifter som kommer in genom spaningsuppdraget går in i Nato-kommandot, som sedan inriktar andra insatser som finns. Då är det så att de maritima insatserna inom ramen för den här operationen inte har att göra med att rädda flyktingar. Det ligger mer inom andra insatser. Det kan röra sig om Frontex eller om andra insatser. Men om fartyg befinner sig i närheten av sådant här utgår jag från att de självklart inriktas på att rädda människor i nöd. I den mån fotospaningsunderlaget från Gripen-flygplanen visar något sådant är jag alldeles övertygad om att det också leder till att det sker ett ingripande, inte direkt via Gripen men indirekt genom de insatser som vi medverkar till.

Sverige och mänskliga rättigheter i Syrien

Anf. 49 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Min fråga går till utrikesminister Carl Bildt.

De folkliga protesterna mot diktaturregimerna i Nordafrika och Mellanöstern fortsätter. Dessa regimer använder våld för att slå ned de fredliga demonstranterna. Sedan årtionden har folkrätten och respekten för de

mänskliga rättigheterna haft en framträdande roll i Sveriges utrikespolitik. Sverige ska därför alltid ställa sig på folkens sida. Därför ska mänskliga rättigheter få en central roll i arbetet för att främja demokrati, fred och säkerhet. Diktaturregimerna ska alltid veta att brott mot mänskliga rättigheter inte kommer att löna sig.

I Syriens fall har tyvärr Sverige visat passivitet när det gäller att fördöma diktaturregimen i Damaskus. Min fråga till ministern är: På vilket sätt har utrikesministern agerat för att fördöma den syriska regimens våld gentemot fredliga demonstranter?

Anf. 50 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Jag vet inte om ledamoten har följt med i de olika uttalanden som har gjorts. De har varit så skarpa som det går att göra uttalanden över huvud taget.

Nu har det visat sig att uttalanden inte hjälper. Det vi nu diskuterar är att vidta olika typer av restriktiva åtgärder. Vi har inom ramen för Europeiska unionen vidtagit en omgång sådana. Utan att gå händelserna i förväg kan jag säga – jag ska briefa EU-nämnden om detta i morgon – att frågan står på föredragningslistan för utrikesministrarnas möte på måndag i Bryssel. Den har också varit föremål för rätt intensiva överläggningar mellan Bryssel och Washington de senaste dagarna i samband med den höga representanten Catherine Ashtons besök där. Jag hade själv samtal med den amerikanska utrikesministern Hillary Clinton om hur vi skulle förfara när vi träffades i förra veckan.

Anf. 51 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Våra signaler till diktaturregimerna ska självklart vara tydliga. Vi stöder människor i deras kamp för demokrati och mänskliga rättigheter. Frågan är vad utrikesministern ska göra för att på nationell nivå i Sverige uppmärksamma och fördöma den syriska regimens våld. Det räcker inte med bara uttalanden. Hur ska man göra så att de civila fredliga demonstrationerna får stöd från Sveriges utrikesminister?

Kommer utrikesministern att spela en aktiv roll för att skärpa sanktionerna ytterligare mot Syrien? USA har gjort det. Andra europeiska länder är på väg att göra det. Det kanske är dags för Sveriges utrikesminister också att öppna, offentligt inta en sådan ståndpunkt.

Anf. 52 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Det har jag som bekant redan gjort. Det var väl två veckor sedan vid det här laget. Det ledde också – jag ska inte ta åt mig hela äran av detta – till att EU tog det beslut man tog.

Vi kommer att gå vidare kan jag säga utan att gå händelserna i förväg, för vi ska först diskutera detta ingående i kretsen av utrikesministrar. Det gäller ju inte att bara vidta åtgärder hur som helst, utan det gäller att se vilka åtgärder som möjligtvis kan få någon effekt, utan att göra sig överdrivna förhoppningar. Men våra uttalanden har varit så skarpa som uttalanden över huvud taget kan göras från Europeiska unionens sida och därmed från Sveriges sida. Nu befinner vi oss i den utvecklingen att vi försöker med olika typer av sanktionsåtgärder.

Det är klart att detta också förenas med att via de olika kanaler som finns, och några finns fortfarande, sända så direkta budskap som vi kan

till den syrisk statsledningen för att förmå den att ändra kurs. Det förekommer självfallet också en dialog med olika företrädare för den syriska oppositionen och för olika, låt mig säga så, företrädare för andra grupperingar av länder i närområdet som möjligtvis har ännu flera kontakter och kanaler till de olika syriska oppositionsföreträdarna för att lyssna på de synpunkter som de kan ha och också har.

Integration av nyanlända

Anf. 53 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Jag vill vända mig till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström.

Sedan ett halvår tillbaka har Arbetsförmedlingen ansvaret för människor som kommer till vårt land genom migration. Det här är ju ett samarbete mellan Arbetsförmedlingen och andra myndigheter, bland annat för att få fram bostadsorter och för att lösa frågan om etableringsplaner och liknande.

En mycket central fråga i sammanhanget har visat sig vara att få fram personnummer. Där är samarbetet med Skatteverket angeläget. Det gäller att få folkbokföringsadresser som bygger på ett permanent boende.

Andra myndigheter som är med i det här arbetet är Försäkringskassan och olika kommuner. Frågan är väldigt komplex, och nu har vi en bra möjlighet att komma till rätta med de problem som har funnits under många år just när det gäller integration. Det kan illustreras bland annat med att tiden till inträdet på arbetsmarknaden har varit väldigt lång.

Min fråga till statsrådet är: Vilka ytterligare åtgärder är statsrådet beredd att vidta för att underlätta samarbetet mellan myndigheter för att på så sätt stärka integrationen och påskynda inträdet på arbetsmarknaden?

Anf. 54 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Tack för frågan!

Vi genomför en stor etableringsreform i Sverige som syftar till att människor som kommer från andra länder mycket snabbare ska komma ut på arbetsmarknaden. Det har i genomsnitt tagit sju åtta nio år. Det är alldeles för lång tid, särskilt nu när det finns många jobb. Då är det viktigt att komma ut på arbetsmarknaden.

Jag känner till problemen med personnummer och vikten av att myndigheterna samarbetar. Vi är tydliga med att man på ett mer konstruktivt och effektivt sätt måste samarbeta för att lösa upp de små knutar som finns i systemet. Det handlar också om moderna IT-system som ska finnas på plats och den lagstiftning som hör till.

Det pågår ett arbete, och jag är medveten om problemen.

Anf. 55 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Tack för svaret!

Jag märker att vi i grunden har samma uppfattning, nämligen att det finns stora möjligheter att få integrationen att fungera på ett bättre sätt.

När kan vi räkna med att förändringar som underlättar samarbetet mellan berörda myndigheter kan vara på plats?

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Ansvar för integration och för etableringsreformen åvilar min kollega Erik Ullenhag. Jag vet att det pågår ett intensivt arbete om de frågor som frågeställaren tar upp, det vill säga vikten av att synka system och få ett bättre fungerande samarbete.

Vi kan redan nu se att man på de flesta orter i Sverige har etablerat kompletterande aktörer, så kallade etableringslotsar, som ska hjälpa personerna att snabbare komma in på den svenska arbetsmarknaden och in i samhällslivet. Det tillsammans med en individuell ersättning främjar också att fler kommer ut i arbete. Särskilt viktigt är det att fler kvinnor kommer ut på arbetsmarknaden. Vi har gjort ersättningen sådan att den fungerar som en jämställdhetsinsats. Den ska främja kvinnor att komma ut. Det är mycket lägre sysselsättningsgrad bland de kvinnor som kommer till Sverige.

Jag är medveten om problemen, och jag ska ta upp dem med min kollega.

Skadestånd till brottsoffer

Anf. 57 THORALF ALFSSON (SD):

Herr talman! Min fråga riktar sig till justitieminister Beatrice Ask.

I veckan kom Riksrevisionen med, som jag uppfattar det, mycket skarp kritik vad gäller det system, eller snarare sagt frånvaron av det system, som ska tillvarata brottsoffrens rätt till skadestånd och att skadeståndet verkligen betalas ut.

Att det är brottsoffren som i dag i princip själva är skyldiga att driva processen mot Kronofogdemyndigheten, Brottsoffermyndigheten och även försäkringsbolagen gör att situationen för brottsoffren blir minst sagt besvärlig. Det gör att många ger upp på vägen.

Jag anser att det är viktigt att samhället visar sitt stöd för brottsoffren, och jag uppfattar att det i dag inte riktigt är så.

Riksrevisor Jan Landahl har skrivit följande på Brännpunkt: ”När vi har granskat hur myndigheterna hanterar brottsskadestånd och hur regeringen styr denna verksamhet, har vi sett att det finns ett antal allvarliga brister som påverkar den brottsutsatta negativt.”

Jag undrar om justitieministern kommer att agera omedelbart eller om hon kommer att fördröja situationen ytterligare ett år genom att invänta den utredning som ska läggas fram i april 2012.

Anf. 58 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Rapporten från Riksrevisionen är bra. Riksrevisionen pekar på frågor som alliansregeringen redan har uppmärksammat. Det har lett till att vi bland annat har tillsatt en utredning som ser över den numera gamla brottsskadelagen. Det är ibland svårt för brottsoffer att förstå hur brottsofferersättningen kan bli lägre än skadestånden. Det är dessutom ett tämligen krångligt förfarande som måste bli bättre. Det arbetet pågår.

Det andra vi har låtit utreda är rutinerna för betalning av skadestånd. I dag måste man i princip själv be om skadeståndet hos den som är dömd att betala det. Det är krångligt och fungerar inte alls bra. Där finns det ett förslag som har remissbehandlats och som är under beredning på depar-

temetet. Jag hoppas jag kan lägga fram förslag inom någorlunda rimlig tid. Det finns ännu mer som vi håller på med.

Anf. 59 THORALF ALFSSON (SD):

Herr talman! Från Sverigedemokraternas sida drev vi frågan i valrörelsen. Sedan vi kom in i riksdagen har vi väckt en motion i ämnet. Motionen behandlades i riksdagen den 13 april. Tyvärr var det ingen av allianspartiernas ledamöter eller de rödgrönas ledamöter som ville stödja vår motion.

Enligt Kronofogdemyndigheten fanns det i november 2009 drygt 3 miljarder kronor i obetalda brottsskadeståndsskulder. Jag misstänker att detta belopp är betydligt högre i dag. Anser inte justitieministern med tanke på detta stora belopp som inte kommer brottsoffren till godo att problemet är akut?

Anf. 60 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Det är ett stort problem att de som har begått brott mot andra inte gör rätt för sig. Ett praktiskt problem är att administrationen kring rutinerna är så krånglig att inte vare sig brottsoffer eller förövare har så lätt att få skulden reglerad. Där finns nu ett praktiskt förslag som jag hoppas att man ska genomföra i ordnade former.

Många skadestånd är relativt låga. Direkt i samband med domstolsförhandlingen är förövare oftast benägna att göra rätt för sig. Men det är krångligt, och man förutsätts ta kontakt med offret och be om adress och kontonummer. Då blir det inte gjort. Det här är orsak till skuldsättning för många unga människor som har begått brott, vilket är ett problem. Det är en konkret sida av det hela.

Vad vi hittills har gjort är att försöka öka myndigheternas förmåga att ha ett brottsofferperspektiv och ge människor adekvat information så att de vet var de kan få stöd och hjälp. Men det finns oändligt mycket kvar att göra för att brottsoffren ska känna att samhället fullt ut står på deras sida. Det har både Riksrevisionen och andra rätt i.

Svenska interneringsläger under andra världskriget

Anf. 61 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Även min fråga riktar sig till justitieminister Ask, och den berör historien.

Under andra världskriget internerades hundratals svenska värnpliktiga i arbetskompanier, i praktiken en form av interneringsläger. De fanns bland annat vid Lövnäsudden i Härjedalen, Storsien i Norrbotten och Öxnered i Västergötland. Kulmen för dessa interneringsläger kom sommaren 1941 efter Tysklands angrepp på Sovjetunionen.

De som internerades var antifascister. Det var det som förenade dem. De satt där på politiska grunder. Många av dem upplevde under hela sina liv att det hade begåtts en oförrätt mot dem, och de hoppades på att få en ursäkt från den svenska staten eftersom de upplevde att de godtyckligt och på politiska grunder hade frihetsberövats. Några få av dem lever än i dag, och deras anhöriga lever vidare.

Om den svenska regeringen skulle kika på frågan i dag och kanske framföra en ursäkt eller upprättelse till de internerade vore det en fin gest. Kan justitieministern tänka sig att titta på detta?

Prot. 2010/11:105
19 maj

Frågestund

Anf. 62 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag kanske ska skämmas över att erkänna att jag inte kan detaljerna i historien om denna del, mer än ungefär den beskrivning som jag har fått här.

Det är många som har känt att myndigheter har klampat på deras liv eller begått handlingar mot dem på ett sätt att de har fått lida för detta i hela sina liv och de har känt sig kränkta. Jag tror inte att det är möjligt att i någon mening rätta till allt som har skett bakåt, men det är viktigt att på olika sätt belysa historien och att i efterhand också syna myndigheters agerande i sömmarna.

I första hand är detta en uppgift för universitet, historiker och många andra. Det finns också frågor där regeringen har valt att utreda. Vi har nyligen haft en fråga som har gällt barn som har blivit placerade i fosterhem och olika typer av barnhem. Jag har inte haft möjlighet att ta ställning till just den här frågan, men man ska ha respekt för människor som kan få upprättelse.

Anf. 63 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag har naturligtvis stor förståelse för att det är svårt att på stående fot ta ställning i frågan. Allt som har skett historiskt kan inte heller rättas till.

Det här är en unik företeelse. Det är väl så nära vi har kommit fångläger på politisk grund i Sverige under demokratins tid. Motsvarande läger fanns till exempel i Danmark. Det slutade med att de skickades till koncentrationsläger. Av dem som inte lyckades fly och förena sig med motståndsrörelsen i Danmark dog de flesta.

Även om jag har full förståelse för att justitieministern inte kan ta ställning nu och här vill jag be er att titta på frågan. Det skulle ha en symbolisk betydelse för Sveriges historia, och det skulle få en stor betydelse för de efterlevande till dem som satt i lägren.

Anf. 64 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Regeringen har tagit initiativ till en hel del aktiviteter av det slaget. Det finns ett skäl till att lyfta ljus över den typen av företeelse, nämligen att vi kan lära inför framtiden. Sverige hade kanske tur i det perspektiv som finns i dag att vi inte hamnade ännu värre ut, vilket en del andra länder har gjort med de aktiviteter som skedde under kriget. Det finns alltid olika aspekter och resonemang som kan behöva synas. I första hand tycker jag dock att det är en sak för historiker och andra debattörer att peka på vad som har hänt. Men som jag sade tidigare har regeringen inte varit främmande för att ibland lyfta fram det. Det sker också kringaktiviteter i det museum som finns i Gamla stan om olika typer av extrema rörelser och händelser under kriget för att visa detta för människor och aktivera deras kunskaper om detta.

Just i denna specifika fråga har jag inte något förslag i dag, och jag har inte heller tidigare haft möjlighet att fundera över det. Jag har inte tänkt på saken – det kanske man också ska erkänna.

Frågestund

Anf. 65 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Min fråga är till vår utrikesminister.

Kristna kopter som tillhör ursprungsbefolkningen i Egypten har haft begränsade rättigheter under Mubaraks styre i landet. Dessa kristna egyptier har bland annat inte kunnat utöva sin religion i frihet.

Min fråga till utrikesministern är: Hur kan Sverige bidra till att stärka minoritetsskyddet i den egyptiska konstitution som nu utformas av den egyptiska övergångsregeringen?

Anf. 66 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Vi har varit och kommer att förbli mycket engagerade för att värna de olika minoriteter som finns runt om i länderna i Mellanöstern. Mycket av uppmärksamheten har legat, som sagts, på den koptiska befolkningen i Egypten, som är ca 10 procent av landets befolkning, som har varit utsatt för olika typer av övergrepp under den senaste tiden.

Det är samtidigt värt att säga att de egyptiska myndigheterna, den egyptiska regeringen och företrädare för de egyptiska politiska partierna har tagit mycket bestämt avstånd från de övergrepp som har skett. Jag har själv i dialoger med de egyptiska myndigheterna tagit upp detta. De har försäkrat mig – jag har ingen anledning att tvivla på det – att de försöker ingripa med största möjliga kraft för att värna möjligheten till religionsutövning för alla oavsett religion i Egypten.

Anf. 67 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Jag är orolig över kopternas situation i landet som den ser ut i dag. Kyrkor angrips av terrorister. Kopterna i Egypten behöver Sveriges stöd. Det gläder mig att vår utrikesminister är engagerad i denna fråga.

Anf. 68 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Vid mitt senaste besök i Egypten besökte jag också de koptiska delarna av Kairo och de kyrkor som finns i de äldsta utpräglade koptiska delarna av Kairo. Vi har senare följt utvecklingen med stor uppmärksamhet.

Något arbete med en ny egyptisk konstitution är ännu icke på gång, utan vad som kommer att ske är först parlamentsval i september, därefter presidentval vid en ännu icke definierad tidpunkt och därefter sannolikt en revision av konstitutionen. Självfallet blir frågan om skyddet för de mänskliga rättigheterna inklusive möjligheten till religionsutövning för olika religionsutövare en central del av det arbetet.

Arbetsförmedlingen

Anf. 69 MEERI WASBERG (S):

Herr talman! Vi har under lång tid kunnat följa regeringens beskrivningar av att det ljusnar på arbetsmarknaden, att konjunkturen vänder och att fler personer har jobb. Men vi vet att det är en sanning med modifiering. Tittar man på hur sysselsättningsgraden ser ut är det inte någonting

att hurra över, speciellt inte om man också tittar på den fortsatt höga arbetslösheten och det höga inträdet till fas 3.

Arbetsförmedlingen har, som vi hörde av en tidigare frågeställare, många prioriterade uppgifter och grupper som personalen ska jobba med. Arbetsförmedlingen har dessutom hörsammat regeringens önskemål om större tillgänglighet och tolkat det som utökade öppettider. Sammantaget gör det här att själva förmedlandet av jobb, det uppdrag som borde vara centralt i hela arbetsmarknadspolitiken, riskerar att halta något.

En väl fungerande arbetsförmedling ska kunna både rusta och stärka den enskilde och ha en tät dialog med arbetsgivarna för att på så sätt få arbetsmarknaden att fungera bättre. Det är inte minst viktigt om vi ser oss omkring här i Stockholmsregionen där potentialens expansion är stor.

Jag undrar därför hur statsrådet Engström avser att skapa förutsättningar för Arbetsförmedlingen och dess personal att kunna fullfölja kärnan i arbetsmarknadspolitiken.

Anf. 70 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Tack för frågan! Ja, det är mycket riktigt så att det går bra på arbetsmarknaden. Vi kan se att 115 000 fler personer går till jobbet en vanlig dag i år jämfört med för ett år sedan och även att långtidsarbetslösheten sjunker. Det har aldrig varit så många på arbetsmarknaden som nu, och det har inte heller varit så många lediga platser anmälda på Arbetsförmedlingen på decennier.

Sammantaget får man säga att Arbetsförmedlingen gör ett väldigt bra jobb. Det är jag den första att understryka. Det är bara 30 procent av jobben som finns där, och väldigt många jobb förmedlas på andra sätt. Jag är nöjd med det resultat som Arbetsförmedlingens personal har presterat. Det vi vill göra nu är att utöka möjligheterna för arbetssökande att välja andra aktörer, att det ska bli en mångfald av förmedlingsaktörer. Det finns en lagstiftning på plats, en lag om valfrihetssystem, som kommer att utvecklas mer.

Min uppfattning är att Arbetsförmedlingen har många viktiga och svåra uppdrag men att det i huvudsak fungerar som det är tänkt.

Anf. 71 MEERI WASBERG (S):

Herr talman! Det är glädjande att statsrådet tycker att Arbetsförmedlingen gör ett bra jobb. Det tror jag att personalen gläds särskilt åt. Men jag tror också att de med fog undrar samma sak som jag, nämligen hur statsrådet avser att just Arbetsförmedlingens personal ska få bättre möjligheter att fullfölja sitt viktiga uppdrag, att se varje enskild individ som arbetssökande och att skapa förutsättningar för att de ska hitta sitt nästa nya jobb.

Jag tycker fortfarande att statsrådet är mig svaret skyldig, även om det är glädjande att höra att statsrådet tycker att Arbetsförmedlingen gör ett bra jobb.

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Arbetsförmedlingen har fått en del nya viktiga uppdrag. Bland annat jobbar man med kriminalvårdens klienter för att hjälpa dem att komma ut i jobb, och man jobbar med nyanlända. Man har under

finanskrisen fått en väldigt stor tillströmning till Arbetsförmedlingen, och man har haft en tung arbetsbelastning under den perioden.

Nu kan vi se att arbetslösheten sjunker, långtidsarbetslösheten går ned och fler är sysselsatta. Detta sammantaget, tillsammans med utökade resurser på 200 miljoner kronor, gör att jag hoppas att arbetsbelastningen blir bättre för personalen, som har gjort ett tungt och viktigt jobb under finanskrisen.

De sociala insatsgrupperna

Anf. 73 ANTON ABELE (M):

Herr talman! Jag ska ställa en fråga till justitieminister Beatrice Ask om de sociala insatsgrupperna. Det är ett projekt som nu har tagits upp på tolv olika orter runt om i hela vårt land. Jag har besökt många polismyndigheter på dessa orter, och alla säger att det här är ett projekt som verkligen behövs för att hindra att unga människor dras in i en kriminell karriär och för att minska brottsligheten bland de unga.

Trots förebyggande insatser och åtgärder kan vi inte rädda alla. Därför skulle jag vilja veta hur justitieministern ser på möjligheten att samordna arbetet med en förbättrad utslussning från slutna ungdomsvård och projektet med de sociala insatsgrupperna.

Anf. 74 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag kan börja med att konstatera att väldigt många olika instanser och myndigheter gör insatser för ungdomar på glid, och dessutom det civila samhället i form av föräldrar, föreningar och många andra. Vårt problem är att de olika insatserna inte hänger ihop.

Det är bakgrunden till att regeringen har gett Rikspolisstyrelsen i uppdrag att på sex till tolv platser runt om i Sverige initiera ett arbete där flera myndigheter med socialnämnderna i högsätet samordnar sig operativt för att arbeta väldigt fokuserat och uthålligt visavi speciella ungdomar med särskilt stora problem. Många av dem tillhör naturligtvis den grupp av ungdomar som kan ha varit dömda till slutna ungdomsvård och är på väg ut.

Vi har nyligen fattat beslut som innebär att vi kommer att förstärka utslussningsåtgärderna. Där kan man tänka sig att sociala insatsgrupper och de grupper eller den organisation jag hoppas se i framtiden mycket mer än i dag hakar i det utslussningsarbete som kommer att ligga hos Statens institutionsstyrelse, som har ansvaret.

Anf. 75 ANTON ABELE (M):

Herr talman! Tack för svaret! Precis som ministern säger tror jag att intresset för de sociala insatsgrupperna är väldigt stort – och det har varit väldigt stort. Därför skulle jag vilja ställa frågan till ministern hur hon ser på möjligheten att fler kommuner än bara de som är med i pilotprojektet ska kunna starta arbetet med de sociala insatsgrupperna redan i dag.

Anf. 76 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Det är faktiskt tillåtet för kommunerna att samverka över myndighetsgränserna redan i dag, så det behöver vi inga projekt för.

Problemet är att väldigt många inte har gjort det, utan man har olika idéer i pärmar som man inte har använt. Man har ibland en del bra samarbeten men inte överallt. Det är där vi vill försöka se om vi kan få fram ytterligare strukturer och rutiner och se vad som är hindren på olika ställen.

Jag menar att det här smittar av sig och sprider en känsla av att man måste ta tag i det hela. Jag kan notera att en hel del kommuner arbetar med detta, och en del började innan de visste om de skulle få bli en insatsgrupp. Jag hoppas att många kommuner ska inspireras av det arbetet och börja med en nystart i arbetet redan nu.

Jag tror också att det är betydelsefullt med pilotprojektet. Vi kommer att samla in kunskaper och faktiskt reda ut en del regelverk och annat som kan hindra den som vill samarbeta och göra en bättre insats för att ungdomar ska hamna rätt igen.

Individuella kompetenskonton

Anf. 77 ULF NILSSON (FP):

Herr talman! Jag tänkte ställa en fråga till arbetsmarknadsministern.

Arbetslivet innebär numera alltmer en växling mellan olika arbeten och ibland även förhoppningsvis kortare perioder utan fast anställning. Det finns all anledning att vara bättre förberedd på förändringar i yrkeslivet för människor.

Fortfarande har alldeles för många människor ganska små möjligheter att bestämma över sin egen kompetensutveckling. De har inte alltid en rättvis chans att förbereda sig på de förändringar som kan komma på arbetsmarknaden.

Därför tycker jag att det är dags att diskutera ett system som skulle öka individens möjligheter att bestämma över när han eller hon vill kompetensutveckla sig, till exempel genom studier.

Därför vill jag fråga ministern hur hon ser på idén att bygga upp individuella kompetenskonton eller utbildningskonton, som skulle vara skattemässigt gynnade, ungefär på samma sätt som pensionssparande är skattemässigt gynnat, med möjlighet för individen att själv bestämma över när det känns att det är dags för kompetensutveckling.

Anf. 78 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag delar Ulf Nilssons analys av att utbildning är viktigt. Det är en av alliansregeringens viktiga frågor, där vi gör stora satsningar. Det har heller aldrig gått så många på våra universitet och högskolor som det gör just nu. Vi satsar drygt 6 miljarder kronor på utbildning. Det är viktigt. Och framför allt är skolan viktig för att förebygga arbetslöshet. De som i dag är arbetslösa är de som inte har skolunderbyggnad.

Men för att komma till den konkreta frågan: Frågan om kompetenskonton är en knepig fråga som har diskuterats i många år. Vad som gläder mig just nu är att arbetsmarknadens parter har tagit tag i frågan. Vi kan se att det är tecknat kollektivavtal mellan bland annat Unionen och Teknikföretagen, där man har avsatt medel i lönerörelsen till just kompetensutveckling. Det tycker jag är ett gott steg på vägen. Det är också viktigt att arbetsgivarna har en regelmässig kompetensutveckling i arbetslivet.

Något konkret arbete kring kompetenskonton försiggår mig veterligt inte just nu, men det är en intressant fråga.

Anf. 79 ULF NILSSON (FP):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret och noterar att frågan, som det låter på svaret, inte är helt död. Det tycker jag är positivt.

Det handlar mycket om att enskilda människor genom den här typen av sparande skulle få större makt att bestämma själv, större makt att till exempel själv satsa på ett nytt spår i yrkeslivet, vilket många människor gärna vill göra när de kanske har arbetat ett halvt yrkesliv.

Arbetsmarknadens parter kan komma överens om olika saker. Men det staten skulle kunna göra är att gynna sparandet skattemässigt, ungefär som man gynnar till exempel pensionssparande. Skulle individen inte använda de sparade pengarna skulle de kunna få föras över till exempelvis pensionsystemet.

Jag hoppas att frågan om att också titta på skattesidan inte är helt död. Tack för svaret annars!

Anf. 80 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Kompetensutveckling i alla dess olika former är viktigt, men det är också viktigt att se på samhällets kostnader för utbildning. Det Sverige har som skiljer oss från många andra länder är att vi har ett fantastiskt bra studiemedelsfinansieringssystem, som innebär att man även som vuxen person många gånger kan ta studiemedel för sin utbildning.

Det är en svår men viktig fråga. De initiativ som tas på arbetsmarknaden är viktiga, liksom att parterna och arbetsgivarna tar ansvar för en kontinuerlig kompetensutveckling, att vi lär hela livet.

Jag tror att färre av oss i framtiden kommer att få guldklockor, så det är viktigt att man har rätt kompetens för det nya arbetsliv som kommer.

Saabkrisen

Anf. 81 JÖRGEN HELLMAN (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Beatrice Ask.

Vi som bor nära Saabfabriken i Trollhättan lever med den stora oro som finns. Oron ökar för varje dag hos personalen och hos underleverantörer och andra. I dag varslades 163 personer på Lear.

Vi vet alla att Maud Olofsson har talat ned Saab, och vi känner till hennes passivitet, så jag har en fråga till statsrådet. Regeringens myndighet Riksgälden har godkänt Antonov som ägare. EIB och regeringen har ännu inte gjort det. Varför avvaktar regeringen EIB:s beslut när den egna myndigheten har godkänt? Varför tar regeringens beslut sådan tid?

Anf. 82 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Låt mig börja med att säga: Det är inte så att regeringen har varit helt passiv i de här frågorna. Det har varit väldigt många turer när det gäller oron för fordonsindustrin och framtiden för framför allt Saab. Regeringen har vidtagit åtgärder under resans gång.

Däremot har vi varit mycket noga med att staten rimligen inte kan ta de initiativ som företagen själva måste ta. Vi måste vänta på att vi har de frågor och den begäran om hjälp från dem som kan finnas.

Vi har valt att lägga tyngden på insatser för att tillvarata den utvecklingskompetens och annat som finns i företagen men också att arbeta med lånefinansiering och annat, där man kan bidra till att underlätta för företaget att reda upp sina bekymmer.

Såvitt jag vet ligger det bara ett Saabärende på regeringens bord i dag. Det handlar om frågan om breddat ägande i bolaget. Vi har redan tidigare välkomnat Riksgäldens bedömning. Men det är fyra parter som ska ta ställning. Det är väl viktigt att faktiskt invänta deras synpunkter innan man tar ytterligare steg.

Anf. 83 JÖRGEN HELLMAN (S):

Herr talman! Fordonsindustrin har en viktig roll i den västsvenska industrin. Om Saab skulle försvinna innebär det att de andra företagen påverkas i underleverantörsdelen, och sedan blir det påverkan på lastbils- och biltillverkare, både Volvo, Saab och Scania.

Vi tycker att det är oerhört märkligt, nu när regeringens myndighet Riksgälden har sagt okej till Antonov, att regeringen inte har gjort det utan väntar passivt på EIB.

Jag är väldigt nyfiken på regeringens tidsplan. När kommer ni att fatta beslut om Antonov som ägare?

Anf. 84 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Som jag tidigare påpekade är det fyra parter som måste vara överens. Det handlar om EIB som bank och långivare, om GM som ägare av preferensaktierna, om Riksgälden och regeringen.

Riksgälden har fattat ett beslut som vi har välkomnat. Men det är helt avgörande vilket ställningstagande ägaren och de som ska ge lån gör. Regeringen är inte beredd att ta steg som innebär att regeringen tar på sig ansvar för något som rimligen måste ligga hos företagen och aktörerna.

I längden kommer vi inte att klara svensk industri – oavsett vilken inriktning det handlar om – om den inte står på någorlunda egna ben. Vad vi kan göra är att underlätta och brygga över situationen när vi ser att det finns en framtid. Just nu pågår det viktiga beredningar av beslutet, och vi måste invänta de underlag som krävs för att se om regeringen i någon mening kan stötta upp.

Den prövning som Riksgälden har gjort är gjord. Sedan får vi se vad ägare och andra har att komma med. Jag utgår från att det inte kommer att ta alltför lång tid innan vi kan få besked i den delen.

Våld mot förtroendevalda politiker

Anf. 85 WILLIAM PETZÄLL (SD):

Herr talman! I flera rapporter konstateras det att våldet mot förtroendevalda politiker ökar. Våldets karaktär börjar också bli allt grövre.

Bara så sent som i omvalet till Västra Götalandsregionen blev jag själv attackerad. Jag fick en sten mot passagerarsidans fönster i den bil

som jag satt i, vilket resulterade i att jag fick både stenen och glassplitter i ansiktet.

Våldet får obönhörligen allvarliga konsekvenser och utmanar egentligen hela grunden för den svenska demokratin. Jag vet att regeringen redan jobbar med frågan. Men uppenbarligen har man inte gjort tillräckligt.

Statsministerns uttalande om att man som sverigedemokrat får räkna med den här typen av överfall är inget annat än fruktansvärt skrämmande och oerhört allvarligt. Det är ett uttalande som inte hör hemma någon annanstans än på soptippen. Jag hoppas att samtliga ministrar instämmer i det.

Detta är ett problem som kräver att regeringen tar i med hårdhandskarna och vidtar mycket kraftiga åtgärder. Jag vill därför fråga justitieministern om hon är beredd att se över en lagstiftning som möjliggör en terroriststämpling av organisationer som uppmuntrar till eller använder sig av våld för att tysta meningsmotståndare.

Anf. 86 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag tror inte att statsministern har gjort den typen av uttalande. Jag har i vart fall inte tagit del av det.

Det är otroligt viktigt att förtroendevalda, oavsett parti, färg, åsikt eller vad det nu kan vara, bemöts med respekt och att vi värnar demokratin i alla dess delar. Inför lagen ska vi alla vara lika, och våra rättsvårdande myndigheter ska möta var och en på ett likvärdigt och bra sätt. Det är en grundbult i hela rättssamhället, och för rättssäkerheten är det viktigt att det är på det sättet. Allt som bryter mot detta måste vi naturligtvis agera mot.

Vi har skärpt straffen när det gäller våldsbrott. Och vi har agerat och kommer att fortsätta att agera på olika sätt för att skydda människor som är förföljda eller utsatta för mer risk för våld eller annat än andra. Inte minst politiker har i någon mening mer skydd i dag än tidigare.

När det däremot gäller terrorismbekämpning följer vi naturligtvis de definitioner som finns på den internationella nivån. Allt annat vore ju väldigt konstigt.

Terroriststämpling som lagstiftning tror jag vore helt fel i just detta fall.

Anf. 87 WILLIAM PETZÄLL (SD):

Herr talman! Först och främst vad beträffar statsministerns uttalande så stämmer det som jag sade. Vi bad honom till och med att tydliggöra sitt uttalande på Publicistklubben i höstas, där han återigen bekräftade att om man har de åsikter som vi företrädare får man räkna med att bli utsatt för den här typen av överfall.

Som följdfråga vill jag fråga: Instämmer justitieministern i statsministerns uttalande, eller tar hon avstånd från det?

Jag tycker att det är oerhört beklagansvärt att trots att vi kan se en ökning av det politiska våldet, ett våld som tar sig allt grövre uttryck, får vi inte se några som helst åtgärder för att få bukt med det. Det verkar lite som att man både från samhällets sida och från den här kammarens sida ger sitt tysta medgivande till de här grupperna, för vi har inte hört något starkt avståndstagande. Vi får nu heller inte höra att man tänker vidta

några ytterligare åtgärder. Jag tycker att det är oerhört skrämmande, för det här är ett problem som hotar hela grunden för vår svenska demokrati. Det gör att människor inte vågar engagera sig i vissa politiska partier därför att de riskerar att bli knivhuggna, misshandlade och så vidare. Jag kräver ett svar på vad man kommer att göra åt det här, förutom de åtgärder man redan har vidtagit.

Anf. 88 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Ingen ska på grund av sina åsikter, vem man är, vad man har för hudfärg eller vad det nu kan vara i vårt land behöva bli utsatt för brottsliga handlingar, förföljelse, hot eller kränkningar av något slag. Alla ska vara lika inför lagen. Alla har rätt till grundläggande mänskliga fri- och rättigheter. Det är fundamentalt.

Jag är beredd att göra allt vad jag kan för att se till att rättssamhället ställer upp för människor som upplever att de blir hotade eller som behöver rättsväsendets olika instanser för att reda ut övergrepp och för att förövare ska straffas. Det är otroligt centralt. Det arbetar vi med hela tiden.

Jag vill gärna påpeka att alliansregeringen har stärkt rättsväsendets möjligheter att arbeta i kedjans alla olika delar, och vi fortsätter det arbetet, så det arbetet är absolut i gång. Jag tycker att det är fundamentalt och viktigt att hela riksdagen ställer upp för detta, därför att de grundläggande fri- och rättigheterna i vårt land slår vi alla vakt om.

Situationen i flyktinglägren i Egypten

Anf. 89 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Jag har en fråga till migrationsminister Billström. Den gäller situationen i Egypten.

Jag vet att statsrådet nyligen har varit i Egypten och på plats sett hur det ser ut. Och jag vet att det är många som kommer från bland annat Libyen och befinner sig i flyktingläger i närheten av gränsen mellan Egypten och Libyen.

Min fråga är: Hur är situationen för de här människorna? Vad kan Sverige och EU göra för att hjälpa till?

Anf. 90 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tackar så mycket för frågan. Det är en väldigt viktig fråga som regeringen har engagerat sig mycket i.

Vi har ett kvotflyktingsystem i Sverige. Det innebär att man på plats kan plocka ut människor i flyktingläger som är skyddsbehövande. Jag har själv besökt den uttagning som just nu pågår och som Migrationsverket gör tillsammans med FN:s flyktingkommisarie på plats vid gränsen mellan Egypten och Libyen. Man tar ut människor som har flytt och som befinner sig i en svår situation. 200 personer kommer att tas ut, och tillsammans med ansträngningar från andra länder kommer man förhoppningsvis att kunna tömma det läger som nu finns.

Detta hindrar inte att regeringen också slåss för att EU ska skaffa sig ett gemensamt kvotflyktingsystem, för det vore ju väldigt bra om alla 27 medlemsstater i unionen hade ett sådant system och tog emot. Skulle alla

stater ta emot lika många som Sverige gör, 1 900 personer per år i förhållande till 9 miljoner invånare, skulle faktiskt EU kunna erbjuda 100 000 platser på årsbasis till UNHCR, vilket hade varit en bra resurs för att tömma de värsta flyktinglägren runt om i världen.

Anf. 91 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret och är nöjd med det. Men det är ändå med en viss oro man ser på utvecklingen i Nordafrika, för den gäller ju inte bara Libyen och Egypten utan också Tunisien på andra sidan.

Men jag är nöjd och tackar för svaret så länge.

Läxhjälp som hushållsnära tjänst

Anf. 92 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Min fråga riktar sig till Beatrice Ask.

Snart står sommarlovet för dörren. En gång sprang barnen förvåntansfulla in i skolan med olika förutsättningar. Deras hemmiljö, föräldrarnas ekonomiska och sociala villkor avgjorde mycket av barnens start.

Skolan ska vara kompensatorisk. Mer resurser till de barn som bäst behöver det är för mig som socialdemokrat en självklarhet för att skapa en jämlik skola.

Nu läser jag i Dagens Samhälle hur hushållsnära tjänster låter utveckla läxläsning som en ny affärsmetod. För 350 kronor i timmen kan du ta hem någon som fixar läxorna åt barnet.

Anser Beatrice Ask att detta är en önskvärd utveckling?

Anf. 93 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Nej, jag anser inte att det är en önskvärd utveckling. Men det har alltid varit så att rika och välutbildade har haft bättre möjligheter att ge stöd till sina barn i skolan. Det har inte lett mig till att erbjuda dem som kan att stötta sina barn i skolarbetet utan till att öka möjligheterna för alla, oavsett vad föräldrarna tjänar eller varifrån man kommer, att välja en bra skola och få rätt stöd där.

Vi har kvalitetsproblem i svensk skola i dag. Det är många barn med särskilda behov som inte får tillräckligt med stöd, inte får tillräckligt med hjälp och som inte heller har föräldrar som kan köpa hjälp. Där behöver vi göra mer. Därför är jag glad över att regeringen inriktar en hel del arbete på att återinrätta speciallärare och olika stödfunktioner för att säkerställa att alla barn får utbildning med hög kvalitet.

Anf. 94 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Den moderatledda regeringen är sig lik. Den säger en sak och gör en annan sak. Det är inte en önskvärd utveckling att man betalar för att få bättre resurser. Men ni har ju öppnat för detta genom hushållsnära tjänster och köp av läxhjälp. Det är till och med så brutalt att låginkomsttagaren genom skatteeffekten får ge bidrag till höginkomsttagaren som har möjlighet att köpa denna tjänst.

Det är så er politik utvecklas på allt fler områden: Fördelning ersätts av marknad. Den som har ekonomiska resurser köper sig fri i sjukvården

och i skolan. Ni säger någonting annat, men det praktiska utfallet av er politik är detta.

Prot. 2010/11:105
19 maj

Anf. 95 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag delar inte den uppfattningen och den världsbilden, därför att det vänsteralternativ som står till buds är att förbjuda människor att göra olika saker. Man kan ju förbjuda människor att läsa läxor med sina barn och förbjuda människor att be någon att läsa läxor med barnen. Den vägen kan man ju gå, men jag tror inte att det är en framkomlig väg om vi vill ha ett fritt och öppet samhälle.

Vad hushållsnära tjänster innebär är att fler normalinkomsttagare har en möjlighet att få lite extra hjälp med olika sysslor som man inte hinner med i det moderna samhället. Det är bra. Men det grundläggande i den fråga som tas upp är att en del barn inte får det stöd som de behöver för en bra start i livet. Det måste vi arbeta med genom att säkerställa att skolan för varje barn är så bra som möjligt. Då är det för mig viktigt att vi inte fråntar vissa föräldrar möjligheten att välja den skola som de tycker arbetar bäst med deras barn. Det är också det som ni i Vänstern är emot.

Anf. 96 ANDRE VICE TALMANNEN:

Detta blev frågestundens sista fråga. Jag får tacka de närvarande statsråden för deras närvaro och besvarande av frågor.

Frågestund

9 § (forts. från 7 §) Strategisk exportkontroll 2010 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden samt genomförande av direktiv om överföring av krigsmateriel (forts. UU3)

Strategisk exportkontroll 2010 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden samt genomförande av direktiv om överföring av krigsmateriel

Anf. 97 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Frågan om vapenexport är angelägen och aktuell inte minst mot bakgrund av den utveckling som sker i Nordafrika och Mellanöstern. Vi har kastats mellan hopp och förtvivlan när vi har följt hur befolkningar reser sig mot despoter och förtryck och när de besvaras med förtryck och förföljelse. Det humanitära lidandet är enormt på många håll i regionen. Flera av dessa länder är inte demokratier och har när folket rest sig mot förtrycket tagit till mycket repressiva metoder där vapen av olika slag används.

Svenska företag säljer vapen, och Sverige deltar också i militära insatser beslutade av FN runt om i världen i syfte att skydda civilbefolkningar. Sverige har därför också ett stort ansvar för att vapenexporten omgärdas av rigorösa system för transparens och insyn. Vi ska agera på ett ansvarsfullt och långsiktigt sätt och i enlighet med politiken för global utveckling, den som ska genomsyra alla politikområden.

Vi kristdemokrater har länge drivit frågan om ett så kallat demokrati-kriterium för svensk vapenexport och har tidigare motionerat om det i riksdagen. Därför är det nu glädjande att vi nu i Alliansen och Socialdemokraterna tillsammans har kommit överens om att vi här i dag ska fatta ett beslut som innebär att vi begär att regeringen ska återkomma med

förslag till ny krigsmateriellagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater.

Herr talman! Säkerhetspolitikens övergripande mål är att bidra till fred, frihet och säkerhet för alla människor i samhället och att solidariskt bidra till en fredlig utveckling i omvärlden. Sverige har ett ansvar att ställa upp när Världssamfundet kallar. Runt om i världen finns despoter som är beredda att förtrycka och mörda sin egen befolkning. Då finns det ofta tyvärr inga andra utvägar än att skydda befolkningen med just vapenmakt.

Vi ser det framför allt nu i Libyen. Det finns alltför många exempel på när en internationell militär närvaro är nödvändig för att skydda civilbefolkningen. Det innebär också att Sverige självt men också för att hjälpa andra behöver ha ett beväpnat insatsförsvaret. Det förklarar behovet av viss vapentillverkning och viss vapenförsäljning.

Sverige deltar naturligtvis i olika organ som ska begränsa antalet vapen i världen. Vi deltar exempelvis i det internationella samfundets arbete mot spridning av såväl massförstörelsevapen som olika typer av konventionella vapen. Det arbetet bör ytterligare stärkas. Vi bör naturligtvis arbeta för att minska andelen vapen som finns i omlopp och stärka demokrati och utveckling.

I FN antogs exempelvis år 2009 en resolution som fastställer att en FN-konferens ska förhandla fram ett internationellt vapenhandelsfördrag. Det ska äga rum under fyra veckor år 2012. Det beskrivs också i betänkandet. Syftet med FN-konferensen är att få fram högsta möjliga internationella standarder för överföringen av konventionella vapen. Det finns ett antal länder som tvekar och som inte har röstat för detta. Det var bland annat Egypten, Indien, Kina, Pakistan och Ryssland som avstod från att rösta. Det är beklagligt.

I Sverige har vi i dag ett regelverk för vapenexport. Ibland kan det i medierna synas som att det inte finns några regler utan att företagen har fritt fram att sälja vapen hur som helst, men så är inte fallet. Det finns riktlinjer som godkänts av riksdagen tidigare.

ISP, Inspektionen för strategiska produkter, har som fristående myndighet till uppgift att pröva ansökningar om tillstånd i enlighet med regelverket. Men vi har också sedan 1984 en ökad insyn och ett samråd kring vapenexporten. Det är det som i dag heter Exportkontrollrådet där samtliga riksdagspartier finns representerade, och ISP:s generalsekreterare samråder med dem.

Det svenska systemet är i många stycken unikt på så sätt att företrädare för politiska partier i förväg får tillfälle att diskutera olika tänkbara exportaffärer. Sverige vill ha en så bred samsyn som möjligt i dessa frågor. Varje exportärende ska prövas individuellt av ISP.

Principiellt viktiga ärenden behandlas av Exportkontrollrådet. Exportkontrollrådet är också några som de facto samlas. Under 2010 hade man åtta sammanträden. Det visar på att frågan om vilka länder man ska exportera till ändå har varit uppe på bordet.

Mot bakgrund av den senaste tidens utveckling i Nordafrika och Mellanöstern har ISP meddelat att det inte förekommit någon export av krigsmateriel till Israel, Libanon, Libyen, Marocko eller Syrien. Vi kan läsa i skrivelsen vad som har hänt under 2010. Till följd av den politiska utvecklingen har enligt betänkandet Pakistan inte sedan 2007 beviljats

några nya affärer. Vi har i utskottet också konstaterat att Sverige under 2010 tillämpade 17 vapenembargon mot 16 olika länder. Av dessa har 15 beslutats också inom EU.

År 2003 antog riksdagen ett beslut om PGU, politik för global utveckling, vars övergripande mål är att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Detta mål gäller för alla politikområden, och man ska se till att de olika politikområdena förstärker varandra på bland annat området mänskliga rättigheter.

Det ska bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Det ska värna mänskliga rättigheter, demokrati, god samhällsstyrning och jämställdhet mellan kvinnor och män. Denna politik ska naturligtvis även genomsyra vapenexporten.

Vi ska inte exportera till länder där det allvarligt hindrar utveckling av landet. Det finns ett ramverk skrivet i olika riksdagsbeslut som antagits om vår vapenexport. Men vi tror att lagen ytterligare kan skärpas, varför vi i dag föreslår att regeringen återkommer i den delen med en skärpning av vapenexportlagstiftningen.

Jag beklagar att Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna inte ställt sig bakom detta utan reserverat sig i utskottet. Vänsterpartiet och Miljöpartiet kräver i stället en ny utredning. Men efter utredningen ska också en ny lagstiftning skrivas. Vi ser inte att det skulle gå fortare med det förslag som Vänsterpartiet och Miljöpartiet har jämfört med det skarpa förslaget vi har om att regeringen ska återkomma med en ny lagstiftning, punkt slut.

Herr talman! Sverige har som sagt valt att stödja olika militära FN-insatser. Men vi har också ett åtagande inom EU i det nya Lissabonfördraget. Vi har ingen gemensam militär inom EU, men alla länder lovar att ingripa till försvar för och i solidaritet med varandra. Det är upp till varje land att besluta hur det stödet ska gå till, men vi har trots allt lovat varandra att hjälpa varandra i nöd.

Internationellt väljer Sverige att ingå i Natoinsatser som exempelvis i Afghanistan och Libyen. Men det är alltid med ett FN mandat i grunden. Sverige hjälper andra, och vi förväntar oss därför också stöd av andra om någon skulle angripa oss.

Inom EU finns inte bara en förväntan på solidariskt stöd utan också regelverk när det gäller vapenexport. År 1994 infördes en gemensam lagstiftning inom EU vad gäller export av produkter med dubbla användningsområden, alltså produkter som kan användas både civilt och militärt.

År 1998 kom inom EU ett regelverk som förnyades 2008. Det kallas för en uppförandekod för vapenexport, och det antogs av olika statsministrar år 2008. Det innebär en större samsyn och likahanteringsprincip för vapenexport inom EU, vilket är bra. Om vi inte exporterar till ett land bör inte heller ett annat EU-land göra det. Så är tanken. Vi utbyter under rättelser inom EU för att vi inte exporterar till ett visst land, och då vet andra länder det och bör agera någorlunda lika.

Som vi kan se i betänkandet lämnade Sverige 2010 fyra underrättelser om avslag. Det gällde Israel, Ryssland, Serbien och Syrien. Det är viktigt att betona att enskilda medlemsländer kan tillämpa en egen striktare linje för vapenexport än vad EU-reglerna medger. Av EU-reglerna som finns i handlingarna framgår ganska tydligt att vi inte får exportera vapen om de

kan användas för intern repression, om de kan användas för att kränka mänskliga rättigheter, om de kan användas till tortyr eller på annat sätt för att kränka människor. Det är viktigt att EU också har ett ramverk för vapenexporten.

Vänsterpartiet skriver i en motion: Vänsterpartiets mål är tydligt. Vi vill se en värld i fred utan vapen. Därför anser vi att Sveriges vapenexport på sikt helt ska avvecklas.

Det är nobelt, men jag ser det tyvärr som ganska orealistiskt. Om det vore så att det inte fanns despoter som gav sig på den egna befolkningen och om alla hade fredliga avsikter vore det ett jättebra förslag att avskaffa vapenexporten helt och hållet. Vi kristdemokrater anser att vi som är en demokrati med lång erfarenhet av fred och frihet måste vara med och ta vårt ansvar globalt. Det är en säkerhetspolitisk skyldighet, men också en medmänsklig skyldighet.

Kristdemokraterna är sedan länge tydliga med att det ska finnas restriktioner för vapenhandel och olika former av krigsmaterielexport. När det gäller vapenindustrin står det så här i vårt principprogram: ”Som en följd av Försvarets uppgifter krävs en försvarsmateriell kompetens inom landet, vilket förutsätter en inhemsk försvarsindustri. Vapenexporten ska begränsas till demokratiska stater och omgärdas av noggrann kontroll. Export ska ej gå till offensivt krigförande länder eller till stater där det förekommer systematiska kränkningar av mänskliga rättigheter.”

Med det som bakgrund i vårt principprogram är jag nöjd att utskottet i dag går vidare med en begäran till regeringen om att komma tillbaka med åtgärder för ytterligare skärpning av vapenexportlagstiftningen. Den ska ytterligare tydliggöra att vi inte vill att vapen sänds till icke-demokratier. Vi vill att vapen ska skydda civilbefolkningen. Vi har ett försvar för att skydda – och vi har en skyldighet att skydda – både vår egen befolkning och civila i andra länder.

Självklart ska Sverige hålla en hög profil när det kommer till att verka för fred och frihet och utveckling av demokrati och en hållbar utveckling i fattiga länder runt om i världen. Med det förslag vi i dag lägger fram tror jag att vi tar ett steg i rätt riktning och att vi ytterligare kan förbättra för fattiga människor i tredje världen.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 98 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Eftersom Désirée Pethrus tar upp våra reservationer vill jag förklara att vi inte säger nej till att det ska bli en förbättring. Vi är glada över att det kommer att bli en förbättring. Däremot har vi ett eget förslag som vi röstar för. Det innebär att vi skulle vilja att detta läggs i en utredning där alla får vara med.

Vi tror att det kan bli så att man använder sig av den gamla Krututredningen. Den har, som jag sade tidigare, legat och samlat damm under en lång period. Den bör vara rätt inaktuell nu. Jag hoppas att ni inte fastnar i Krututredningen utan att ni utgår från dagens situation. Jag ser att Birgitta Ohlsson nickar. Jag har stort förtroende för att du håller fanan högt i den här frågan, Birgitta.

Vi reserverar oss inte mot att ni går ett steg vidare. Vi har bara ett eget förslag som vi röstar för.

Jag är glad att Désirée också talar om PGU och vikten av samstämmighet i all politik, även när det gäller vapenexport. Jag kan inte se hur en fortsatt vapenexport till länder som inte bryr sig särskilt mycket om fattigdomsbekämpning går ihop med PGU. Vi exporterar till Sydafrika, och vi exporterar till Pakistan.

I mitt anförande sade jag att på varje krona till bistånd läggs 15 kronor på militära utgifter i världen. Det talar sitt tydliga språk om hur situationen är.

Jag fick inte svar på den samvetsfråga jag ställde till Ulrik Nilsson. Om man exporterar vapen till ett land som vänder dem mot den egna befolkningen, vilket ansvar har man då?

Anf. 99 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Det är bra att Vänsterpartiet och Miljöpartiet står bakom det som vi vill göra, nämligen komma fram med en ny lagstiftning. Jag tycker att det är synd att ni har reserverat er. Det visar att vi inte är eniga. Vi har gjort en beställning till regeringen. Det hade varit bra om hela riksdagen hade varit enig om att den här beställningen ska komma fram, och att den ska komma fram så fort som möjligt.

Jag tycker att det är synd att ni har begärt en utredning. Precis som du säger finns den gamla Krututredningen. Vi ska inte använda oss av den. Vi har gett helt nya förutsättningar som är ganska öppna. Jag tror att en ny utredning hade riskerat att förlänga processen ytterligare. Vad är det som säger att det inte hade blivit samma slutsatser i en ny krututredning? Tanken är att det ska komma fram snabbare och att vi inte ska gräva ned frågan i en större parlamentarisk utredning.

Vi ska stärka utrikespolitiken. Varje ärende behandlas individuellt. Det tycker jag är viktigt. Det är så det ska gå till. Vi har regelverket, men varje ärende måste behandlas individuellt. Där du säger att det är militära ändamål kan det ibland vara dubbla användningsområden. Ibland är det svårt att avgöra när det används civilt och när det används militärt. Det måste göras en bedömning i det enskilda fallet.

Det finns redan mycket skrivet. Det får inte kränka mänskliga rättigheter och inte användas för internt förtryck. Jag tror att det är bra om vi ytterligare kan förstärka att det inte får gå till icke-demokratier. Därför hoppas jag att förslaget kommer att innebära att vi inte skickar till tredje land där det finns risk för förtryck. Regelverket är bra, men det kan säkert bli bättre.

Anf. 100 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Jag vill förtydliga att jag talade för MP:s reservation, inte för Vänsterpartiets eller någon annans. De får tala för sig själva.

Jag tycker också att det är bra att vi är eniga. Vi är egentligen eniga om att vi vill ha en striktare politik. Det kan jag garantera. I vår reservation finns många andra yrkanden också, som att det ska vara i överensstämmelse med PGU, att det är bättre att inte sälja till krigförande stater och att man ska göra konsekvensanalyser samt en massa annat som inte finns med i betänkandet. Vi står självklart bakom de yrkanden som vi själva har lagt fram i motioner.

Jag fick inte svar på samvetsfrågan. Jag tycker att det är en viktig fråga. Vi har ju situationen med det uppblossande kriget i Libyen då man

börjar fundera över om vi har sålt vapen till den där galningen. Vi hade tydligen inte gjort det, annat än för väldigt länge sedan. Det känns bra att affären med övervakningssystem aldrig gick igenom så att vi slipper skämmas för den åtminstone.

Om man har sålt vapen till ett land som använder dem mot den egna befolkningen måste man kanske ta ett större ansvar än de länder som inte har gjort det. Vi har ett ansvar inför deras medborgare också. Vi har inte bara ett ansvar för att skydda vår egen försvarsindustri. Vi måste också skydda människor runt om i världen. Jag tycker att det är en samvetsfråga hur vi hanterar vapenexporten.

Att krigsmateriel endast får exporteras om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det är grundkriteriet. Jag utgår ifrån att det syftar på vår säkerhets- och försvarspolitik. Man kan då ifrågasätta mycket av den svenska vapenexporten.

Anf. 101 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Vapenförsäljning handlar om individuella bedömningar. Gör man en bedömning till exempel när det gäller Egypten har situationen förändrats. Vi är på väg mot en demokrati. Självklart kan vi, när vi skickar vapen till ett land, inte veta hur situationen ser ut där om tio år. Det är lite svårt att säga det som Bodil Ceballos är ute efter, nämligen att detta aldrig någonsin kommer att användas på si eller så sätt. Vi vet ingenting om hur det kommer att vara i de länder som vi skickar detta till. Vi ska göra en bedömning, som det står här. Kan detta komma att användas repressivt? Kan detta komma att användas mot den egna befolkningen? Ligger man i konflikt med ett land i sitt närområde ska vi inte skicka vapen dit.

Det finns redan mycket skrivet om vad man ska tänka på inför ett exportärendet. Jag tycker därför att det finns ganska mycket livremmar och hängslen redan i skrivningarna. Men visst kan vi ytterligare förstärka detta.

När det gäller Libyen är det bra att vi inte har skickat något dit på länge. Som jag sade i mitt anförande har ISP sagt att det är flera länder som vi inte ska skicka något till. Till exempel Pakistan har man varit restriktiv till sedan 2007. Det är bra eftersom det är många konflikter i denna region. Vi har inte heller skickat något till Syrien. Någonstans finns det i alla fall några varningsklockor som ringer. Det är inte bara fritt fram att exportera.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att när det gäller krigsmaterielexporten 2010 visar skrivelsen från regeringen att EU har köpt 40 procent. Vi säljer mycket till exempelvis Norge som vi känner ganska stort förtroende för. Det tror jag att till och med Bodil Ceballos skulle kunna säga. Mellanöstern har köpt 8,1 procent, och till Nordafrika har 0,1 procent gått.

Jag tycker att detta ändå borgar för att vi har någorlunda kontroll på vart vi skickar våra vapen. Det tror jag att man kan säga.

Sedan finns det övervakningssystem som ibland kan användas för både militära och civila ändamål, och det är lite svårt att här utläsa om det är någonting som kommer att användas mot den egna befolkningen. Det ska inte vara fallet.

Anf. 102 PETER RÅDBERG (MP):

Herr talman! Den svenska vapenexporten har på tio år fyrdubblats, och Sverige är i dag världens största vapenleverantör räknat per capita.

Det svenska regelverket för vapenexport är på papperet restriktivt och avråder från export av krigsmateriel till länder där omfattande och grova kränkningar av mänskliga rättigheter förekommer.

Trots detta har värdet av krigsmaterielexporten till länder med omfattande brott just mot de mänskliga rättigheterna ökat väsentligt de senaste tio åren. Detta tycker jag är mycket allvarligt. Genom krigsmaterielexporten stärker och legitimerar Sverige den regim där människorättskränkningar förekommer, vilket försvårar en nödvändig förändring.

År 2010 exporterades för första gången krigsmateriel under 2000-talet för över 2 000 miljoner och gick till bland annat Förenade Arabemiraten, Kazakstan, Oman, Pakistan, Saudiarabien, Tunisien och Bahrain.

Både vapenexporten och den statligt finansierade exportpolitiken med Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit måste underordnas regelverk för att säkerställa att man inte ger stöd till affärer som riskerar att bidra till kränkningar av mänskliga rättigheter.

Sverige är i dag världens tionde största vapenexportör räknat i reella pengar. Att ha en betydande roll på den internationella vapenmarknaden får konsekvenser. Det är framför allt fyra svenska vapen som bidrar till att göda krig och konflikter, bidrar till brott mot mänskliga rättigheter, bidrar till fattigdom och därmed stärker diktaturer.

Världen spenderar totalt ca 10 000 miljarder kronor varje år på militära rustningar. Det motsvarar mer än 1 500 kronor per person i världen. Samtidigt dör ca 30 000 barn varje dag av sjukdomar relaterade till brist på mat, vatten och hälsovård. Om resurserna hade fördelats annorlunda hade många liv kunnat räddas.

Militär upprustning är i sig en starkt bidragande orsak till konflikter och till att konflikter tar ett våldsamt och destruktivt förlopp. Omvänt har nedrustning i många fall varit ett viktigt inslag i de processer som har lett till stabil fred.

Sverige har länge varit en stor vapenproducent, men på senare år har vapenexporten flerdubblats, detta trots att all vapenexport från Sverige på papperet är förbjuden.

Enligt svensk lag är det bara just vid dessa undantag som detta förbud tillfälligt kan upphävas. Bland annat sägs det i riktlinjerna att Sverige inte bör exportera vapen till länder som är i krig och till länder som omfattande och grovt bryter mot mänskliga rättigheter.

Med tanke på att Sverige på papperet har en ganska tuff lagstiftning när det gäller vapenexport kan det kanske förvåna att vapen exporteras till länder som systematiskt bryter mot mänskliga rättigheter.

Den internationella vapenhandeln är en viktig drivkraft bakom militär rustning och bidrar därmed till krig och väpnade konflikter. Därför anser jag att Sverige bör verka för en radikal svensk och global nedrustning och för att resurser som i dag används till militär rustning omfördelas till insatser som kan förebygga krig och konflikter.

Dess värre finns det nu i stället förslag i Sverige som går i motsatt riktning och som ytterligare öppnar upp för att sälja vapen till krigförande länder, förslag som syftar till att göra det enklare att exportera till

*Strategisk
exportkontroll 2010 –
krigsmateriel och
produkter med dubbla
användningsområden
samt genomförande av
direktiv om överföring
av krigsmateriel*

ett antal strategiskt viktiga länder som Sverige har ett omfattande krigsmaterielsamarbete med.

En konsekvens av detta är att Sverige lättare kan exportera krigsmateriel till krigförande länder, till exempel USA och Storbritannien.

Ett annat exempel är att Sverige, trots långvarigt krig mellan Indien och Pakistan, fortsätter leverera krigsmateriel till båda parter för att inte undergräva nuvarande och framtida affärskontakter.

Att svensk utrikespolitik ska främja respekten för de mänskliga rättigheterna har av riksdag och regering betonats alltmer under senare år. Omsorgen om och försvaret av de mänskliga rättigheterna är en integrerad och central del av den svenska utrikespolitiken.

Det är i detta sammanhang märkligt att regeringens fagra tal om mänskliga rättigheter inte får samma betydelse när det gäller den svenska vapenindustrins möjligheter att sälja sina produkter på den internationella marknaden.

Trots de hårda skrivningarna ser verkligheten helt annorlunda ut än de restriktiva intentionerna. Riksdagens riktlinjer för vapenexport åsätts systematiskt.

Sverige exporterar stora mängder krigsmateriel till flera länder där svåra brott mot mänskliga rättigheter begås, vilket både legitimerar regeringarnas politik och stärker deras vapenmakt rent konkret.

Miljöpartiet vill att vapenindustrins möjligheter att få exportkrediter stoppas när det gäller export till länder som bryter mot de mänskliga rättigheterna.

Svenska vapen säljs till länder med stor fattigdom där vapenköpen kan direkt motverka arbetet mot fattigdom.

Det är ett grundläggande problem att världen väljer att prioritera militära satsningar i stället för att lösa fattigdomsproblemen. För varje krona som läggs på bistånd i världen läggs ytterligare 15 kronor på militära utgifter.

När riksdagen beslutade om politiken för global utveckling i december 2003 var huvudpunkten att Sveriges politik måste vara samstämmig:

Det Sverige säger och gör i ett sammanhang måste stämma med svenskt agerande i sin helhet.

Alla politikområden ska sträva mot samma mål. Målet är att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Politiken ska präglas av ett rättighetsperspektiv och kännetecknas av de fattigas perspektiv på utveckling. Det innebär att fattiga människors behov, intressen och förutsättningar ska vara utgångspunkt i strävan mot en rättvis och hållbar utveckling.

Om Sverige ska leva upp till detta bör vapenexporten i varje enskilt fall föregås av en problematiserande granskning av huruvida vapenexporten riskerar att just motverka en hållbar utveckling.

En försiktighetsprincip bör anges i samband med vapenexport som innebär att fattigdomsbekämpningen, om det finns risk för en målkonflikt, bör få företräde.

Saudiarabien är en av världens mest brutala diktaturer. Utrikesdepartementet riktar i sin rapport stark kritik mot bristen på respekt för mänskliga rättigheter. Det är inte tillåtet att offentligt kritisera islam eller kungafamiljen. Politiska partier är förbjudna, och demonstrationer är olagliga.

I enlighet med sharialagarna utdöms kroppslig bestraffning i form av piskning och amputering, och dödsstraff tillämpas.

Trots denna vetskap undertecknade Sverige år 2005 ett långtgående militärt samarbetsavtal med Saudiarabien – ett avtal som fortfarande gäller.

Herr talman! Sverige står i dag inför ett viktigt vägval. Trots att Sverige har en mycket restriktiv vapenexportpolitik har denna i grunden förändrats. Svensk vapenexport har blivit mer och mer exportorienterad. Det finns till och med en svensk myndighet som har i uppgift att försöka hjälpa svenska företag att exportera så mycket vapen som möjligt.

Herr talman! Nu finns det en liten markering från regeringens sida om en skärpning när det gäller vapenexporten. Det är bra. Men vi i Miljöpartiet tycker att skrivningen är för vag. Vi vet inte vad skärpningen innebär. Vi hoppas att regeringen tar tillfället i akt och tillsätter en parlamentarisk utredning som får se över svensk vapenexport och svensk import.

I detta anförande instämde Bodil Ceballos (MP).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

10 § Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2010/11:UU10
Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010 (skr. 2010/11:105).

Anf. 103 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! För att undvika att glömma det börjar jag med att yrka bifall till reservation 6 från Socialdemokraterna och till reservation 18 från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Givetvis står vi socialdemokrater bakom också våra övriga reservationer i betänkandet. Men för tids vinnande begränsar vi oss till att yrka bifall endast till de två nämnda reservationerna.

EU är för oss socialdemokrater ett samarbete mellan suveräna stater. Vi tycker att det är viktigt att det är på just det viset. I dag är det 27 suveräna stater som på lika villkor samarbetar.

Naturligtvis är det olika storlek och karaktär på medlemsstaterna. Men själva grundtanken, att 27 stater möts och samarbetar om gemensamma frågor, är viktig för oss socialdemokrater. Vi tycker att det är viktigt att slå vakt om det i EU-samarbetet.

Det handlar om att tillsammans med övriga EU-länder söka gemensamma lösningar på gemensamma utmaningar. Det finns gott om sådana utmaningar i Europa och i världen. Tillsammans i Europa kan vi när det gäller globala utmaningar skapa åtminstone delvis lösningar och bidra till bra globala lösningar genom att vara föregångare i vårt samarbete inom EU.

Prot. 2010/11:105
19 maj

*Strategisk
exportkontroll 2010 –
krigsmateriel och
produkter med dubbla
användningsområden
samt genomförande av
direktiv om överföring
av krigsmateriel*

*Berättelse om
verksamheten i
Europeiska unionen
under 2010*

Många gånger är det den inre marknaden som hamnar i fokus i EU-arbetet – talet om de fyra friheterna för människor, kapital, varor och tjänster. Ibland tycks de få röra sig så fritt att det faktiskt inte blir någon ordning på förutsättningarna för att ha ordning och reda exempelvis på arbetsmarknaden. Vi socialdemokrater tycker att det finns en hel del att göra också från svensk sida för att förbättra situationen i EU och för att hävda svenska intressen och värderingar när det gäller ordning och reda på arbetsmarknaden och att kollektivavtal i olika länder ska gälla i länderna.

Det får inte vara så att EU-samarbetet i den ekonomiska delen blir ett slags kapplöpning ned mot botten av villkoren. Grundtanken med hela EU-projektet – tittar man i Romfördraget ser man det snabbt som en av de första och viktigaste punkterna som slogs fast 1957 – är att man syftar till en stabil social och ekonomisk utveckling och till utjämnade villkor. Den utjämningen handlar naturligtvis inte om att utjämna nedåt, utan den handlar om att utjämna uppåt. Då är det allvarligt med den situation vi i dag har med en regering som inte förstår värdet av att förändra utstationeringsdirektivet och att motverka de negativa konsekvenser som den så kallade Lavaldomen fått.

Jag är alldeles övertygad om att andra socialdemokratiska riksdagsledamöter senare här i debatten mer och djupare går in på de arbetsrättsliga aspekterna och på vikten av ordning och reda på arbetsmarknaden när det kommer till EU-frågor.

För att gå tillbaka till det som handlar om EU:s gemensamma agerande och EU:s utrikespolitik kan jag säga att vi socialdemokrater tycker att det är viktigt att EU tar ansvar också utanför EU. Vårt ansvar för världen tar inte slut vid EU:s yttre gränser – tvärtom!

EU måste ta ett ansvar för att utveckla närområdet både söder och öster om oss där man behöver hjälp med både sin ekonomiska utveckling och sin utveckling för att få mänskliga rättigheter, där man behöver hjälp för att vinna demokratin och där människor nu, som vi i princip varje dag kan se, kämpar för just de rättigheter som vi tycker är så självklara att de är grundläggande för hela EU-samarbetet.

Därför tycker vi socialdemokrater att EU ska engagera sig mer i sin omvärld och framför allt i sitt närområde. Och därför är EU:s olika partnerskap viktiga. De måste få en högre prioritet. Men det får inte fortsätta att vara som det varit under en mycket lång tid då kortsiktiga ekonomiska intressen fått gå före långsiktiga moraliska och värderingsmässiga intressen. Det kan inte bara handla om ekonomi och aldrig om situationen för mänskliga rättigheter och demokrati.

I de avtal som vi skriver med de länder utanför EU som vi samarbetar med tar vi upp både de ekonomiska aspekterna och de aspekter som handlar om demokrati och mänskliga rättigheter. Men när bläcket torkat på de avtal som EU skriver med länder i sin omvärld är det alltför ofta så att vi inriktar oss enbart på de ekonomiska delarna i avtalen. Snabbt glömmer vi de krav som vi ställt och den hjälp som vi sagt skulle erbjudas från EU för att åstadkomma en utveckling av just mänskliga rättigheter och demokrati. Här måste EU bli betydligt bättre på att leva upp till sina egna löften.

Jag tycker att det är en utmaning för Sverige att vara pådrivande i EU-samarbetet för att EU ska infria det som står skrivet och driva på så

att länder som slutit avtal med oss driver på i sin utveckling och så att vi i framtiden kan se en verklighet där människor också utanför EU:s gränser får det bättre.

Trots allt tror jag att det viktigaste med hela EU-projektet är att människor får det bättre. Det här ska inte vara politikens och byråkraternas projekt, utan det här måste vara *människornas* projekt.

Den gemensamma utrikespolitiken i EU bygger på att besluten fattas i enhällighet. Det har sina sidor att göra så, för ibland är det väldigt svårt att enas när det är 27 medlemsländer som bevisligen har olika nationella intressen och som givetvis styrs av regeringar som inte har en och samma politiska färg. Ibland kan klyftorna vara ganska stora, och ibland inträffar det att EU misslyckas med att komma fram till gemensamma ståndpunkter i de oftast allra svåraste internationella frågorna.

Ibland höjs röster för att ge upp detta med gemensam utrikespolitik eller, kanske oftare, för att ge upp tanken på att fatta besluten med enhällighet. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi utsätter oss för denna prövning varje gång vi ska fatta beslut om utrikespolitik i EU – att vi just strävar efter enigheten. De få gånger det händer att EU misslyckas är det ändå så att vi har tagit ett steg närmare att komma dithän att vi tillsammans, alla medlemsländer, faktiskt formulerar en gemensam utrikespolitik.

Vi vet nämligen att det när EU gör det har en möjlighet att få mycket stor påverkan på vår omvärld. Det är viktigt att EU agerar internationellt, utanför sina egna gränser, och agerar i olika internationella organ, exempelvis i FN-systemet. Det är klart: Då måste vi utsätta oss för prövningarna, som ibland är tuffare än andra gånger, att diskutera oss fram till de gemensamma ståndpunkterna.

Samtidigt vet vi att det arbete vi gör i EU, som vi lägger mycket tid på och ägnar mycket möda åt, är ett föredöme i omvärlden. Andra regionala samarbeten runt om i världen tittar på EU och kommer till EU för att lära sig hur man gör. De inspireras av vårt arbete och naturligtvis också av de framgångar vi har haft under drygt 50 år med detta samarbete. Vi ska vara stolta över detta, men naturligtvis inte nöjda utan fortsätta att utveckla samarbetet.

Det är det som är viktigt för oss socialdemokrater: att fortsätta att utveckla samarbetet i EU och göra livet och vardagen bättre för människorna, både inom och utom EU. Där skulle det vara välgörande med en svensk regering som inte bara vill tillhöra EU:s kärna, som vi fick höra mycket om för några år sedan, men som alltför sällan egentligen hävdar några åsikter eller är pådrivande i EU. Det är det vi socialdemokrater saknar i EU-samarbetet – den svenska pådrivande rösten.

(Applåder)

Anf. 104 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! Den årliga skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen tar upp allt mellan himmel och jord, eller åtminstone allt mellan Medelhavet och Barents hav. Det är en rapport om vad som har skett under året och lite grann av en uppslagsbok när man vill gå tillbaka och se vad som hänt i en fråga från år till år. Den är inte särskilt upphetsande, dock.

Jag kommer att göra korta nedslag i bara några områden, herr talman, och jag tänker inte omvandla denna diskussion till en ny vapenexportdebatt – det skulle kunna gå – och inte heller till en Nordafrikadebatt. Det skulle också kunna gå, men vi har haft många de senaste månaderna. I ljuset av vad som pågår i flera av EU:s södra grannländer är det dock uppenbart att EU behöver förändra sin grannskapspolitik, så jag börjar ändå i den änden.

Med de nyvunna erfarenheterna av det som har skett med början i fredliga men nedslagna demonstrationer i Västsahara och därefter i land efter land i både Nordafrika och Mellanöstern är det uppenbart att de instrument EU har haft inom ramen för associeringsavtal och Medelhavsunionen inte har fungerat alls då det gäller att stötta folkens krav på demokrati, mänskliga rättigheter och social rättvisa.

Vi har många gånger begärt att EU:s associeringsavtal tydligare måste kopplas till krav på att länderna i fråga respekterar de mänskliga rättigheterna. Det är omöjligt att frikoppla frågor om handel och ekonomiskt samarbete från frågor om mänskliga rättigheter. Vi måste också vara självkritiska och ifrågasätta det av EU påtvingade samarbetet på migrationsområdet, med Gaddafi och andra trevliga gossar i regionen.

Som vi tidigare har diskuterat har utvecklingen i regionen visat på problematiken med inte bara den svenska vapenexporten utan i synnerhet ett antal andra EU-länders tvivelaktiga affärer med diktatorerna. Lösningen i regionen är politisk, inte militär, och EU kan i egenskap av närmaste granne spela en större roll. Men det krävs att det sker på likvärdiga villkor, inte bara utifrån ett europeiskt egenintresse.

Just nu är behoven av humanitärt stöd och stöd till skapandet av demokratiska institutioner skriande. Det behövs också en ny syn på länderna i fråga, som utgår från deras medborgares vilja och deras rättigheter. Då tänker jag på dem som bor där oavsett om de kallas medborgare, undersåtar eller är ockuperade. Det kommer nämligen inte att gå att spela storebror till länderna i fråga så länge till.

Jag är dock inte så säker på att EU-kommissionen och parlamentet riktigt förstått hur förändrad situationen faktiskt är, för det framgår åtminstone inte av de rådsslutsatser och annat som når oss i EU-nämnden. Den enda gemensamma nämnan verkar vara att den illegala migrationen är ett problem som måste stoppas, vilket alltså rör sig någonstans i gränslandet mellan utrikespolitik och migrationspolitik.

Det är min förhoppning att den svenska regeringen gör vad den kan för att föra en politik som i första hand värnar flyktingars rätt att söka asyl i ett EU-land framför att stoppa dem innan de når europeiskt vatten. Vi vet ju hur det ser ut med vissa andra länders regeringar och deras synpunkter och agerande. Både en svensk kommissionär på området och en svensk migrationsöverenskommelse som omfattar även den framtida EU-lagstiftningen på området bådär dock för att det inte skenar helt åt skogen. Att det är önskvärt att nå en godtagbar situation för hanteringen av flyktingar i Medelhavsområdet tror jag att vi nästan alla är överens om här i kammaren.

Herr talman! EU ska enligt det nya fördraget verka för en social marknadsekonomi. Väl fungerande marknader, utbildning, en aktiv välfärdspolitik och en progressiv miljöpolitik ska tillsammans bidra till en hållbar ekonomisk utveckling och till jobbskapande. I ett EU med stor

arbetslöshet och som lider av sviterna av finanskrisen menar vi att de nya jobben kommer att skapas i bland annat miljötekniksektorn genom energieffektiviseringar, satsningar på förnybara energikällor och investeringar i en utbyggnad av utsläppsnål kollektivtrafik.

Miljömässigt sunda och produktiva arbeten är grunden för uthålligheten i tillväxten. Den modell vi delvis, men inte tillräckligt, arbetat med i Sverige där det som är dåligt för miljön ska vara dyrt och det som är bra ska vara billigt är väl värd att exportera till övriga EU-länder. I Sverige har det lett till en framväxt av ren teknik och nya branscher, och därmed jobb.

När plånboken talar i kombination med tydlig information ändrar människor också sitt beteende. När finanskrisen slog till i Spanien slutade till exempel taxibilarna att cirkulera och spy ut avgaser som förut, och resenärerna fick i stället gå till taxihållplatser. Det i sig kanske inte gav så många nya jobb, men det blev billigare för taxibolagen som på så sätt också hade råd att behålla chaufförerna. Det gav också lägre utsläpp. Det bästa är att de vände sig vid den modellen.

Den nordiska modellen visar att det är möjligt att skapa samhällen som är både ekonomiskt och socialt framgångsrika samtidigt som miljömässiga krav hålls på en hög nivå. Det är i de små och medelstora företagen som potentialen att driva fram en utveckling mot nya, gröna jobb är störst. Det bör därför bli enklare att starta och driva företag som kan verka över nationsgränserna. Klimat- och jobbpolitik går hand i hand. Det är en vinna-vinnasituation inte bara i Sverige.

EU har dock inte bara möjlighet att arbeta med klimatpolitik i EU – det är av avgörande betydelse att EU också agerar på den internationella arenan. Sverige var en gång drivande i EU när det gäller klimatfrågan, och EU var pådrivande i de internationella klimatförhandlingarna. Vi anser att Sverige måste återta sin pådrivande roll inom EU:s klimatarbete och att unionen ska vara en förebild i de internationella åtgärderna, i synnerhet nu när de internationella klimatförhandlingarna är i ett kritiskt skede. Det finns ingen godtagbar överenskommelse om en fortsättning, och förtroendeklyftan mellan de rika och de fattiga länderna är djup av förklarliga skäl.

Det är dock inte bara i klimatpolitiken vi förlorar i förtroende gentemot den fattigare delen av världen. Det är till exempel fortfarande så att det är världens rikaste länder som handlar mest med varandra, och fattigare länder hindras från att komma in på de rika ländernas marknader genom handelsbarriärer, till exempel de kostsamma jordbrukssubventionerna. De förlorar årligen flera hundra miljarder dollar på detta sätt. EU bidrar stort till den kapitalflykt som sker från fattiga länder till de rika.

Herr talman! När EU:s utstationeringsdirektiv antogs av EU-parlamentet och ministerrådet fanns det en bred enighet om att direktivet skulle utgöra en lägsta nivå, ett golv, för de löne- och anställningsvillkor som kan krävas av ett värdland.

EU-domstolen har i sina domar tolkat direktivet som ett tak och angivit en högsta nivå för vilka villkor som kan krävas av ett gästande företag. Den tolkningen innebär att utstationerad arbetskraft riskerar att utsättas för diskriminering och att arbetsmarknaden utsätts för en press nedåt, mot lägre löner och sämre anställningsvillkor.

Vi anser därför att EU bör anta ett juridiskt bindande socialt protokoll som tydliggör att grundläggande fackliga rättigheter, såsom förhandlings- och konflikträtt samt rätten att teckna kollektivavtal, gäller inom unionen. I det sociala protokollet ska det fastställas att grundläggande mänskliga rättigheter har företräde framför ekonomiska intressen.

Jag yrkar bifall till reservationerna 36 och 40 och står också bakom övriga reservationer.
(forts. 12 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.50 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

TU23 Genomförandet av tredje sjösäkerhetspaketet – del 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU24 Kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU3 Strategisk exportkontroll 2010 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden samt genomförande av direktiv om överföring av krigsmateriel

Punkt 1 (Exportkrediter, Förvarsexportmyndigheten m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

241 för utskottet

20 för res. 2

35 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 89 M, 22 FP, 19 C, 17 KD

För res. 2: 20 SD

Avstod: 1 S, 17 MP, 17 V

Frånvarande: 17 S, 18 M, 8 MP, 2 FP, 4 C, 2 V, 2 KD

Anders Karlsson (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 2 (European Defence Agency, EU:s uppförandekod)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

243 för utskottet

20 för res. 5

34 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 89 M, 22 FP, 19 C, 17 KD

För res. 5: 20 SD

Avstod: 17 MP, 17 V

Frånvarande: 16 S, 18 M, 8 MP, 2 FP, 4 C, 2 V, 2 KD

Punkt 6 (En ny krigsmateriellagstiftning, politik för global utveckling (PGU), ett demokratikriterium)

1. utskottet

2. res. 10 (MP)

3. res. 11 (SD)

4. res. 12 (V)

Förberedande votering 1:

20 för res. 11

17 för res. 12

260 avstod

52 frånvarande

Kammaren biträdde res. 11.

Förberedande votering 2:

18 för res. 10

20 för res. 11

258 avstod

53 frånvarande

Kammaren biträdde res. 11.

Johan Andersson (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

243 för utskottet

20 för res. 11

34 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 89 M, 22 FP, 19 C, 17 KD

För res. 11: 20 SD

Avstod: 17 MP, 17 V

Frånvarande: 16 S, 18 M, 8 MP, 2 FP, 4 C, 2 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 105 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 2, 4, 7, 10, 13, 16, 20, 26, 29, 31 och 39.

Fru talman! I Sverigedemokraternas värld får Sverige lov att vara just Sverige, och dess invånare får lov att vara just svenskar. I vårt Sverige ska svenska folket ha makten att själva forma sin gemensamma framtid. I vårt Sverige ska den svenska riksdagen vara det högsta beslutande organet. Vårt Sverige är en självständig, fri och demokratisk stat som i samarbete med andra länder vill arbeta för ett bättre Europa och en bättre värld.

Det är mot bakgrund av detta vi är starkt kritiska till den inriktning som EU-samarbetet har tagit. Grundtanken med ett samarbete i Europa var från början att säkra freden. I dag ser vi att EU utvecklas till något som ligger långt bortom det ursprungliga syftet.

Inför folkomröstningen 1994 betonades att EU i huvudsak skulle syssla med övergripande frågor. När vi nu tittar på den utveckling som har skett inom EU sedan dess kan man lätt konstatera att mycket av vad som utlovades i praktiken inte har uppfyllts. Det är snarare så att EU har utvecklats i motsatt riktning. EU producerar i dag mängder av detaljföreskrifter inom områden där de enskilda medlemsländernas kompetens är större.

Vår bedömning är att Europeiska unionen har tagit formen av en gigantisk byråkrati som lever sitt eget liv långt borta från huvuddelen av medborgarna i dess medlemsländer. Unionen betraktas av många medborgare som en organisation bestående av och ledd av politiker utan kännedom om medborgarnas vardag eller de olika förutsättningar som råder i olika medlemsländer. Det är påtagligt att det i många medlemsländer växer fram en allt starkare misstänksamhet och oförståelse inför EU och dess organisation.

Den viktigaste faktorn i bedömningen av unionen är ändå införandet av Lissabonfördraget, för i och med Lissabonfördragets införande står vi nu i en situation där det enligt Sverigedemokraterna är tveksamt om Sverige fortfarande kan kallas för en självständig stat. Fördraget innebär bland annat att möjligheten för det enskilda landet att självt ansvara för sin inhemska politik har minskat genom införandet av ytterligare möjligheter till tvingande beslut med kvalificerad majoritet i EU-rådet.

Vi menar att det är synnerligen olämpligt att en svensk regering inte på ett tydligare sätt har motsatt sig denna förändring, som enligt oss innebär en grov kränkning av det svenska självbestämmandet. Vår bedömning är att fördraget strider mot svensk grundlag och principen om att all offentlig makt utgår från folket. Det absolut mest skandalösa i detta är själva antagandet av fördraget, där svenska folket inte fick chansen att säga sitt om saken i en folkomröstning.

Fru talman! Vi kan konstatera att planerna på unionens utvidgning fortskrider. EU förhandlar i dagsläget om medlemskap med såväl Turkiet som flera Balkanländer. Sverigedemokraterna ser att det finns vissa risker med att unionen utsträcks ytterligare. Vi är för samarbete mellan suveräna stater, men när EU går i riktning mot att bli en alltmer överstat-

lig union menar vi att det kan bli svårt att förenas kring en gemensam politik med stater som skiljer sig mycket från varandra.

Sverigedemokraterna har från början motsatt sig ett turkiskt medlemskap i unionen med utgångspunkten att landets demokratiska statskick knappast kan anses vara stabilt, att det finns stora brister i respekten för de mänskliga rättigheterna och att det finns ett starkt inslag av islamistiska krafter i dess politiska liv. Vi anser det vara beklagligt att regeringen inte på ett tydligare sätt markerar mot ett turkiskt medlemskap i unionen. Sverigedemokraterna menar även att nya kandidatländerns ekonomiska standard inte ska avvika negativt i alltför stor utsträckning i förhållande till det befintliga EU-snittet.

Fru talman! Utvecklingen mot en alltmer gemensam utrikespolitik är också djupt oroande för oss. Vi anser att vi här i landet ska ha vår egen utrikespolitik. Vi vänder oss särskilt mot utskottets yttrande att EU:s utrikespolitik är vår utrikespolitik. Det är direkt häpnadsväckande att utskottet med detta yttrande vill lägga sig platt för Europeiska unionen och därigenom helt ignorera svenska utrikesintressen.

I samband med detta vill jag också tillägga att Sverigedemokraterna tidigare har antagit en kritisk inställning till EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, och vi vidhåller denna inställning. Det är vår mening att Sverige inte längre bör delta i uppsättning av unionens snabbsatsstyrkor och att det svenska deltagandet i den nordiska stridsgruppen bör avvecklas.

Fru talman! Sverigedemokraterna ser positivt på att länder i Europa kan samarbeta och finna lösningar på gemensamma angelägenheter. Vi kan också hålla med om att Europa behöver samarbeta kring asylpolitiken och att det kan finnas positiva delar i ett gemensamt europeiskt asylsystem.

Ett gemensamt asylsystem skulle kunna bidra till att minska dramatiska skillnader i asylinströmningen till enskilda medlemsstater över tid. Vi instämmer också i utskottsmajoritetens strävan efter en långsiktigt hållbar migrationspolitik och att FN:s flyktingorgan UNHCR bör ges en mer framträdande roll. Med detta sagt vill vi ändå understryka att en sådan långsiktigt hållbar migrationspolitik inte är kompatibel med den nivå på invandring som för närvarande är fallet i Sverige. Utöver detta vill vi också understryka att det är de enskilda medlemsländerna som ytterst ska få ansvara för sin egen migrationspolitik.

I likhet med utskottsmajoriteten anser jag att det är viktigt att förebygga och bekämpa människohandel i Europa även genom internationell samverkan. Sverigedemokraterna menar däremot att detta inte bör regleras genom överstatliga direktiv utan hade hellre sett att det sker på bilateral basis.

Fru talman! Låt mig sammanfatta med att vi sverigedemokrater är oerhört skeptiska till mycket av den verksamhet som unionen sysslar med och den utveckling vi ser i EU. Det är vår övertygelse att dessa brister inte kan avhjälpas. Det enda som i realiteten återstår är ett svenskt utträde ur EU och att omförhandla vårt medlemskap till att enbart omfatta Europeiska ekonomiska samarbetsrådet. Innan detta kan ske vill vi bestämt motsätta oss ett turkiskt inträde i unionen. Vi vill ha ett fortsatt nej till ett svenskt medlemskap i EMU och ett återupprättat gränsskydd.

Sverigedemokraterna vill i samarbete med andra länder arbeta för ett bättre Europa och en bättre värld, men vårt Sverige ska vara ett självständigt, demokratiskt och fritt land.

I detta anförande instämde Josef Fransson, Carina Herrstedt, Per Ramhorn, Johnny Skalin och Sven-Olof Sällström (alla SD).

Anf. 106 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Vi diskuterar i dag regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen 2010. Det kan låta som en formalitet. Men det behöver det inte vara, för 2010 har varit ett av de mer dramatiska åren i Europeiska unionens historia.

2010 var året som dominerades av eurokrisen i Europeiska unionen. Det var inledningen på en lång rad år av kris för EU:s gemensamma valuta och för den gemensamma ekonomiska politiken. 2010 var året då man fick rycka ut i räddningsaktion efter räddningsaktion för att europeiska banker inte skulle gå omkull. Det var året då eurons svaghet visade sig med full styrka. Det var året då en rad länder hamnade i akut statsfinansiell kris. Det var året då EU fick rycka ut och rädda först Grekland och sedan Irland, och det var året då vi insåg att detta var de två första länder i en lång rad som kommer att råka ut för den ekonomiska krisen.

Vad beror då krisen på? Dess grundläggande orsak är framför allt en alldeles oansvarig spekulation av stora banker och finansinstitut. Det är bankerna som har orsakat krisen på Irland. Det är bankerna som har orsakat en stor del av de förluster som skattebetalarna nu får betala.

I några fall handlar det också om dåligt skötta statsfinanser. Så är det exempelvis i det grekiska fallet, där skatteintäkterna har varit alltför låga. Men det går inte att undgå att krisen har förstärkts av den gemensamma valutan i sig. I högkonjunktur och i överhettning innebar den gemensamma räntan att länderna inte kunde dämpa överhettningen i ekonomin. Man fick våldsamma prisökningar, och man fick en spekulationsbubbla som nu har brustit. Fallhöjden ned i krisen blev ännu högre.

I dag skulle länder som Grekland och Portugal akut behöva en lägre räntenivå och en helt annan växelkurs än Tyskland. Det är inte möjligt. Euron förstärkte krisen på vägen in i den, och euron gör det svårare att ta sig ur den djupa ekonomiska krisen.

Vi kan i dag konstatera att det var tur att vi avstod från EU:s valutaunion i folkomröstningen 2003. Det skulle vara intressant att höra alla de som då var på ja-sidan kommentera om de fortfarande tycker att det är rimligt att vi ger upp vår egen valuta och vår möjlighet att ha en penningpolitik som anpassas till nationella förhållanden.

Det faktum att vi valde att stå fria från EU:s valutaunion har inte bara räddat stora delar av vår makroekonomiska utveckling utan också hundratals företag och tiotusentals arbetstillfällen i Sverige. Jag är stolt att som vänsterpartist ha bidragit till att vi står fria från denna misslyckade valutaunion.

Vad är då EU:s svar på eurokrisen? EU:s svar är ett angrepp på välfärdsstaterna runt om i EU. Man kräver nedskärningar och lönesänkningar, och man angriper löntagarnas rättigheter. Vi kan se hur EU via sina olika instrument pekar ut att pensionerna ska sänkas, att lönebildningen

ska ändras, att statliga företag ska privatiseras och att a-kassan ska sänkas runt om i Europa. Så ser svaret på eurokrisen ut.

Det är en kris som i grunden har orsakats av en oansvarig finansspekulation och en felkonstruerad valutaunion. Dess pris får nu Europas löntagare, Europas pensionärer och Europas fattiga betala.

Det andra svaret som den europeiska unionen ger är att man ska centralisera makten över den ekonomiska politiken. Den kris som har förstärkts så kraftfullt just av en centraliserad penningpolitik ska lösas genom en centraliserad finanspolitik. Vi tror att det är en politik dömd att misslyckas.

För vanligt folk, för vanliga greker, portugiser, spanjorer och irländare, innebär euroexperimentet i dag dramatiskt stigande arbetslöshet, stor otrygghet och växande fattigdom. EU:s valutaunion fungerar helt enkelt inte.

Vi kan också se att de akuta räddningspaket som den europeiska unionen har tvingats till, och som man nu förhandlar fram med Portugal, ganska snart har visat sig vara helt otillräckliga. Grekland är inne i en ny akut kris. Irland kommer sannolikt också att behöva förhandla om villkoren för sitt räddningspaket. Skulle krisen sprida sig till större euroekonomier som Spanien och Italien vet vi inte om den gemensamma valutan överlever och vad konsekvenserna blir för den ekonomiska utvecklingen i hela den europeiska unionen.

Som svar på detta krävs en helt annan politik. Det krävs att det som var krisens orsak åtgärdas, annars riskerar vi att fastna i krisen. Vi måste lära oss att när oansvarig spekulation förstör samhällsekonomier och skapar massarbetslöshet måste spekuleringen åtgärdas.

Former av spekulation som inte tillför något värde och inte innebär några investeringar men som är en fara för samhällsekonomin bör helt enkelt förbjudas. En transaktionsskatt bör införas för att dämpa våldsamma rörelser inom finanssektorn. Man måste skilja den verkliga bankverksamheten med in- och utlåning till privatpersoner och företag från den spekulation vars syfte enbart är att tjäna pengar på pengar. Det är samhällets uppgift att garantera en sund bankverksamhet och sparnas insättningar men inte att garantera oansvarig spekulation som i dag sker. EU måste skärpa sina regler på en rad olika fält här.

Vidare menar jag att det är helt fel att låta skattebetalarna stå för notan för den kris som bankerna har ställt till med. I dag får de irländska skattebetalarna offra det de har av välfärdsstat för att lösa ut de banker som har skapat krisen genom oansvarig spekulation. EU:s så kallade lånepaket bidrar faktiskt till den här utvecklingen.

Vi kan inte se något annat alternativ än att bankerna måste bära kostnaderna för sina egna misstag. Bankerna måste betala notan när de har ställt till med krisen. Vi är inte beredda att vältra över bördan av eurokrisen på löntagarna och på dem som minst har råd att betala den när det är finansspekulanterna som till stor del har ställt till med krisen.

Vi inser också att det kommer att bli helt nödvändigt med skuldavskrivningar, exempelvis i Grekland och möjligen också i fler länder. Det är en illusion att tro att ett land som är på väg att rusa upp i en skuldsättning på 160–170 procent av bnp och befinner sig i en recession ska kunna vända den skutan. Grekland behöver skuldnedskrivningar. Då är det viktigt att det inte blir skattebetalarna som står för notan utan de som

har spekulerat, lånat ut pengarna och tagit en risk. Det är bland annat tyska och franska storbanker. De måste vara med och betala. Vi är inte beredda att skicka notan vidare till Europas löntagare.

Vi måste se sanningen i vitögat. Euron är en felkonstruktion. Att tro att det går att ha samma växelkurs och samma räntenivå i länder som har fullständigt olika utveckling vad avser produktivitet utveckling och real kostnadsutveckling är ett allvarligt felgrepp. Det skulle möjligen ha gått om man hade haft jättelika transfereringssystem mellan länderna, men det finns inte inom EU, och det lär knappast uppkomma inom EU. Om den grekiska ekonomin ska kunna återhämta sig, och det gäller flera av länderna, krävs det att de lämnar den gemensamma valutan euron.

Vänsterpartiet vill att man öppnar en möjlighet för de här länderna att under ordnade former träda ut ur EU:s valutaunion.

Vi menar att man måste fördela bördorna i krisen så att det är de som kan bära dem som får bära dem. Det får inte bli så, som i dag när man förhandlar fram det portugisiska paketet, att man lägger dem på dem som har det sämst i samhället. Vi menar att man samtidigt måste investera för fler arbetstillfällen, moderna kommunikationer och för en omställning i ekologisk riktning för att också ha en väg till framtiden i de här länderna.

Fru talman! I krisens skugga angrips löntagarnas rättigheter runt om i Europa. I flera av de här krispaketerna går man direkt in i lönebildning och direkt in i kollektivavtalen och dikterar försämrade villkor för löntagarna. Vi kan se ett mönster från Laval- domen, till Viking- domen, till Ruffert- fallet och till det som sker nu där EU aktivt bidrar till och tvingar fram en social dumpning då nationella kollektivavtal och villkor för löntagarna inte respekteras.

Det här leder till att människor som åker eller tvingas åka till andra länder för att söka arbete och utkomst diskrimineras systematiskt på arbetsmarknaden med sämre villkor och sämre löner. Det kan vi som ett socialistiskt parti aldrig acceptera. För oss är alla, polack eller svensk, lett eller dansk, lika mycket värda när de arbetar.

Det innebär också att nationella regler på sikt riskerar att urholkas när man ställer löntagare från olika länder mot varandra. Därför anser vi att det ska vara en huvuduppgift för svensk EU-politik att gå emot denna EU:s politik, som leder till social dumpning, och kräva att svenska kollektivavtal respekteras från dag ett på svensk arbetsmarknad. Det innebär också att förordning 883/04, som i dag gör det helt legalt att dra sociala avgifter från lönen för till exempel en polsk arbetare som arbetar i Sverige, måste förhandlas om. I Sverige ska svenska kollektivavtal gälla från dag ett. Här kan vi se att regeringen pratar om att respektera arbetsrätten men inte gör någonting när den angrips av Europeiska unionen.

Vi kräver att EU:s fördrag ändras så att man skriver in ett socialt protokoll som garanterar skyddet för arbetstagarnas villkor. Vänsterpartiet kommer inte att rösta för någon fördragsändring om till exempel ESM utan att ett sådant socialt protokoll samtidigt finns på plats. Vi kommer att rösta mot den föreslagna fördragsändringen.

Fru talman! Jag vill avsluta mitt anförande med att yrka bifall till reservationerna 21 och 33 från Vänsterpartiet.

I detta anförande instämde Kent Persson (V).

Anf. 107 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (M):

Fru talman! Fru Europaminister! Låt mig börja med att säga att jag är glad över att Europaministern har kommit hit till kammaren, som varje år, för att delta i vår diskussion.

För tio dagar sedan, den 9 maj, kunde vi fira Europadagen, och förra veckan fick vi även debattera Europarådet och OSSE här i kammaren. Det var en rad tillfällen som gjorde Europa mer närvarande för oss alla, och jag hoppas även för Sveriges befolkning.

Europadebatten har under den senaste tiden tilltagit i Sverige, vilket är mycket glädjande då EU måste bli mer vanligt förekommande i daglig debatt. Det beror på att vi diskuterar Lissabonfördraget och dess följder men också på att Europa alltid kommer upp i diskussionen när vi talar om vägar ur den ekonomiska krisen. Till detta vill jag även lägga Europaminister Birgitta Ohlssons aktiva engagemang för att föra ut Europafrågorna runt om i landet och i hela Europeiska unionen.

Europa och Europeiska unionen åtnjuter en allt större acceptans i vårt samhälle, och diskussionen om ett eventuellt utträde har nästan helt försvunnit. Denna positiva utveckling beror i stor utsträckning på att Europapolitiken har blivit en naturlig del av vår vardag och inte längre är en avskild del i våra liv med beslut fattade långt borta. Nästan alla partier här i riksdagen har insett vikten av ett fördjupat Europasamarbete och ställer sig därmed i linje med sina samarbetspartner i de andra EU-länderna.

Betänkandet som vi nu diskuterar behandlar regeringens skrivelse *Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010* och tillhörande motioner. Skrivelsen är uppbyggd i elva delar med elva lättöverskådliga kapitel som gör den enkel att använda. Den kan fungera lite som en uppslagsbok för alla oss européer.

Frågan om EU:s utvidgning intar en särskild ställning, precis som den hade redan under Sveriges båda ordförandeskap år 2001 och år 2009. Sverige har alltid varit mycket positivt till utvidgningsprocessen, och vår regering betecknar utvidgningen som EU-samarbetets största framgång.

Förhandlingarna med Kroatien och Turkiet har förts vidare under det gångna året, och Kroatien ser fram emot att snart få besked om medlemskap.

Riksdagen har även ett flertal gånger enhälligt beslutat om ett EU-perspektiv för Ukraina och Moldavien, men också för Vitryssland. Självklart menar vi då inte den siste diktatorn i Europa, Aleksandr Lukasjenko, utan det vitryska folket, som så väl behöver vårt stöd, nu mer än någonsin efter händelserna i samband med presidentvalet den 19 december det gångna året. Regimen attackerade då våldsamt det egna folket och oppositionen för att på detta sätt försöka få befolkningen tillbaka in i ledet.

I detta sammanhang vill jag även lyfta fram det östliga partnerskapet, som tillkom 2009 genom ett gemensamt svensk-polskt initiativ och är av synnerligen stort intresse. På detta sätt bekräftar hela EU medlemskapsperspektivet för våra östra grannländer, sex länder som för 22 år sedan fortfarande var en del av Sovjetunionen, nämligen Vitryssland, Ukraina och Moldavien, samt de tre länderna i södra Kaukasus: Georgien, Armenien och Azerbajdzjan. Georgien blev för mindre än tre år sedan offer för ett angreppskrig från Ryssland. Nu är de med i EU-diskussionerna.

En viktig punkt i det östliga partnerskapet, som är en del av den europeiska grannskapspolitiken, är viseringslättnader som ska förenkla utbytet och samarbetet. Den 19 december 2009 fick Serbien, Makedonien och Montenegro viseringsfrihet. Det var ett stort steg åt rätt håll för hela Balkan.

Fru talman! Utvidgningen är ett centralt bidrag till fred, demokrati och stabilitet på hela vår kontinent. Genom denna process bidrar EU också med så kallad nation building på Balkan. Medlemskapsperspektivet är en förstärkande kraft som fungerar som soft power i den meningen att det kan motverka de Europeanegativa, radikala krafterna i de olika länderna. Serbien, som under de senaste åren haft stora interna problem i samarbetet med krigsförbrytartribunalen ICTY och i fråga om Kosovos självständighet, har nu inte bara börjat tala med Priština utan även undertecknat ett stabiliserings- och associationsavtal, som även vi här i Sverige har ratificerat i början av året. Detta kan ses som en förberedelse till medlemskapsförhandlingar, och Bosnien och Hercegovina har genomfört sin polisreform som ett led mot EU-förhandlingar.

EU är och förblir en attraktiv kraft i alla delar av Europa, från Balkan till Kaukasus, och kan positivt påverka problemregionerna genom att visa på att det är bättre att arbeta tillsammans mot ett mål utifrån gemensamma grundvärderingar än att stå splittrade inför de stora framtidsutmaningarna.

Ett exempel på detta är att Sverige under sitt ordförandeskap införde Östersjöstrategin, ett samarbete som inte bara är positivt ur miljöhänsyn utan även har stora ekonomiska fördelar för alla inblandade. Samarbetet kommer att öka nyttan för den inre marknaden och bringa Östersjöländerna närmare varandra. Målet är att minska inkomstklyftorna, förbättra havsmiljön och även minska den organiserade brottsligheten som i dag råder över våra gränser. Östersjöregionen ska bli en föregångsregion i EU. Det nuvarande ungerska ordförandeskapet har tagit fasta på detta och självt sjösatt en motsvarande Donaustrategi.

Fru talman! Under det gångna året har EU målmedvetet arbetat med omsättningen av Lissabonfördraget, med införandet av den europeiska utrikestjänsten EEAS under den höga representanten och vice ordföranden i EU-kommissionen Catherine Ashton och framför allt med att stärka de nationella parlamentens deltagande i EU:s beslutsfattande. Dessutom inträdde en skyldighet för EU att ansluta sig till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna. Förhandlingarna om detta går just nu in i den sista rundan. Detta arbete ledde även till en reformeringsprocess i Europarådet.

Men Lissabonfördraget innehöll även ytterligare en bekräftelse av subsidiaritetsprincipen, som ska garantera att alla beslut i EU fattas på de nivåer som de berör. Detta är ett mycket viktigt framsteg för att förhindra att EU blir för mycket toppstyrt.

De ekonomiska frågorna har varit extremt viktiga under perioden. Finanskrisens påverkan måste pareras, och vid utgången av 2010 hade 24 av 27 medlemsstater en skuldsättning som överskred 60 procent av bnp. Huvuduppgiften för EU blev då att öka stabiliteten i hela unionen. Förslag till nya regler för förbättrat informationsutbyte, ökad insyn och samråd mellan medlemsländerna blev en viktig fråga för hela unionen.

Stockholmsprogrammet, som antogs under det svenska ordförandeskapet, är vägledande i många av problemen på det rättsliga området. Särskilt gäller det rätten att söka asyl och att asylprocessen är rättssäker och grundar sig på solidaritet mellan medlemsstaterna.

Frågan om sysselsättningen är nära förknippad med den ekonomiska stabiliteten och de rättsliga frågorna. Därför behandlades också dessa frågor i närhet till varandra. Hur kan man ha öppna gränser men samtidigt bibehålla och förbättra EU:s konkurrenskraft? Min kollega Maria Plass ska tala mer om denna aspekt i sitt anförande.

Mycket har gjorts under det gångna året i frågorna rörande frihandel. Sverige är en stark förespråkare för ett öppnare och mer frihandelsvänligt EU. Man kan till och med spekulera i om frihandelsavtalet och handels-samarbetet mellan EU och Tunisien, som var det första land i norra Afrika som man slöt ett frihandelsavtal med, har möjliggjort den demokratiska resningen genom kontakterna människorna emellan. Men mer behöver göras för att avskaffa tullar och montera ned de i flera avseenden förödande och resursslukande jordbruksstöden. Med dagens prisuppgångar på världsmarknaden finns här ett gyllene tillfälle att pedagogiskt visa på de positiva aspekterna av en betydligt mer avreglerad jordbruks-politik.

En annan svår fråga under 2010 var miljöfrågan, särskilt uppföljningen av klimatförhandlingarna. Klimatfrågan är en ödesdiger fråga inte bara för Sverige och EU, utan för hela världen. Kampen mot klimatförändringar går som en röd tråd genom hela det svenska EU-arbetet. Sverige arbetar för att EU ska förbli en drivande kraft i det globala arbetet för att skydda miljön och säkra en hållbar utveckling.

I sista kapitlet talar regeringen om EU:s institutioner. Här tycker vi alla att det är särskilt angeläget att regeringen arbetar för den största möjliga öppenheten och insynen, en logisk följd av vårt kända engagemang för detta i offentliga sammanhang.

Avslutningsvis kan man säga att år 2010 var ett framgångsår för EU – och för Sverige i EU. Vi kan vara stolta över allt vi och EU har uppnått, och det är glädjande att läsa regeringsskrivelsen, som man kan anbefalla som läsning till alla som är intresserade av Europafrågor. Den är fak-taspäckad och informativ.

EU är vårt stora framgångsprojekt, och regeringen och en majoritet i riksdagen gör allt för att förankra Europa i våra hjärtan och hjärnor samt för att lyckas garantera för oss, våra barn och våra barnbarn ett Europa i fred, frihet och välstånd.

Fru talman! Jag yrkar på att lägga regeringens skrivelse till handlingarna och yrkar avslag på alla reservationer.

Anf. 108 KARIN GRANBOM ELLISON (FP):

Fru talman! Tillsammans gör vi skillnad. Därför har Folkpartiet mer än något annat parti alltid sett till EU:s möjligheter. Genom vårt medlemskap i EU kan vi nå mycket längre än vad som annars hade varit fallet. Det gäller inte minst frågor som miljö, ekonomi, fri rörlighet, demokrati och mänskliga rättigheter.

Klimat och miljö är alldeles uppenbart ett område där det behövs ett kraftfullt och bindande internationellt samarbete. EU har varit ledaren i det globala klimatarbetet och ska fortsätta att vara det. Tyvärr har klimat-

arbetet tappat något i fart, och Sverige har nu en uppgift i att vara en pådrivande kraft för att återigen få klimat- och miljöpåverkan högt på toppmötenas dagordning.

För mig som folkpartist har det varit glädjande att de akuta problemen kring förlust av arter och livsmiljöer, det som vi kallar biologisk mångfald, fått ökat fokus i EU och världen under det gångna året. År 2010 var det internationella året för biologisk mångfald. Det var fantastiskt att det blev ett genombrott på FN-mötet i Nagoya.

I början av maj i år presenterade EU-kommissionen en strategi för biologisk mångfald i EU för det kommande decenniet. Nu gäller det också att alla länder vidtar ambitiösa åtgärder.

Under det svenska EU-ordförandeskapet gavs havsfrågorna en hög prioritet, och som Moderaternas representant Walburga Habsburg Douglas sade nyss antogs en Östersjöstrategi. Under 2010 har det pågått ett arbete för att genomföra den strategin. Sverige måste fortsatt driva på för värnandet av den biologiska mångfalden i haven och för krav på minskad tillförsel av gifter till Östersjön.

En verklig utmaning internt i EU är att göra något åt de omfattande jordbrukssubventionerna. Förutom att EU:s jordbrukspolitik kostar Europas skattebetalare 600 miljarder kronor per år, pengar som skulle kunna göra större nytta om de till exempel användes i forskningen, är subventionerna i vissa fall också direkt skadliga för miljön. Bara subventioner som bidrar till kollektiv nytta, såsom biologisk mångfald, djurskydd och en omställning till ett miljö- och klimatsmart jordbruk bör finnas kvar. Det vore långsiktigt bäst för miljö, bönder och konsumenter.

Sverige är en liten öppen ekonomi, väl integrerad med de andra europeiska ländernas ekonomier. Vårt välstånd grundar sig till stor del på handel med andra länder. För andra länder problem märks det hos oss. Många länder drabbades hårt av den djupa finanskrisen 2008 och 2009. Nästan alla EU:s medlemsländer bär fortfarande en tung börda i form av underskott i statsfinanser och stora skulder. Sverige är ett lysande undantag. Med ordning i de offentliga finanserna och viktiga reformer i bagaget, inte minst med fokus på arbetslinjen, har vi klarat oss bra.

Några iakttagelser från krisen kan göras. Flera länder följde inte i goda tider de regelverk som ställts upp för de nationella ekonomierna. Därmed fördjupades krisen. EU måste nu se till att efterlevnaden av stabilitets- och tillväxtpaktens regler blir bättre.

Krisen visade också hur gränsöverskridande bankverksamheten är och att nationella regelverk är otillräckliga för att möta gränsöverskridande risker. Hur en bank agerar i ett land kan slå mot ett annat land. Regelverken i andra länder måste alltså vara bra för att vi ska kunna känna oss trygga. Därför är EU:s arbete för tillsyn på finansiella marknader så viktigt. Europas ekonomier hänger ihop. Det är av stor vikt för oss i Sverige att vi är med och ser till att EU samlas kring de bästa lösningarna för framtiden.

Slutligen vill jag säga något om utvecklingen i Nordafrika och Mellanöstern. När den arabiska våren påbörjades var vi många som hade samma förväntansfulla känsla som efter murens fall 1989. Framgångarna, som demonstranterna i Egypten och Tunisien uppnått, är förstås fantastiska, att dessa länder, om än på lite skakiga ben, är på väg mot en demokratisk utveckling. Vi har dock i flera länder sett uppror efter upp-

ror slås ned. I Iran hann demonstrationerna knappt påbörjas innan regimen satte stopp för folkets förhoppningar om en frihetens vår. I Syrien dödas dagligen fredliga demonstranter. Dödstalet är nu uppe i flera hundra. När det gäller Libyen är det lovligt att FN lyckades samla sig kring en FN-resolution och att Sverige nu deltar med JAS-plan.

Lärdomen från detta är att EU på ett tydligare sätt måste fokusera på demokrati och mänskliga rättigheter i sina kontakter med Nordafrika och Mellanöstern. Det behövs ett bredare kontaktnät och långsiktiga samarbeten med det civila samhället, liksom ett mer omfattande demokratibistånd. EU måste också bli bättre på att ta ett gemensamt ansvar för de flyktingströmmar som blivit följden av demokratikampen.

Fru talman! EU byggdes för att hantera kriser. Just nu har vi många utmaningar att hantera i Europa. Många länder har de senaste åren, efter finanskrisen, varit under ekonomisk press. Det finns en ökad främlingsfientlighet och minskad tolerans mot minoriteter i många medlemsländer, och det finns signaler om en nationell slutenhet och protektionism. Det är inte vägen framåt. Detta är på tvärs mot våra liberala värderingar om tolerans och fri rörlighet för människor och varor. Det är också på tvärs mot hela EU:s idé om att genom frihandel och fri rörlighet bidra till ökad tillväxt och välbefinnande i vår del av världen.

Vi i Sverige har en uppgift att få fler i EU att lyfta blicken och satsa långsiktigt. Det är med gemensamma krafter och ansträngningar vi skapar frihet, välbefinnande och utveckling för oss i Europa och i andra delar av världen.

Anf. 109 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Europa, vår kontinent, har en blodig historia. Det finns skäl att påminna om det. Ibland ser vi det bara på tv-bilder från andra delar av världen, men också vi har varit där, även i närtid. Förtryck, splittring och slagfält i stället för rättsstat och demokratisk dialog – så har det sett ut. Det var det gamla Europa, en kontinent som människor flydde från.

På den grunden, fru talman, formar vi nu det nya Europa. Det är format med Europeiska unionen som den gemensamma kraften, den gemensamma mötesplatsen för Europas länder när det gäller att lösa de problem som vi står inför. Det är problem som inte bara löses här i Europa, utan också med världen runt omkring.

Det är ett EU som människor söker sig till, ett EU som bygger på en dröm om frihet, en dröm om möjligheter för människor att växa och forma sitt liv, sin verklighet.

Vårt EU har naturligtvis många utmaningar – illa vore det annars. Men vi står i ärlighetens namn inför arbetskraftsbrist. EU är en åldrande kontinent, och vi konkurrerar med kontinenter och med länder runt omkring oss där det formligen sjuder av kraft och vilja att anta utmaningarna att ta över den roll som vi har haft i EU och i Europa tidigare.

Vi har naturligtvis också utmaningar som är gemensamma, som inte bara handlar om Europa. Det rör klimatfrågorna. Det rör hur vi formar en hållbar värld, en hållbar utveckling för människor i hela världen. Det är utmaningar som vi måste vara beredda att anta och söka gemensamma lösningar på.

Jag lyssnade tidigare på Jonas Sjöstedt, som inte är kvar i kammaren nu. Han lyfte fram eurofrågan. Låt mig säga, som tillhörande ett parti som också i folkomröstningen ansåg att vi inte skulle gå med i euron, att det ändå är viktigt att stryka under betydelsen av ett gemensamt ansvarstagande här och nu. Vi vill och vi ska ta ansvar för att lösa de ekonomiska problemen på vår kontinent.

Vi har sett ekonomiska kriser förut. Vi har också sett hur man har försökt att hantera dem. Det är ingen framgångssaga. Nu inser vi nog alla att det krävs gemensamma tag, ett gemensamt ansvarstagande och gemensamma lösningar. Det handlar också om eurons framtid. Självklart måste vi alla arbeta för att klara de utmaningar som valutan står inför. Om vi inte gör det, fru talman, kommer de personer här hemma och i andra delar av Europa som har de minsta resurserna att vara de som drabbas än hårdare. Vi vill naturligtvis inte att det ska hända.

EU:s mjuka kraft har berörts tidigare och den är stor, drömmen som lever hos människor runt omkring oss i vårt grannskap om att få komma med. Och, fru talman, vi har faktiskt öppnat dörren och bidragit till en stor demokratisering, en frihetsrevolution på vår kontinent genom att använda EU:s mjuka kraft, genom att skapa förutsättningar för demokrati, för rättsstat och för välstånd i fler länder på vår kontinent än på väldigt länge.

Från Centerpartiets sida är det självklart att vi fortsätter att arbeta för ett öppet EU, för öppna gränser i stället för nya tullar. Vi ser naturligtvis också anslutningen till Europakonventionen som en viktig gemensam juridisk grund, en MR-grund för hela vår kontinent som har stor betydelse för att inte bygga nya murar mellan människor i Europa.

Det är också öppet för nya medlemmar: Kroatien, Island, Turkiet, Makedonien och Montenegro. Serbien har nämnts tidigare, och jag tycker att det finns skäl att lyfta fram just det exemplet. Här har vi verkligen kunnat se hur EU:s möjligheter att påverka har gjort skillnad. Människor har fått en bättre utveckling. Rättsstaten har blivit bättre, mer fungerande, och regelverken kommer på plats därför att man drömmer om och söker sig mot EU. Det är självklart för vår utgångspunkt att vi ska vara öppna för människor och för länder som vill komma med.

Det gäller naturligtvis inte utan vidare, utan vi får försöka att verkligen jobba för att sträcka ut en hjälpare hand och bidra till att bygga bättre system, bättre möjligheter för människorna i de länderna. Det handlar naturligtvis om att man måste klara de kriterier som vi har ställt upp, vare sig mer eller mindre.

För oss är det självfallet viktigt med ett öppet EU i alla delar, öppet för människor, öppet för rörlighet, öppet för nya medlemmar och öppenhet i den egna verksamheten för oss medborgare att kunna granska. Det är viktigt för att klara det som är en del av våra verkliga grundvärden.

För oss som vill utveckla och inte avveckla EU är det naturligtvis viktigt att Sverige aktivt driver på för att göra EU till en global aktör. Vi behöver inte mindre utrikespolitik av gemensam karaktär, fru talman, vi behöver mer. Det behöver vi därför att det ligger i vårt utrikes- och säkerhetspolitiska intresse att vi samverkar. Vi behöver inte mer av konflikter. Vi behöver inte mer av otydlighet. Vi behöver mer av tydlighet, därför att människor där ute förväntar sig det av oss. Många av oss möter

just denna önskan när vi är ute och träffar människor i andra delar av världen.

Ta ert ansvar! Kliv ut politiskt på den globala arenan, ta ert ansvar! Jag tycker också att vi har sett några exempel på att vi har gjort det redovisat i den skrivelse som regeringen nu har lagt på vårt bord och som vi behandlar.

Ta Vitryssland till exempel, där vi ju testade en öppnare attityd, förde dialog, men också var tydliga och snabba med att reagera när Lukasjenko slog ned människors drömmar på torget i Minsk.

Ta Burma! Det är klart att det har betydelse att EU har en aktiv gemensam hållning.

Ta Mellanöstern, där vi nu ser så många drömmar väckas, så mycket hopp väckas och samtidigt så stora utmaningar finnas. Det är klart att EU:s möjligheter att finnas med, att hjälpa till och stötta, inte för att ta över utan för att verkligen vara en god granne, är viktiga signaler som människor önskar.

Ta fredsprocessen mellan Israel och Palestina! Det är oerhört centralt att EU är tydligt även där för att kunna göra skillnad. Våldigt ofta hör vi just den frågan, de kraven: När ska ni klara av att ha en gemensam hållning och göra skillnad?

Jag hoppas att vi ska kunna klara det bättre under det kommande året än vi har gjort under det gångna året. Men det är inte lite vi har nått, och vi är i början av även den processen.

Fru talman! När man läser det här betänkandet ser man faktiskt 44 reservationer. Ojoj, så många! Sedan tittar man lite försiktigt för att se vad de står för egentligen. En del av dem, fru talman, måste jag säga inte är så mycket alternativ skrivning som en allmän kommentar. Jag läste med visst intresse till exempel Socialdemokraternas första reservation om utvidgning och ser ju, fru talman, att den är ett lovord till utvidgning på samma sätt som utskottet uttrycker det i sitt betänkande. Det finns mer av detta.

Jag beklagar också, fru talman, att det finns en del reservationer som talar om EU:s avveckling och som också vill stänga dörren för nya medlemmar och för EU:s grannar och deras drömmar om att få möjligheten att vara med.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 110 DÉSIREE PETHRUS (KD):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att säga att jag är glad åt att vi har EU-flaggan kvar här i kammaren sedan vi hade EU-ordförandeskapet. Jag var en av dem som var med och motionerade om att vi skulle få en EU-flagga här i salen, och jag är väldigt glad åt att den hänger kvar tillsammans med vår fina svenska flagga.

Det är som beskrivs när det gäller EU och vad EU betyder visar ju på att EU har stora utmaningar framöver och att Sverige naturligtvis är och kan vara med och påverka EU:s framtid på ett positivt sätt. Jag tycker att mycket av det som skrivs i utskottsbetänkandet har en positiv anklang när det gäller framtiden. I berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 2010 kan vi se att utmaningarna och det som ligger framöver har mycket mer att ge både Sverige och omvärlden.

Vi kristdemokrater vill bland annat lyfta fram några av de nio temaområden som finns med i betänkandet, däribland utvidgningsprocessen och den gemensamma säkerhets- och utrikespolitiken.

Vi tycker att det är glädjande att de pågående utvidgningsprocesserna fortlöper och att EU bidrar som en stark aktör när det gäller att stärka mänskliga rättigheter och att bidra till en förbättrad säkerhetspolitik såväl inom som utanför EU.

EU:s arbete för utvidgning är viktigt för att stärka stabiliteten i vårt närområde. Även om länder som Turkiet i sina förhandlingar har visat på tydliga förbättringsåtgärder under det gångna året är vägen fortfarande lång. Vi följer med intresse hur de fortsätter att stärka mänskliga rättigheter för befolkningen i allmänhet, men särskilt för minoriteter och i synnerhet journalister. Vi kristdemokrater vill se en tydlig förbättring inom samtliga MR-områden under 2011 och att EU mycket tydligt markerar vad Sverige och EU förväntar sig av ett eventuellt blivande medlemsland.

Relationerna med Cypern måste förbättras radikalt, något som också EU har varit tydligt med.

Vi kristdemokrater vill lyfta fram den strategiska betydelsen av EU som främjande av utrikespolitiken och mänskliga rättigheter. Flera av de länder som deltar i samtal för ett EU-medlemskap arbetar nu aktivt för att stärka de här områdena gentemot sin egen befolkning, mot EU:s medlemsländer och mot tredjeland. Att visa på tydliga framsteg i bemötandet av sin befolknings rättigheter är en helt grundläggande förutsättning för såväl medlemskap som god livskvalitet. Det handlar för EU om att kunna ha en kvalitetsstämpel som internationell aktör och om den trovärdighet som unionen under så många år har byggt upp.

Fru talman! Jag vill också lyfta fram Vitryssland, som nämns särskilt i betänkandet. Vi kristdemokrater har i Europa ända sedan andra världskriget arbetat hårt för att Europas befolkning ska leva i fred och frihet med såväl handelsförbindelser som demokratiskt valda församlingar.

I Vitryssland ser vi lite av respekt för dessa värden. Under 2010 har situationen varit mycket allvarlig. Att Europas sista diktatur så flagrant har kränkt sin befolkning är en skymf mot allt som vi står för, och vi vill på det sättet fördöma vad Vitryssland har gjort mot sin egen befolkning. Vi vill också lyfta fram att det ska finnas en möjlighet för befolkningen att få det stöd de förtjänar. De vill ha kontakt med Europa och den europeiska gemenskapen. Där måste våra krav naturligtvis vara tydliga gentemot regimen i Vitryssland, det vill säga att vi kräver demokrati och mänskliga rättigheter. Det får inte kompromissas bort. Vi förväntar oss att mer händer under 2011, och vi hoppas att Lukasjenko tar sitt förnuft till fånga. Med hjälp av visumliberaliseringar för vanliga medborgare ska landet öppnas för en fredlig och bra utveckling framöver.

Kristdemokraterna kan också konstatera att den gemensamma säkerhetspolitiken har gjort framsteg. Sverige ingår i en politisk allians som tydligt tar ett solidariskt ansvar för Europas säkerhet. Det är rätt och riktigt och stärker sammanhållningen inom EU. Både Sverige och våra grannar i öst har mycket att vinna också på det östliga partnerskapet, precis som relationerna med Unionen för Medelhavet. Vi är mycket måna om att stärka den bräckliga men lovande utveckling som har skett i Nordafrika under 2010. Vi kristdemokrater vill särskilt välkomna det

civila samhällets engagemang för demokratiska framsteg i området. Här har EU tagit ett tydligt ansvar, och vi vill se en stark fortsättning av det under 2011 – inte minst möjligheten att stärka kvinnors inflytande och säkerhet i såväl vardagen som i det politiska rummet.

Genom handelsrelationer stärks gemenskapskänslan och förståelsen för varandras kulturer och förhållningssätt. Nya frihandelsavtal, utbyten, viseringslättnader och andra former av relationer bör förbättras och stärkas. Sverige bör tydligt ta initiativ i enlighet med den uppmaning som kommit via kommissionen gällande europeiska grannskapspolitiken.

Fru talman! Vi kristdemokrater vill gärna sätta fokus på biståndet. Vi vill gärna se en fortsättning på det arbete som har tagits fram i EU:s arbete med grönboken om biståndet. Det är viktigt att biståndet blir effektivt och går till de allra fattigaste. EU har en av de största biståndsbudgetarna i världen, och det är viktigt att de går till rätt saker.

Fattigdomsbekämpning tillsammans med kampen mot korruption och för kvinnors villkor i biståndet är oerhört viktiga frågor för oss kristdemokrater. Det gäller också att klimatfrågan på ett tydligt sätt inlemmas i de långsiktiga planerna för biståndsverksamheten. Vi vill naturligtvis gärna se att övriga EU tar efter Sveriges exempel om att avsätta minst 1 procent av bni till biståndsarbetet.

När det gäller jobb och utveckling vet vi att för EU:s medborgare är en av de viktigaste frågorna att det finns arbetstillfällen. I EU 2020 – jobbstrategin för oss och för EU framöver – står i fokus att visa på ungdomars arbetssituation. Det är mycket viktigt att vi här sätter in klutarna på utbildningsnivån så att unga lätt får arbete inom hela EU. Vi vet hur viktigt ett arbete är såväl för det egna självförtroendet som för samhället i stort. Att minska antalet dropouts i skolan och att öka utbildningsgraden är en av de viktiga och stora utmaningarna EU står inför och som det ofta relateras till i olika EU-dokument. Vi hoppas att EU tar sig an den uppgiften med stor respekt.

Jag är inte riktigt beredd att ställa upp på Socialdemokraternas och oppositionens påståenden om Lavaldomen och försämringarna av arbetstagarnas rättigheter. Vi har i Sverige med Lavaldomen och med den nya lagstiftningen med utstationeringsdirektivet gjort allt vi kan för att försöka stärka arbetstagarnas ställning, kollektivavtalsrättigheter och den svenska modellen. Den fria rörligheten får naturligtvis inte innebära lönedumpning. Det medger heller inte EU i lagstiftningen. Det har EG-rätten tydligt tagit fram. EU och Sverige är överens om att det är viktigt med arbetstagarnas rättigheter. Det slås också fast tydligt i Lissabonfördragets grundpelare.

En annan fråga som vi värnar är flyktingarnas villkor och möjligheter till rättssäker och dräglig tillvaro i de länder de söker asyl i. Rättssäkerheten och asylprocesserna måste göras mer enhetliga och mer humana för dem som flytt med fara för sitt eget liv. Det är inte värdigt en demokrati att låsa in asylsökande eller att i övrigt behandla dem som kriminella såsom det ibland sker runt om i EU i dag. Här finns mycket att lära av varandra, och vi anser att Sverige ska vara pådrivande i att sätta en EU-gemensam hög standard för mottagande och behandling av asylsökande flyktingar de kommande åren.

Precis som utskottet skriver i betänkandet har ett antal viktiga steg tagits på EU-nivån. Där hoppas vi att kommissionen, som har aviserat nya

förslag under 2011 för mottagande- och asylprocedurdirektivet, gör en bra skrivning.

Jag vill också lyfta upp frågan om patientrörlighetsdirektivet, som har tagit nya steg under 2010. Det innebär en stor framgång för alla som söker vård inom Europa. Det innebär tydligt fokus på patientens rättigheter och ger alla möjlighet att söka vård i det land de själva väljer. Här finns möjlighet att få rätt vård i rätt tid och att söka hjälp utanför Sveriges gränser. Vår förhoppning är att det här ska utvecklas ytterligare under kommande år så att fler får ta del av möjligheterna som direktivet innebär.

Avslutningsvis vill jag ta upp en av mina hjärtefrågor. Det är naturligtvis jämställdhetsfrågorna och kvinnors villkor. Jag vill lyfta upp det som har gjorts under året för att bekämpa människohandel och slavhandel – det som pågår runt om i Europa. Den sexhandel som pågår med barn och kvinnor är naturligtvis något som vi med alla medel måste arbeta starkt emot. EU måste fortsättningsvis visa krafttag mot den vidriga verksamheten. Vi hoppas också att den svenska sexköpslagstiftningen och kampen mot människohandel blir en tydligt prioriterad fråga inom EU. EU har alltså tagit steg för skärpt lagstiftning, och det är bra. Nu är det viktigt att se till att den implementeras på ett bra sätt.

Fru talman! Europeiska unionen har en viktig roll på många olika områden. EU:s värden, som har fastlagts i Lissabonfördraget, ska vi värna. Sverige påverkar EU, och EU påverkar Sverige. Det är bra. Årsboken för 2010 visar att det är bra att Sverige är en del av den europeiska gemenskapen.

Vi påverkar den gemensamma ekonomin till gagn för svenska arbetstagare. Vi påverkar flyktingpolitiken för ökad rättssäkerhet. Vi påverkar jämställdheten för kvinnors rättigheter. Vi påverkar klimatarbetet. Vi påverkar patienternas möjlighet till vård i hela EU. Vi är med och bekämpar organiserad brottslighet. Vi är med och påverkar frågor om mänskliga rättigheter inom EU. Vi är med och påverkar för att höja boståndsnivån inom EU.

Det här var några av de frågor som är oerhört viktiga, som vi ser fram emot att EU får fortsätta att jobba med och där Sverige får vara en viktig aktör för att stärka EU på de områdena.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 111 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Fru talman! Den europeiska modellen är i fara om vi utplånar principen om personligt ansvar.

De orden kommer från Jacques Delors, fadern till de fyra friheterna som Europeiska unionen vilar på. Det är friheter som har gjort Bayern till en hemmamarknad för många svenska småföretag. Det är friheter som har gjort det möjligt för skelleftebor att besöka Barcelona för en weekendresa över helgen. Det är friheter som har gjort Öresundsregionen till en arbetsmarknad där hela Europas medborgare kan delta. Det är friheter som ger oss möjligheter och för oss framåt, inte bakåt. Det är också friheter som gör oss beroende av varandra. Vi är också beroende av att alla tar sitt ansvar.

När enskilda länder missköter sina ekonomier drabbas vi alla. När länder stänger sina gränsbommar upphör den fria rörligheten. När nat-

ionalism predikas från talarstolar runt om i Europa ser vi isolationism, inte framtid.

Friheter är värda att försvara och att bevara. Här måste vi alla ta vårt personliga ansvar. Jag förnekar inte som EU-minister att året 2010 var ett utmanade år för Europeiska unionen. Den ekonomiska och finansiella krisen har fått fortsatta verkningar både i Europa och globalt. Det kan knappt ha undgått någon här inne.

Krisen utsatte EU för extrema påfrestningar i likhet med andra regioner i världen. Under år 2009 jobbade vi hårt i unionen för att reformera det som inte har fungerat och tänka framåt. Vi kommer att stå mycket bättre rustade inför framtiden. Det har gjorts en omfattande översyn av EU:s ekonomiska och politiska styrning och samordning. Regeringen, framför allt finansminister Anders Borg, har varit oerhört aktiv i det arbetet.

Förutsättningarna för EU att nå viktiga gemensamma lösningar har glädjande nog förbättrats under det gångna året. Genomförandet av Lissabonfördraget kommer att vara en milstolpe i europeiska historieböcker i framtiden.

Det nya fördraget är ett viktigt verktyg för att göra EU mer öppet, effektivt och demokratiskt. Det är helt nödvändigt när vi ska ta itu med de utmaningar som Europa står inför i dag.

I och med Lissabonfördraget förstärks EU:s institutioner, och det stärker EU som helhet även om det kommer att ta tid att få alla detaljer på plats och finna de perfekta formerna. Här vill jag betona att ni här i riksdagen och andra nationella parlament har fått mer inflytande i EU-frågor i och med subsidiaritetsmekanismen.

På det ekonomiska området syns redan Lissabonfördragets genomslag i artikel 136 i fördraget som ligger till grund för delar av lagstiftningspaketet om förstärkt ekonomisk styrning.

Men allt handlar inte om ekonomi eller om EU:s institutioner, även om man ibland kan tro det i debatten. Ibland finns det konflikter som rör oss i vår närhet, och den arabiska våren påminner oss om hur miljontals människor kämpar, ibland med livet som insats, för att få den demokrati som vi alla här inne tar för given. Här har EU en självklar och tydlig roll att ta sitt ansvar att stödja dessa länders både politiska och ekonomiska omvandling mot frihet. Vi har också ett ansvar gentemot resten av världen att stå upp för dessa ideal principfast och tydligt.

I och med Lissabonfördraget har vi ökat våra möjligheter att göra det, inte minst genom den nya gemensamma utrikestjänsten under ledning av den höga representanten Cathy Ashton. Men här vill jag betona både som liberal och som EU-minister att det är väldigt viktigt att om man ska vara en glasklar röst för frihet i världen måste man också sopa rent på hemmaplan och leva upp till de frihetsidealen också inom Europeiska unionen. Här har vi ett väldigt viktigt människorättsarbete att göra, att samtliga 27 länder som är medlemmar i Europeiska unionen ska leva upp till de mänskliga fri- och rättigheter som vi en gång gått samman för att försvara.

Förutom de händelser som jag har nämnt är det självfallet en mängd viktiga beslut och initiativ som har tagits inom unionen året 2010. Det viktiga är dock att fokusera på framtiden, och jag ska kort redogöra för sex områden som regeringen tycker är särskilt viktiga i EU-samarbetet.

Jag börjar med den ekonomiska krisen, EU 2020 och den inre marknaden.

Vi vet att en förstärkt ekonomisk styrning är central för att lösa den ekonomiska krisen. Som många av er vet förhandlas det för tillfället om ett åtgärds paket med sex rättsakter mellan Europaparlamentet och rådet. Det är angeläget att dessa förhandlingar med Europaparlamentet går framåt så att vi fort kan få en kompromiss som tillfredsställer både rådet och parlamentet. Omröstningen i parlamentet innebär att vissa förtydliganden läggs till om att arbetsmarknadens parter roll ska respekteras, något som den svenska regeringen står upp för tydligt. Vi har från alliansregeringens sida varit pådrivande för att dessa tillägg ska vara med. Det vill jag att alla här inne ska få tydligt besked om.

En annan viktig pusselbit i detta är att mekanismen för att snabbt kunna agera ska finnas vid en ekonomisk kris. Det tycker vi i regeringen även om Sverige inte är part i den permanenta krishanteringsmekanism för euroområdet som förhoppningsvis snart kan vara på plats. Men vi får inte heller glömma att mekanismen ska vara ett instrument i exceptionella, unika situationer. Tanken är att det inte ska vara ett system för långvariga transfereringar mellan olika medlemsstater. Ansvaret för att hålla ordning och reda på ekonomin ligger först och främst på varje medlemsland självt. Det är helt avgörande att alla 27 länder verkligen med stor seriositet tar detta på största allvar.

Men hur ska vi då hitta tillbaka till sunda, vitala och ansvarsfulla europeiska ekonomier? Ett effektivt genomförande av Europa 2020-strategin är centralt för att vi ska lyckas stärka EU:s globala konkurrenskraft, säkra jobben på hemmaplan och välfärden i framtiden. Men för att strategin ska ge resultat måste den förverkligas i den nationella politiken och också i de nuvarande existerande beslutsprocesserna.

En hörnsten i arbetet för EU 2020 är den inre marknadsakten. Mer än två tredjedelar av Sveriges handel sker i dag på den inre marknaden, en inre marknad som faktiskt rör 500 miljoner individer. Genom att modernisera och effektivisera den inre marknaden hand i hand med ökad öppenhet stimulerar vi jobb och tillväxt.

En annan viktig fråga för den svenska regeringen är förstås förhandlingarna om den nya fleråriga budgetramen. Politik handlar inte bara om att vilja. Politik handlar också om att välja. Vi har därför en oerhört intensiv tid av arbete framför oss. Vi måste modernisera EU:s budget, och vi måste omprioritera den inom ramen för en minskad utgiftsnivå. Därför är det angeläget att få till stånd en gemensam budget som fokuserar på områden som ger ett europeiskt mervärde och som bidrar till ökad tillväxt i linje med målen i Europa 2020-strategin.

Det här innebär ökade utgifter på områden där vi behöver samarbeta ännu mer i Europa. Det handlar om forskning, innovation, inte minst på klimatområdet, som flera talare berörde tidigare, utbildning, gränsöverskridande infrastruktur med mera som exempel. Det handlar också om utrikespolitik, bistånd och samarbete kring migration och brottsbekämpning.

En förutsättning för att vi ska kunna ha den här typen av ökningsar är att vi samtidigt kraftigt minskar på stödet till jordbrukspolitiken och fokuserar strukturfondsstödet på de delar av unionen som har de största behoven. De här satsningarna bör ske inom ramen för en utgiftsnivå som

ligger väl under 1 procent av EU:s bni. Om en tillräckligt stor modernisering av utgiftssidan inte kan uppnås kommer det att öka betydelsen av de rabatter som Sverige har, och som vi kommer att behöva ha, på inkomstsidan. Syftet med detta är att säkra en rättvis bördefördelning mellan olika medlemsländer.

En annan viktig utmaning som flera ledamöter har nämnt är utrikesfrågorna. Den arabiska våren – en fullkomligt fantastisk frihetsvåg, som jag hoppas att alla här inne stöder – i Mellanöstern och Nordafrika är en historisk möjlighet för demokratin, som så många av oss aldrig trodde att vi skulle få uppleva de närmaste åren. Samtidigt vet jag att revolutioner kan gå snabbt men att bygga upp demokrati tar tid, och därför spelar EU en viktig roll för att stärka demokrati och mänskliga rättigheter.

Utvidgningen är ett sätt att värna och utveckla demokratin. Sverige är en varm vän av och förespråkare för en inkluderande union som växer. Tyvärr är inte alla andra medlemsstater det i dag, och inte heller alla partier i denna kammare, utifrån den debatt jag har hört. Därför är det ännu viktigare att vi oförtrutet fortsätter att arbeta för att nya medlemmar ska kunna integreras. Där är förstas Turkiets medlemskapsförhandlingar oerhört centrala. Som EU-minister beklagar jag att de för tillfället har hamnat i ett dödläge, och det måste brytas. Jag hoppas få se Turkiet som EU-medlem inom de närmaste åren när de lever upp till de självklara mänskliga rättigheter och den demokrati som ska vara grunden för ett EU-medlemskap.

För att kunna föra en aktiv utrikespolitik behöver vi den nya europeiska utrikesstämman, och att den har bildats är väldigt bra. Därför är det viktigt att värden som demokrati och mänskliga rättigheter blir styrande och löpande i det här arbetet. Jag reser själv till Bryssel på måndag och ska träffa personer i Cathy Ashtons stab för att diskutera hur vi kan få ännu mer fokus på detta fält.

Här är utrikespolitiken också nära kopplad till utmaningar på migrationsområdet. Här ser vi hur vårens dramatiska händelser i södra Medelhavet visar på behovet av en gemensam asyl- och migrationspolitik. Där måste regelverken vara förutsägbara och rättssäkra. Det kan inte vara upp till enskilda medlemsländer att godtyckligt sätta upp gränsbommar. Där måste friheten försvaras och bevaras. Likvärdigt skydd i alla EU:s medlemsstater är ett viktigt mål för det gemensamma asylsystemet. I ett arbete för en harmonisering av asylpolitiken inom EU måste Sverige värna rätten till asyl och motverka en utveckling mot ett Europa med stängda gränser.

Migrationspolitiken är också en nyckel till EU:s framtida utveckling, inte minst för att möta den demografiska utveckling och klara konkurrenskraft som EU kommer att vara i behov av när många söker sig hit. Här är den fria rörligheten en av EU-samarbetets viktigaste framgångar och en rättighet för medborgarna som Sverige klart och tydligt står upp för.

Just nu diskuteras Schengensamarbetet runt om i Europa, och det finns tendenser att stänga till gränser snarare än att öppna upp dem. Många av er vet att Italien och Frankrike publicerade ett brev i slutet av april med krav på en översyn av regelverket. Något konkret förslag finns inte, men Sverige stöder att kommissionen ser över möjligheterna att vi gemensamt inom EU, inte enskilda länder, i extrema situationer kan

besluta om att införa kontroll vid en inre gräns. Men en sådan möjlighet måste alltid vägas mot rätten till fri rörlighet som en grundpelare.

Regeringen välkomnar att kommissionen nu granskar Danmark utifrån den debatt som har förekommit den senaste veckan. Jag ska själv när jag reser till Bryssel på måndag träffa min danska kollega och kommissionär Cecilia Malmström för att följa upp vad danskarna har föreslagit. Den fria rörligheten måste stå i centrum.

Klimat- och energipolitiken är en annan utmaning, och här behöver vi globala lösningar, där 99,8 procent av koldioxidutsläppen sker utanför Sveriges gränser. Sverige kan inte göra allt ensamt, men EU kan göra mycket. Där driver vi på att Sverige ska få EU att ha världens mest ambitiösa klimatmål.

EU har en viktig roll att fylla i det internationella arbetet och fortsätta det som uppkom i Cancún.

Slutligen lite kort om EU:s strategi för Östersjöregionen, som sätts under det svenska ordförandeskapet. Vi vet att det är ett skrämmande faktum att 20 procent av havsbotten redan är död. Här måste vi tillsammans motverka algbloomning, gifter och övergödning. Där har makroregionala koncept, som Östersjöstrategin, en oerhört central roll.

Vi har haft ett utmanande år bakom oss i EU, men vi har många utmaningar framför oss. De institutionella förändringar som vi beslöt om genom Lissabonfördraget ger förstärkta institutioner och ett tydligare ledarskap. Här kan ekonomiska reformer leda till bättre stabilitet.

Vi kommer att se den arabiska våren. Den kommer förhoppningsvis att övergå i en stabil arabisk sommar, där demokratin får stå i centrum. Det handlar om friheter som är värda att försvara och bevara.

Avslutningsvis: Som EU-minister gläds jag förstås över de nya siffror som SOM-institutet presenterade i en analys av Sieps häromdagen. Andelen svenskar som är för ett medlemskap har ökat till 53 procent. Endast 23 procent är mot det svenska EU-medlemskapet. Vi ser i dag att EU-medlemskapet ses som en självklarhet. Faktum är faktiskt att svenskarna i dag är betydligt mer positiva till Europeiska unionen och svenskt medlemskap än genomsnittseuropén.

Anf. 112 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Jag vill fråga statsrådet om regeringens politik vad gäller Lavaldomen, lönesituationen och allt det som har följt efter Lavaldomen, med hela situationen för arbetsmarknaden inte bara i Sverige utan i hela EU.

Jag kan ta ett konkret exempel. Just nu byggs det väldigt många vägar, järnvägar och tunnlar både här i Stockholm och i Göteborgsområdet, som jag kommer från. En stor grupp av dem som jobbar med det – kanske till och med en majoritet av dem som jobbar med dessa byggen – är anställda av bemanningsföretag, som företrädesvis hämtar sin personal från Polen och betalar väsentligt lägre löner än vad svenska kollektivavtal för bygg- och anläggningsarbetare säger. Det är naturligtvis bättre betalat än hemma i Polen, men det är ändå väsentligt lägre än vad svenska avtal säger att man ska ha.

Är det en rimlig situation? Tycker verkligen statsrådet Ohlsson att det tyder på att regeringen har fört en aktiv och lyckad politik på det här området?

Anf. 113 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik:

Fru talman! Regeringens utgångspunkt i alla EU-förhandlingar är, vilket Kenneth G Forslund känner till, att värna den svenska arbetsmarknadsmodellen. Det är något som vi för med oss hela tiden.

Vi vet också att Europaparlamentet har röstat igenom tillägg om att den nya lagstiftningen för ekonomisk styrning ska respektera arbetsmarknadens parter och de olika medlemsstaternas olika system för lönebildning. Det har varit vår utgångspunkt och det som vi för in i diskussionen.

Vi har varit mycket pådrivande för att det är viktigt att få på plats dessa förtydliganden. Det är något som vi driver aktivt i rådet, att parlamentets förändringar ska tas ombord.

Detta är viktigt. Det handlar om en fråga där vi försvarar den svenska arbetsmarknadsmodellen och den roll som parterna har.

Anf. 114 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Min fråga gällde om statsrådet tyckte att regeringen har varit lyckosam i den här politiken och i det här agerandet.

Vi får höra att statsrådet hävdar att den nuvarande regeringen värnar den svenska arbetsmarknadsmodellen och att regeringen har varit pådrivande i frågorna. Ändå ser situationen uppenbarligen ut som den gör, med lägre löner för utländsk, inhyrd arbetskraft än för svensk arbetskraft – statsrådet påstår inget annat.

Är det en lyckad och framgångsrik politik som regeringen har fört på det här området, eller är det kanske så att Socialdemokraterna har rätt och att politiken och besluten borde ha sett annorlunda ut i Sverige för att undvika just den här situationen?

Anf. 115 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik:

Fru talman! Vi har välkomnat att kommissionen har tagit initiativ till att förbättra tillämpningen av bland annat utstationeringsdirektivet, som är kopplat till dessa frågor. Det är en diskussion som är intimt förknippad med den föreslagna inre marknadsakten.

Det som har förts fram från Socialdemokraterna och flera andra är att vi ska öppna upp olika delar av exempelvis utstationeringsdirektivet. Då ska man vara medveten om att vi har 27 medlemsstater i en europeisk union där väldigt många har olika utgångspunkter i debatten och där inte alla delar den svenska synen. Därför tror vi att det är svårt att nå fram till resultat i en omförhandling.

Men både jag och mina kolleger, framför allt arbetsmarknadsministern, som sysslar mycket med frågorna, driver i alla möjliga sammanhang att den svenska arbetsmarknadsmodellen och dess konstruktion ska råda.

Det är väl bra om man kunde förtydliga att rätten att vidta kollektiva åtgärder, exempelvis strejkrätt, är en nationell angelägenhet som grundas på lagstiftning och praxis och som lutar tillbaka till relevant EU-rätt.

Mycket finns redan på plats, men den svenska arbetsmarknadsmodellen ska försvaras på EU-nivå.

Anf. 116 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Fru talman! Det är trevligt att ha EU-ministern här i kammaren. Det var länge sedan vi debatterade tillsammans.

Jag tänkte ställa en fråga utifrån det jag tog upp i mitt anförande om den nya syn som vi måste ha på länderna söder om Medelhavet. Det går inte längre för sig att EU-länderna eller de nära grannarna i EU agerar storebror, lika lite som vi bör agera storebror i vårt närområde men ändå gör det. Det är samma situation som de har i Medelhavet. Men förutsättningarna för dialogen är en helt annan med våra grannar jämfört med de grannar som man har i Medelhavet, och situationen är ju så oerhört anorlunda.

När jag läser EU-nämndens handlingar ser jag inte att den synen har förändrats så väldigt mycket. Man säger: Vi måste stå upp för demokrati och ska begära mänskliga rättigheter och så vidare. Men det har vi ju gjort hela tiden.

Den bild som människor söder om Medelhavet ger när man pratar med dem är: Ni bryr er bara om att vi ska stoppa de illegala invandrarna – ur deras perspektiv utvandarna.

Vi har gett bilden: Vill ni ha något av oss måste ni ställa upp på våra villkor. Villkoret är då ofta att invandringen till Europa ska stoppas.

Sverige är absolut inte det land som är värst i den frågan. Men vi har ett antal länder i södra Europa som verkligen försöker driva dessa frågor.

Hur ska man på EU-nivå få en annan syn på länderna söderut och se till att vi får ett partnerskap som grundar sig på lika villkor och inte på det här storebrorsförhållandet?

Anf. 117 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik:

Fru talman! Det är oerhört intressanta aspekter som Bodil Ceballos tar upp. Jag kan i mycket hålla med om att Europeiska unionen, framför allt många medlemsstater, har en markant hemläxa att göra på den här fronten.

De band som har rört exempelvis Sydeuropa gentemot Nordafrika har ofta handlat om en intim relation med diktaturer i den här delen av världen, där handel har fått stå före demokratiska principer och mänskliga rättigheter. Vi såg inte minst hur den franska före detta utrikesministern reste till Tunisien mitt under brinnande frihetsrevolution och sedermera fick avgå.

Den arabiska våren tror jag kommer att innebära ett så kallat window of opportunity för att kunna förändra. Det vi jobbar mycket med nu är södra grannskapet och ny politik som manas fram. Där slåss vi från den svenska regeringens sida för att det inte får vara bara fluffiga och vackra ord om mänskliga rättigheter utan att det också måste finnas något bakom. Vi måste ha tydliga reformer, så att länder ser att om man går mot fördjupad demokrati, då får man också tydliga förmåner vad gäller avtal och annat, så att vi får en tydlig förändring i mentaliteten.

De associeringsavtal som finns med flera av länderna i regionen är nu lagda på is, med tanke på vad som har hänt. Det gör att det finns en god chans att få in tydligare system. Man laborerar kring om man ska ha olika nivåer vad gäller samarbete, som vi har haft tidigare, men att det ska vara kopplat till krav. Där tror jag att vi kan spela stor roll för att få

bra förslag och bra lösningar. Det är ett arbete där inte minst de nationella parlamenten spelar en oerhört central roll.

Jag har fått se en del dokument – med tanke på det som har diskuterats. Jag tycker att demokratiperspektivet kan bli starkare. Men det är en helt annan framåtanda nu än vad det var bara för ett halvår sedan, så det går framåt i rätt riktning.

Anf. 118 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Fru talman! Det är positivt att höra att det går framåt, för när man inte har samma information som ministern känns det som att detta är rätt tröstlöst.

I dag hade jag en kort diskussion med utrikesministern om relationen mellan Marocko och Västsahara och EU:s relation till Marocko. Jag blev inte klar över varför man inte kopplar ihop Västsahara och Marocko när man diskuterar mänskliga rättigheter med Marocko. Utrikesministern sade att man bara talar med Marocko eftersom Västsahara är ockuperat.

Detta hör i allra högsta grad ihop, och det bör vara den inriktning som den svenska regeringen har. Marocko ockuperar Västsahara, och brotten mot de mänskliga rättigheterna är oerhörda. De pågår dagligen. Jag får information varje dag om saker som händer i Västsahara. Då kan vi inte säga: Vi diskuterar med Marocko men eftersom vi inte anser att Västsahara är en del av Marocko ingår det inte i diskussionen.

Men Marocko tycker uppenbarligen att Västsahara är en del av Marocko.

Jag hoppas att EU-ministern kan föra in detta perspektiv i den svenska utrikespolitiken.

I dag kom Aid Watch-rapporten. Den visar att det är svårt för EU-länderna att leva upp till sina biståndsåtaganden. Tre av de länder som missköter sig mest är Italien, Tyskland och Spanien. Att Spanien gör det visste jag sedan länge, men att Tyskland som är ett rikt land gör det är anmärkningsvärt.

Anf. 119 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik:

Fru talman! När det gäller att lösa konflikten mellan Västsahara och Marocko är det viktigt ur svenskt perspektiv att se till att FN-spåret står i centrum. För att det västahariska folket själva genom en folkomröstning ska få bestämma över sin egen framtid får vi inte backa en tum från FN-spåret. Här har vi förhoppningsvis fått en del signaler i rätt riktning.

Marocko är inte en demokrati utan ett land där de mänskliga rättigheterna trampas på varje dag, där pressfriheten är djupt beskuren och där minoriteter behandlas oerhört illa. De reformer som har aviserats från den marockanska kungen tror jag på när jag ser dem. Det har varit en del enskilda förslag, men här får vi syna mycket att det går i rätt riktning.

Det som sker i Västsahara och hur Marocko behandlar Västsahara är centralt i detta arbete. De reformer som har aviserats hittills har dock rört Marockos egen lagstiftning.

När ett land ockuperar ett annat – Israel och Palestina är exempel på en annan sådan konflikt – vem ska man då tala med? Kanske har konflikten med FN-spåret också påverkat utrikesministerns svar.

Anf. 120 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Det är hedrande att få fortsätta efter statsrådet Birgitta Ohlsson. Statsrådets föregångare Cecilia Malmström är numera ansvarig kommissionär för bland annat Stockholmsprogrammet och den gemensamma migrations- och asylpolitiken. Jag kan med glädje konstatera att minst 24 av 27 medlemsländer vill föra en eventuell gemensam migrations- och asylpolitik i en helt annan riktning än den verklighetsfrånvända majoriteten i denna kammare vill.

Med tanke på tidigare flaggdebatt är jag glad att den svenska flaggan får hänga här. Med den politik som förs av en majoritet av EU-förespråkarna befarar jag att EU-flaggan inom en inte alltför avlägsen framtid kommer att hänga i båda hörnen. Den utvecklingen vill vi inte se.

Fru talman! Jag kommer i huvudsak beröra punkt 16 och de reservationer som finns till den. Jag yrkar bifall till reservation 31.

Det finns också reservation 30 från Socialdemokraterna. Jag har inte hört någon yrka bifall till den, vilket är synd. Jag har inga illusioner om att en majoritet i kammaren kommer att bifalla vår reservation, men reservation 30 från Socialdemokraterna rör den viktiga frågan om lex Laval, utstationeringsdirektiven och lika villkor för arbetare oavsett om de är födda i Sverige eller är utstationerad att jobba i Sverige.

Vi är beredda att ställa oss bakom denna reservation i voteringen, men då måste ni yrka på den, för det tänker inte jag göra.

Jag yrkar som sagt bifall till vår reservation 31.

Nyligen avled en polsk byggarbetare när en borrhög välte över honom vid byggandet av Citybanan i Stockholm. Det var det tredje dödsfallet inom loppet av drygt ett år i anslutning till byggandet av Citybanan. Ansvarigt byggföretag är tyska Bilfinger Berger som genom att använda billig utländsk arbetskraft från bemanningsföretag och genom att strunta i de svenska kollektivavtalen vann upphandlingen av bygget. Man kunde helt enkelt utföra jobbet till ett lägre pris. Enligt fackföreningen Byggnads finns det varken kollektivavtal eller skyddsombud.

Bilfinger Berger har vunnit tre av de största statliga infrastrukturinvesteringarna i Sverige någonsin – Citybanan och Norra länken i Stockholm och Citytunneln i Malmö.

Med EU:s nuvarande regelverk, i synnerhet med utstationeringsdirektivets utformning tillsammans med lex Laval och utstationeringslagen, har vi fått en utveckling där svenska löntagare utkonkurreras av utländsk arbetskraft med betydligt sämre löner och sämre villkor.

Vi anser att man i fråga om utstationeringslagen måste fokusera på att få till stånd regler, en tillämpning och en tillsyn som inte missgynnar inhemska företag och inhemska företags anställda i konkurrens med utstationerande företag och deras personal.

Nuvarande regelverk missbrukas när det gäller löner och andra ersättningar, arbetsmiljölagstiftning och arbetstidslagstiftning. Ingångna kollektivavtal följs inte.

Vi kan av denna anledning ställa oss bakom slutsatserna i den socialdemokratiska reservationen 30 om att konkurrera med kompetens och inte med låga löner – även om vi inte i alla delar instämmer i de argument som framfördes i motionen som låg till grund för reservationen. Men det är resultatet som är det viktiga, inte semantiken. Det återstår dock att se om Socialdemokraterna yrkar bifall till denna reservation.

Regeringen är alltför passiv när det gäller att försvara den svenska principen och modellen att det i Sverige ska vara svensk lagstiftning och svenska kollektivavtal som ska gälla och som ska reglera förhållandena på den svenska arbetsmarknaden.

Jag vill avsluta med att i anslutning till detta meddela att vi Sverigedemokrater även beslutat att ställa oss bakom ratificeringen av ILO 94, som för svensk del innebär att villkoren i kollektivavtalen ska uppfyllas vid all offentlig upphandling.

Just nu behandlas detta i arbetsmarknadsutskottet där jag är ordinarie ledamot. De övriga oppositionspartierna har varsin kommittémotion med yrkanden för en ratificering av ILO 94. Om den övriga oppositionen står fast vid sina löften till väljarna och vid sina yrkanden finns således en majoritet i Sveriges riksdag för att ratificera ILO 94.

Om riksdagen väljer att rösta för vår reservation 31 eller Socialdemokraternas reservation 30 och om oppositionen står fast vid att vilja ratificera ILO 94 slipper vi förhoppningsvis i framtiden att utländska, och för den delen svenska, byggjobbbares liv offras för alliansregeringens lönedumpnings- och överutbudspolitik.

Anf. 121 MARIE GRANLUND (S):

Fru talman! Vi diskuterar just nu i kammaren redogörelsen för arbetet i Europeiska unionen förra året – 2010. Det kan inte betraktas som något speciellt höjdarår för Europeiska unionen.

Det hela startade 2008 då de internationella finansiella marknaderna totalt kollapsade. Globala obalanser, bland annat mellan USA och Kina, i kombination med en otillräcklig, fragmentiserad och framför allt nationell finansreglering drev på en tillgångsbubbla som sedan brast. Den finansiella kraschen drabbade hela världen och Europa väldigt hårt. Jag skulle nog vilja säga att det var en ekonomisk tsunami, eller varför inte en ekonomisk härdsmläta.

Förra året var vi med och diskuterade stöd till Irland och Greklands situation. Bekymren är långt ifrån över. Vi har också diskuterat fördragsförändringar för att kunna lösa det hela och för att inrätta en permanent krishanteringsmekanism. Förslagen för att stävja den ekonomiska utvecklingen i Europa har därefter av fullt förståeliga skäl haglat. Men det är oklart vad de olika förslagen verkligen innebär. Det handlar om Europapakter, det handlar om ekonomiska terminer och det handlar om nya lagförslag.

Förslagen kan ändra förutsättningarna för hela EU-samarbetet i grunden, och detta utan att ha föregåtts av någon politisk process. Det finns en betydande risk att europeiska högerregeringars vilja att använda EU som ett verktyg för att bedriva högerpolitik med exempelvis lönesänkningar och sämre pensioner allvarligt kan skada tilltron till hela det europeiska projektet och bana väg för farliga politiska stämningar.

Allting går mycket snabbt. Vi socialdemokrater oroar oss för påverkningar av och inverkan på den svenska modellen. Det är inte en slump att den svenska fackföreningsrörelsen – och då pratar vi både LO, TCO och Saco – är oroade för förslag som är på väg fram på samma sätt som också den europeiska fackföreningsrörelsen är det.

Det europeiska projektet skakar just nu i sina grundvalar. Vi socialdemokrater har därför krävt att vi vid ett gemensamt tillfälle – nu pratar

vi ju om föregående års verksamhet – här i kammaren på ett demokratiskt politiskt sätt ska diskutera de förändringar som är på väg fram i Europa. Vi har därför krävt en skrivelse av regeringen där man skulle diskutera hur regeringen ser på den ekonomiska terminen och Europapakten och på hur dessa kommer att påverka oss och den svenska samhällsmodellen. Hur ska vi skydda den?

Tyvär har regeringen sagt att den inte är intresserad av detta. För regeringen räcker det att informera oppositionen och diskutera detta dagen före ett toppmöte i stället för att ta en demokratisk diskussion här. Jag skulle vilja jämföra med när vi har diskuterat Lissabonfördraget och andra fördragsförändringar. Då har vi haft en omfattande politisk demokratisk förankring och diskussion. Detta är numera som bortblåst.

Jag skulle vilja hänga på det som Kenneth G Forslund sade tidigare: Vi saknar den svenska pådrivande rösten. Det ska inte bara vara så att man tycker att det är roligt att sitta ned vid sammanträdesborden och tjasas av Merkel, Sarkozy och andra. Man måste visa att man vill någonting – inte under bilan för att försöka hävda den svenska modellen utan för att man faktiskt vill göra någonting och inser vikten av detta.

Vi socialdemokrater säger att det är självklart att medlemsländerna i Europa ska ha ordning och reda i sin ekonomi. Vi har själva varit med om att sanera statsfinanserna i Sverige på 90-talet, och vi vet vad det betyder för lönebildning, för välfärd och för tillväxt. Men det man driver på nu från kommissionens och andras sida kan vara direkt kontraproduktivt. Det är inte tillräckligt för att få tillväxt och ekonomi i balans bland Europas länder.

Därför har vi ställt upp fem olika krav för den fortsatta utvecklingen i EU. Vi säger att den nationella kompetensen måste värnas. Vi säger att lönebildningen är nationell och ingenting annat. Man kan hävda, som Birgitta Ohlsson har gjort, att fördraget uttrycker detta tydligt. Man sade till oss också beträffande Laval att den frågan var kristallklar och att man inte skulle kunna göra undantag från detta. Men vad hände när det blev ett överklagande i domstolen? Jo, precis motsatsen! Det som vi hade bestämt i Sverige gällde inte längre.

Vi säger att länderna själva måste få bestämma vilken pensionsålder och vilka pensionssystem de ska ha. Vi säger när det gäller de offentliganställdas löner att det inte kan vara så att den ingångslön en undersköterska har kan vara orsaken till sammanfallet i den europeiska ekonomin. Det måste vara någonting annat.

Vi säger också att EU måste vara ett samlat EU. EU är en samlad union. Ibland kan det krävas att samarbete utformas inom områden där inte alla länder deltar. Fördraget innehåller regler för så kallat förstärkt samarbete. Men alla länder måste kunna ha synpunkter på samarbetet. Det europeiska projektet får aldrig delas upp i ett A- och ett B-lag. Det hade varit intressant om regeringen hade lämnat en samlad bedömning av hur den ser på utvecklingen av detta.

Vid det extra toppmötet i Lissabon år 2000 slogs det fast att Europeiska unionens övergripande mål måste vara den fulla sysselsättningen. Det pratar aldrig regeringen om. Vad man nu kräver av olika länder är nedskärningar och minskning av utgifterna. Det kan säkert vara riktigt. Men om man ska Europa på fötter måste det också bedrivas en tillväxt-

politik. Det måste göras investeringar i kunskap, i utbildning och i ny, miljövänlig teknik. Vi kan inte bara svälta oss ur krisen.

Det måste till en ökad och förstärkt reglering av finanssektorn. Det är inte okej med de kapitaltäckningsregler som finns i dag. Detta måste förstärkas. Den stabilitets- och tillväxtpakt som etablerades under tidigt 2000-tal har inte fungerat. Men det beror inte på vad Grekland eller någon annan har gjort, som många gånger sägs. Det beror i stället på att Tyskland och Frankrike inte levde upp till det som man skulle leva upp till.

Detta är de krav vi har för att få i gång Europa – för att få ett Europa där alla har en möjlighet att växa. Jag är orolig för vad som kan hända om man bara kör en svältkur. Då tror jag att legitimiteten för det europeiska projektet kommer att minska kraftigt. Det tycker jag är sorgligt, för jag tror att vi har stor nytta av att jobba tillsammans.

För några dagar sedan presenterades nya siffror för svenska folkets syn på EU. Jag tycker att det är positivt att det är så många fler unga som tycker att vi ska vara med i EU. De yngsta är för första gången den åldersgrupp som är mest för att Sverige förblir medlem i EU.

Jag kan tänka mig att det beror på att unga i dag växer upp med EU som en självklarhet, och många drömmer om att arbeta i andra länder. Även om det inte är EU som reglerar just detta har det i och med Bologna-processen och annat blivit mycket lättare att översätta examina och studera på olika ställen.

Någonting som unga tar som en självklarhet är att färdas fritt utan gränshinder. Det är något som jag är övertygad om är det som Europas medborgare uppskattar allra mest – detta att inte behöva bära med sig ett pass. Skrivelsen nämner ingenting om gränshinder, antagligen för att Schengen har varit så självklart. Jag kan tänka mig att skrivelsen nästa år kommer att innehålla ett ganska omfattande avsnitt om gränshinder, för just nu pågår det stora förändringar. Man blir lite förvånad när kommissionär Cecilia Malmström lanserar ett nytt förslag om att införa gränskontroller.

Bakgrunden är situationen i Nordafrika, som har medfört att många människor är på flykt. De flesta är som vanligt på flykt i regionen, men 20 000–25 000 har också kommit till Europa – specifikt till Italien. Sedan, när de har tvingats lära sig att prata franska, åker de i sin tur till Frankrike.

Kommissionen viker sig för detta. När det handlar om inrikespolitiska problem och flirtande med högerkrafter tar man helt plötsligt fram nya förslag trots att det redan i dag finns en möjlighet att införa gränskontroller om det är av nöden tvunget.

Det är anmärkningsvärt att i stället för att diskutera att aktivera massflyktsdirektivet börjar man som sagt att införa gränskontroller. Varken kommissionen eller den svenska regeringen kan redogöra för vad det här innebär. Tobias Billström säger i EU-nämnden att han inte kan redogöra ordentligt för förslaget, men sedan kommenterar han det i medierna och säger att han är för detta. Vice statsminister Jan Björklund har dagen innan sagt att han aldrig kan vara med på införandet av nya gränskontroller.

Om man inte talar med en tydlig svensk röst vad gäller Laval och tillväxt i Europa kan jag säga att man talar med väldigt många olika röster

vad gäller gränshinder i Europa. Det handlar som sagt om att Tobias Billström säger en sak och att Jan Björklund säger någonting annat. Häromdagen sade Tobias Billström att Danmark hade rätt i den diskussion som de har fört. Nästa dag går Maud Olofsson ut och säger att det är fel. Hon opponerar sig mot detta. Och nu har Birgitta Ohlsson också fördömt detta.

Det vore rimligt att vi fick ett svar på frågan om vad det är som gäller. Vilken är regeringens uppfattning? Ni kan inte ha fem olika uppfattningar i den här frågan. Eller avvaktar man återigen vad kommissionen ska säga? Vore det inte bra med en svensk röst när det gäller vad vi vill för någonting?

Vi står självfallet bakom alla reservationer vi har men för tids vinande yrkar jag bifall till nr 6 och nr 18.

Anf. 122 MARIA PLASS (M):

Fru talman! Arbetsmarknadsutskottet har lämnat ett yttrande som huvudsakligen begränsar sig till de delar av skrivelsen och motionerna som berör arbetsmarknadsutskottets beredningsområde. Jag väljer att ta upp vissa av de frågorna.

EU ska enligt fördraget verka för en social marknadsekonomi. Väl fungerande marknader, utbildning, en aktiv välfärdsekonomi och en progressiv miljöpolitik ska tillsammans bidra till en hållbar ekonomisk utveckling och jobbskapande.

Arbetslöshetsnivån är snabbt sjunkande i Sverige, medan den mer konstant ligger kvar på samma, tyvärr ganska höga, nivå i övriga EU sett som en helhet.

Det finns många utmaningar inom EU vad gäller sysselsättningspolitiken, till exempel en åldrande befolkning och att fler måste ges möjlighet att delta på arbetsmarknaden. Det finns en viktig, outnyttjad potential som kan skapa en inkluderande, hållbar tillväxt i Europa och därmed också bidra till att bevara och stärka en god sysselsättningsutveckling. Jag vill lyfta fram tre tydliga områden.

Det är övergången till ett grönare mer hållbart Europa, utjämnandet av ansvar för arbete och familj mellan kvinnor och män samt välkommandet av nyanlända och deras kompetens och kunskap på den europeiska arbetsmarknaden.

En inkluderande, hållbar tillväxt inrymmer också insikten att en ansvarsfull finansiell stabilitet är grunden för att kunna investera i framtiden, vilket anknyter till Europa 2020-strategins målformulering.

Tanken på att Sverige bör sträva efter att vara ett föredöme harmoniserar med grundförutsättningarna att sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken i huvudsak är nationellt utformade. Alliansen är positiv till den öppna samordningsmetoden där Sverige såväl kan lära av som lära ut till övriga medlemsstater.

Det är dock viktigt att den svenska regeringen i det fortsatta EU-arbetet håller emot en utveckling i en överstatlig riktning på arbetsmarknadsområdet. I synnerhet gäller detta värnandet om den svenska modellen i form av respekt för arbetsmarknadens parter autonomi och de avtal som de har träffat med varandra. Samarbetet inom den öppna samordningsmetoden bör behålla sin karaktär av fritt tanke- och erfarenhetsutbyte.

Klimatpolitik och jobbpolitik går ofta hand i hand. Fler jobb kan skapas inom de gröna näringarna, och det är också viktigt att EU:s medlemsländer för en aktiv politik som stimulerar framväxten av små och medelstora företag. Vi välkomnar de rådsslutsatser som antagits om en sysselsättningspolitik för en konkurrenskraftig, hållbar, resurseffektiv och grön ekonomi.

Centrala utgångspunkter för EU:s politik bör vara att varje kvinna och man ska ges möjlighet och incitament att etablera sig på arbetsmarknaden. Tyvärr ser det inte ut så i dag. Färre kvinnor än män ges denna möjlighet. Det skulle därför vara önskvärt att kommissionen på ett tydligare sätt lät ett jämställdhetsperspektiv genomsyra även de centrala sysselsättningspolitiska initiativen. Vi beklagar därför att det inte var möjligt att få igenom separata sysselsättningsmål för kvinnor och män inom ramen för Europa 2020-strategin eftersom detta skulle ha tydliggjort vilket fokus som är nödvändigt.

Fru talman! Vi ska ha en arbetsmarknad som är öppen mot omvärlden. Mot bakgrund av behovet att långsiktigt säkra tillgången på arbetskraft är en ökad rörlighet på arbetsmarknaden bra. Europa bör bejaka en öppnare arbetsmarknad både inom unionen och i förhållande till övriga världen. Inte minst med tanke på vår åldrande befolkning kommer Europas länder att vara i behov av att människor från andra länder vill arbeta i unionens medlemsländer. Detta får självfallet inte leda till en konkurrens som bygger på försämrade villkor och större otrygghet. Det är centralt att arbetsmarknadens parters autonomi och ingångna avtal på arbetsmarknaden respekteras inom EU och att alla former av social dumpning motverkas.

Integrationspolitiken är ett område där både Sverige och övriga medlemsstater har anledning att intensifiera sina ansträngningar. Integration är i första hand medlemsstaternas ansvar. Utskottet anser att den förstärkning av Arbetsförmedlingens ansvar och den betoning av de nyanlända som individer som den svenska etableringsreformen inneburit är viktiga steg på vägen mot en förbättrad integration men att mer kan och bör göras.

Även i övrigt kräver den demografiska utvecklingen att outnyttjad arbetskraft i medlemsländernas ekonomier bättre tas till vara och att alla människor ges chansen att bidra i en arbetsgemenskap. Vi anser att tröskeln in på arbetsmarknaden måste sänkas för exempelvis funktionsnedsatta. Personer med funktionsnedsättningar bör ha samma rätt som andra att delta i arbetslivet.

Socialdemokraterna har lämnat en avvikande mening i arbetsmarknadsutskottet. Vänsterpartiet, Sverigedemokraterna och Miljöpartiet har lämnat särskilda yttranden. Samtliga av dessa partier tar upp ett antal EU-specifika frågor inom arbetsmarknadsutskottets område. Utskottet har berört många av dessa frågor tidigare, bland annat här i kammaren och i andra sammanhang. Andra bereds just nu och kommer att debatteras här inom de närmaste veckorna.

Fru talman! Härmed vill jag yrka bifall till utrikesutskottets förslag till beslut och avslag på reservationerna.

I detta anförande instämde Walburga Habsburg Douglas och Jessica Rosencrantz (båda M).

Anf. 123 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Du säger att det är självklart att ingångna avtal ska gälla i Sverige, Maria Plass, men det är ju inte självklart i dag. Det är inte så det ser ut.

Under EU-valrörelsen åkte jag runt i hela Sverige och genomförde 65 togrmöten. Jag bodde väldigt ofta på vandrarhem. Vår budget i Sverigedemokraterna såg ut så på den tiden. Vi bodde på vandrarhem. På de här vandrarhemmen träffade jag nästan uteslutande polska och lettiska byggarbetare. De bodde på nästan vartenda vandrarhem. De visste inte vem jag var. Jag pratade med dem, Maria. Vet du vad de tjänade? Ja, inte var det några svenska kollektivavtalslöner i alla fall. Det kan jag säga. Det var så det fungerade då, och det är så det fungerar i dag.

Då är min fråga till dig: Om det nu är så att svenska avtal ska gälla i Sverige, om de svenska kollektivavtalen är så heliga och svenska löner ska gälla i Sverige, vad är ni beredda att göra för att upprätthålla detta? Uppenbarligen har ni inte gjort nog. Det är inte så det ser ut i dag. Vad är ni beredda att göra för att utländska arbetare, till exempel polska eller lettiska byggjobbare i Sverige, har det försäkringsskydd som man kan kräva? Vad är ni beredda att göra för att se till att det finns skyddsombud på deras arbetsplatser så vi inte får den situation som vi har när det gäller Citybanan i Stockholm med tre döda inom loppet av drygt ett år? Det beror på att deras arbetsgivare har struntat i de svenska kollektivavtalen och inte gett dem det skydd de behöver.

De frågorna vill jag ha svar på, och jag tror att det är många med mig som vill ha svar på dem.

Anf. 124 MARIA PLASS (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Sven-Olof Sällström för frågan. Vi är nog flera som har bott på vandrarhem. Jag brukar kanske inte direkt fråga alla som jobbar där vad de tjänar.

Vi värnar om den svenska modellen. Vi säger att de kollektivavtal som finns i Sverige ska gälla även utländsk arbetskraft. I det särskilda yttrande som ni skrev i arbetsmarknadsutskottet är det oerhört stora ord. Jag skulle vilja säga att formuleringarna i yttrandet närmast är en skymf mot svenska arbetsgivare och även många gånger en skymf mot dem som jobbar och försöker följa kollektivavtalen, den svenska modellen och de parter som vi har.

En annan sak som jag tycker är frapperande i det särskilda yttrandet är att det står att de svenska jobben ska gå till svenskar, till inhemsk arbetskraft. Det är ungefär så det står. Men hur ska vi klara sysselsättningen med den åldrande befolkning som vi har i Sverige och i övriga EU? Det skulle jag gärna vilja ha svar på.

Som tagits upp tidigare tar vi emot till exempel polska arbetare. Jag kan inte låta bli att reflektera över skrivningarna i det särskilda yttrandet. Det står att det är bra att svenska ungdomar eller andra åker till London, Madrid eller någon annan plats. Men hur ska det vara när de kommer dit? Vilket ansvar ska vi ha då?

Anf. 125 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Hade Maria Plass läst hela yttrandet hade hon sett att vi också välkomnar att utländska arbetare från Europa kommer till Sverige.

Vi är för att Sverige ska vara en del av den inre marknaden. Men du läste tydligen inte alltihop. Vi har ingenting emot att de kommer hit och jobbar, men de ska jobba med svenska avtal. Det är det som ni inte upprätthåller, som ni inte klarar av.

Ja, det är stora ord när människor dör nere på Citybanebygget därför att ni inte ser till att upprätthålla det ni säger. Det är stora ord när folk jobbar för kanske halva lönen och när polska bemanningsföretag till svenska åkerier hyr ut personal som sitter och kör på de svenska vägarna och dessa företag struntar i svenska kollektivavtal när det gäller arbetstider, löner och övrigt. Det är inte minst en säkerhetsrisk.

Ni måste ta ansvar för den situation ni har försatt Sverige i. Vi har ingenting emot att svenska ungdomar och andra åker ut i Europa och arbetar. Vi har heller ingenting emot att några kommer hit till Sverige och arbetar. Det kan vara så att Sverige har brister i vissa sektorer på arbetsmarknaden i dag eftersom ni har misslyckats med er utbildningspolitik och arbetsmarknadspolitik. Vi har ingenting emot att det kommer folk hit och jobbar. Men de ska jobba med svenska löner och avtal. Det är det som är grejen.

Vi ska absolut inte ha er lönedumpningspolitik. Det vi ska ha i Sverige är sjysta villkor och sjysta avtal, ingenting annat.

Anf. 126 MARIA PLASS (M) replik:

Fru talman! Jag kan då bara konstatera att Sverigedemokraternas ord inte kommer att rädda några liv. Däremot är det så att vi värnar den svenska modellen och kollektivavtalen. Vi ser till att det inte ska dumpas några löner. Jag har precis stått här i talarstolen och sagt det. Om Sällström lyssnat lite bättre hade det kanske gått fram också.

Sluta snacka! Se till att göra någonting i stället!

Anf. 127 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! I juni 2010 antog EU:s stats- och regeringschefer sin nya strategi för de kommande tio åren. Det handlar om EU 2020-strategin. I den slår man fast fem mål för arbetet i EU. Ett av dessa mål är att till år 2020 reducera antalet personer under fattigdomstrecket med 25 procent. Det innebär att minst 20 miljoner européer ska lyftas ur fattigdom under den kommande tioårsperioden. Det är inget litet åtagande. Man kan säga att det är två Sverige som ska lyftas ur fattigdom. Det är klart att det är en stor utmaning och att det handlar om att klyftorna i EU inte får öka, för vi vet att om klyftorna ökar uppstår det ökade problem på många olika sätt.

Ett av de andra målen, och ett som jag skulle säga är absolut nödvändigt för att nå fattigdomsmålet, är att sysselsättningsnivån ska vara minst 75 procent för såväl kvinnor som män år 2020. Det kanske inte låter så mycket, men faktum är att inte ens vi i Sverige når upp till denna nivå i dag. Det låga arbetskraftsdeltagandet för framför allt kvinnor i EU som helhet har länge varit ett av våra stora strukturproblem.

År 2009 var sysselsättningsnivån i EU i genomsnitt 64,6 procent, medan den i USA var 67,6 procent och i Japan 70 procent. I Sverige var sysselsättningsnivån 72,2 procent. Redan före finanskrisen var alltså sysselsättningen lägre i Europa än i såväl USA som Japan. Vi vet också att det med varje ny kris blir färre som är etablerade på arbetsmarknaden.

I spåren av den utslagningen ökar ohälsotalen. Vi vet att problemen ökar och så vidare. Detta visar också hur viktigt det är att frågorna om rätten till arbete och fattigdomsbekämpning står högst på agendan.

Regeringen slår sig för bröstet och säger att vi aldrig har haft så många i arbete som nu. Det stämmer om vi tittar på det absoluta antalet arbetande. Problemet är bara att det främst beror på att befolkningen har ökat. Sysselsättningsgraden räknad som andel av totalbefolkningen ligger fortfarande lägre än före 1990-talskrisen.

Om vi tittar bortom genomsnittssiffrorna ser vi en skrämmande bild av orsaken till den låga sysselsättningsgraden i Europa, nämligen att kvinnorna inte har kommit ut på arbetsmarknaden. År 2009 var sysselsättningsgraden för kvinnor i EU 58,6 procent. Mer än var tredje europeisk kvinna i arbetsför ålder står alltså utanför arbetsmarknaden.

Sverige är med en kvinnlig sysselsättningsgrad på 70 procent bäst i unionen. USA och Japan är betydligt bättre på att tillvarata kvinnors arbetsvilja än vad EU-länderna i allmänhet och de sydeuropeiska länderna i synnerhet är. I Italien och Grekland arbetar färre än varannan kvinna. Det är naturligtvis en orimlig situation.

Om EU ska nå målen om en sysselsättningsgrad på 75 procent och en 25-procentig reducering av fattigdomen krävs det att kvinnor får komma ut på arbetsmarknaden. I dag finns det många hinder, både formella och informella, som försvårar för kvinnor på arbetsmarknaden. I många länder är det fortfarande så att det finns företag som i praktiken drivs av kvinnor, men där mannen står som formell ägare. Många kvinnor tvingas fortfarande att välja mellan barn och karriär eftersom barnomsorgen är obefintlig. Arbetsmarknaden är på sina håll helt enkelt stängd för kvinnor.

Mot bakgrund av detta, fru talman, kändes det lite oroväckande att jag inte vid något tillfälle uppfattade att EU-ministern nämnde just den här problematiken utifrån jämställdhetsperspektivet.

För varje ny ekonomisk kris växer skaran av personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Det gäller naturligtvis såväl kvinnor som män. Ju fler som står utanför arbetsmarknaden, desto svårare blir det att ta sig in. I dag är arbetslösheten i EU 9 ½ procent. I många länder är den mer än dubbelt så hög. Arbetslöshet och fattigdom är intimt förknippade med varandra. Arbetslösheten drabbar hårdast dem som redan har de minsta marginalerna.

Om vi menar allvar med målsättningen i EU 2020 måste vi bekämpa arbetslösheten och öka kvinnors arbetsdeltagande. Annars kommer inte de stolta deklARATIONER som finns i EU 2020 att bli verklighet. Då kommer det i grund och botten att sluta med tomma ord.

Anf. 128 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Jag tänkte prata om den del av detta betänkande som rör de finansiella frågorna och där finansutskottet har avgivit ett yttrande.

Jag är väldigt glad, vill jag börja med att säga, för den breda samsyn som vi faktiskt har i finansutskottet och i riksdagen kring de ekonomiska och finansiella frågorna i EU i stort.

År 2010 har varit ett viktigt och intensivt år i Europa och i EU. Såväl reglering av de finansiella marknaderna för att undvika framtida kriser

som en ny strategi för att stärka Europas konkurrenskraft, EU 2020, har varit viktiga komponenter i detta arbete.

I dessa delar har det ofta funnits en bred konsensus även mellan blocken. Och vi har en gemensam syn med oppositionen om att den nationella kompetensen ska värnas och att EU är och ska vara just ett mellanstatligt samarbete mellan 27 jämbördiga medlemsstater. Jag är glad att vi har kunnat enas om detta och även att finansutskottet har avgivit ett, i stort, gemensamt och blocköverskridande yttrande.

Samtidigt finns det frågor där vi inte riktigt har samma uppfattning, har det visat sig. Förslaget om en skatt på finansiella transaktioner är en sådan. På många håll i Europa ropar man just nu på en sådan skatt. Dess värre har stora delar av oppositionen anslutit sig till dessa rop.

Vi kan vara överens om att de finansiella marknaderna har ställt till med en hel del oreda runt om i världen under de senaste åren. Finansmarknaden är ett viktigt smörjmedel för att alla andra marknader ska fungera väl. När någonting går fel får det drastiska konsekvenser för övriga delar av vår ekonomi. När det gäller förslaget om en skatt på finansiella transaktioner är det däremot helt fel väg att gå. Det är fel av framför allt tre anledningar som jag vill lyfta fram.

För det första angriper det faktiskt inte problemets kärna utan skapar snarare nya problem. Den avvikande meningen från S, V och MP i finansutskottets yttrande innehåller följande lydelse: ”Finansaktörer, som i brist på tillräcklig tillsyn och tydliga regelverk, har tagit alltför stora risker och utlöst en finanskris som skapat stora kostnader för många europeiska nationalstater och ekonomisk oro i hela EU med stor arbetslöshet som följd.”

Jag delar i stort denna bild, det vill säga att det är brist på tillsyn och regelverk som har varit problemet. Men det är inte samma sak som att problemet har varit en brist på skatter och att åtgärden är en skatt på finansiella transaktioner, en skatt som fördyrar och försvårar för alla finansiella transaktioner.

Sverige har valt en mycket bättre lösning med stabilitetsavgifter som betalas av bankerna själva och som sätts av till en fond som sedan används i händelse av kris. Det är en mycket bättre lösning som angriper själva problemet med banker som inte är stabila i stället för att på ett allmänt och brett sätt försvåra för alla finansiella transaktioner. Det här är också en lösning som diskuteras internationellt och en mycket bättre väg att gå än att införa nya skatter.

För det andra är förslaget om en skatt på finansiella transaktioner inte alls realistiskt – jag undrar om inte stora delar av oppositionen också inser det. Det förutsätter nämligen att det finns en global konsensus om att gemensamt införa en transaktionsskatt, vilket det inte finns. USA, Kina, Kanada och Singapore är bara några exempel på länder som tydligt motsätter sig ett införande av en transaktionsskatt, vilket alltså innebär att när vi diskuterar det här kan vi egentligen bara prata om ifall EU ska införa en sådan här skatt eller inte. Att ensidigt göra det skulle leda till att transaktionerna flyttar utomlands.

Sverige är ett av få länder som faktiskt har verkliga erfarenheter av detta, eftersom vi hade just en transaktionsskatt 1984–1991 på köp och försäljning av värdepapper. Erfarenheten säger oss att skatten blev ett totalt fiasko. Transaktionerna flyttade helt enkelt utomlands, i synnerhet

till London. De skatteintäkter som togs in var dessutom mycket mindre än väntat. Det går inte heller att avfärda att man med en sådan här skatt faktiskt förlorar, eftersom transaktionerna just försvinner utomlands. Man förlorar alltså snarare skatteintäkter.

Att ensidigt införa en transaktionsskatt i EU skulle vara förödande för EU:s konkurrenskraft. EU behöver allt annat än detta i en värld där vi faktiskt redan upplever att vi är på väg att bli omsprungna av Kina och andra framväxande marknader. Därför förvånar det väldigt mycket att oppositionen är för detta förslag. Transaktionsskatten i Sverige var ännu lägre än den som nu diskuteras i Bryssel. Ändå fick den effekten att transaktioner flydde Sverige. Vi gör alltså oss själva och Europa en stor otjänst om vi gör om det här misstaget och bidrar till att ytterligare försämra Europas konkurrenskraft.

Sist men inte minst leder en transaktionsskatt faktiskt till mer av överstatlighet och mindre av nationell suveränitet, vilket går emot den inriktning som jag upplever att partierna i Sveriges riksdag i vanliga fall brukar vara enade kring. Det här är i grund och botten ett avgörande steg på väg mot en europeisk federation.

Det förvånar mig att Miljöpartiet och Vänstern, som länge uttalat en allmän skepsis gentemot EU, här svänger helt och vill ge EU mer makt än någon annan. Socialdemokraternas ompositionering är även den ytterst oväntad, då vi och Socialdemokraterna generellt brukar ha en samsyn kring att vi inte ska ha några EU-skatter och att EU inte ska vara annat än ett mellanstatligt samarbete.

För det är just vad detta handlar om. Att införa en transaktionsskatt är att införa en EU-skatt. Om man tror något annat är man bara naiv. Jag har varit i Bryssel en hel del – det har säkert ni också – och träffat Europaparlamentariker men också ledamöter från de nationella parlamenten runt om i Europa. Just nu pågår processer kring EU:s långtidsbudget. Om det är någonting man ropar på i EU just nu så är det mer av pengar, mer av egna medel till EU, en EU-skatt helt enkelt.

Nej, fru talman, jag är väldigt förvånad över den position som S, V och MP har intagit i den här frågan. Jag är, som jag började med att säga, väldigt glad över den breda samsyn som vi faktiskt har både i riksdagen och i finansutskottet kring stora delar av den ekonomiska politiken i EU, och jag är glad över att vi i grunden är många som delar bilden av EU som ett mellanstatligt projekt.

Nu föreslår Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet att EU ska införa en transaktionsskatt. Det tror jag är ett kraftigt steg mot mer av överstatlighet. Det beklagar jag. Därför är jag glad över att utskottsmajoriteten tydligt har deklarerat att transaktionsskatten varken är ett realistiskt eller ett konstruktivt förslag när det gäller att komma till rätta med EU:s problem.

I detta anförande instämde Walburga Habsburg Douglas och Maria Plass (båda M).

Anf. 129 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! Jag tänkte ta upp en aktuell fråga, så att vi kanske kan klara ut en något förvirrad diskussion som pågått under den senaste veckan.

Det började med att Danmark införde gränskontroller. Vi vet fortfarande inte – det är det som är orsaken till den stundtals förvirrade situationen – vad det är för slags kontroller som Danmark vill ha. Vad man kan säga i dag är att det är permanenta tullkontroller som de vill ha vid den svenska och den tyska gränsen. Motivet för de danska åtgärderna är dess värre ganska skämmigt, kan man väl säga, en uppgörelse med Dansk folkeparti.

Jag, regeringen och Alliansen tycker att det är väldigt bra att kommissionen nu granskar de danska åtgärderna och att det sker fortsatta kontakter mellan Danmark och kommissionen. Det är närmast av förhörsnatur från kommissionens sida i fråga om vad danskarna vidtar för åtgärder.

Det är alltså inte tillåtet att stoppa och granska alla som passerar en gräns, enligt EU-fördragen. Det är inte heller, enligt EU-fördragen, tillåtet att slumpmässigt stoppa och granska vissa som passerar en gräns, till exempel därför att de har ett visst utseende eller något sådant.

Det är dock tillåtet om man gör ett risk- och analysarbete att stoppa och granska dem som har ett sådant riskbeteende, dem som man på goda grunder tror ägnar sig åt till exempel brottslig verksamhet. I det sammanhanget har narkotikabekämpning nämnts. Men jag tror att man ska vara klar över att de danska åtgärderna inte har det brottsbekämpande grundmotivet, utan det handlar om den inrikespolitiska uppgörelsen i Danmark.

Den fria rörligheten över gränserna är verkligen en grundbult i det europeiska samarbetet. Schengensamarbetet tror jag är det kanske allra mest folkligt accepterade och uppskattade inslaget i Europasamarbetet under de senaste tio åren. Det är viktigt att den kontroll som danskarna nu avser att införa inte strider mot den fria rörligheten i Europeiska unionen och att det inte är systematiska kontroller.

Det är också så att varje inskränkning i Schengenfördraget ska beslutas på EU-nivå. Det är väldigt viktigt att det inte blir frispel från enskilda länders sida när det gäller att införa sådana här kontroller, utan att vi är väldigt tydliga och bestämda med att om det ska göras någonting ska det ske på EU-nivå i ett EU-sammanhang.

Att människor ska kunna röra sig mellan Sverige och Danmark är ett helt centralt svenskt intresse. Det är inte bara ett danskt intresse, inte minst med tanke på de tusentals människor som pendlar över Sundet varje dag och varje vecka. Det är en mycket allvarlig åtgärd som Danmark har vidtagit. Det finns, som jag sade, ett mycket starkt stöd från svensk sida för att kommissionen nu granskar och vidtar åtgärder och i detalj går igenom med Danmark vad det är de planerar så att det inte strider mot EU-fördragen.

Det är väldigt viktigt att komma ihåg och understryka i detta sammanhang liksom i en del andra att EU är en rättsgemenskap och att vi har ett ansvar att stå upp för de reglerna och försvara de regler som finns, inte devalvera dem genom att ibland förtala dem. Jag vill bara trycka på att de också naturligtvis innebär begränsningar. Man får inte fördelarna utan vissa nackdelar.

Jag vill understryka än en gång att Schengenavtalet gäller och undantag får bara göras i ett europeiskt sammanhang och i samarbete med kommissionen.

Anf. 130 MARIE GRANLUND (S) replik:

Fru talman! Jag får tacka Carl B Hamilton för att han försöker reda ut den här svåra frågan när ministern inte tyckte att det var rimligt att göra det utan i stället har lämnat debatten. Jag uppskattar det verkligen.

Detta är trots allt ganska oklart. Om jag förstår det rätt för Danmark en diskussion på hemmaplan och har en annan argumentation gentemot kommissionen. Då måste jag ändå, eftersom Carl och jag delar glädjen att på fredagar diskutera EU-frågor i EU-nämnden, fråga Carl B Hamilton om Tobias Billström farit med fel uppgifter och fel uttalande, eftersom han säger att Danmark gör helt rätt.

Anf. 131 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! Jag instämmer med den beskrivning som Marie Granlund gör. Det finns en dansk megafon i Bryssel och en helt annan hemma i Köpenhamn. Det är olika budskap.

Det som är glädjande i sammanhanget är att kommissionen nu har krävt att Danmark redovisar sina motiv, vilka åtgärder de planerar och hur permanenta de ska vara. En väldigt viktig fråga är till exempel att man inte ska kunna videofilma alla som passerar gränsen. Det är mycket integritetskränkande.

Det som jag redogjorde för är alliansregeringens ståndpunkt. Det här är samordnade ståndpunkter i alliansregeringen. Det är det som gäller. I detta ligger då att jag inte tänker recensera olika statsråd som har sagt det ena eller det andra.

Anf. 132 MARIE GRANLUND (S) replik:

Fru talman! Det sista kan jag förstå att Carl B Hamilton inte vill göra. Jag kan bara konstatera att Tobias Billström i EU-nämnden sade att han egentligen inte kunde kommentera det här därför att Schengen var Beatrice Asks fråga. Sedan kommenterade han det trots allt efter rådsmötet i Bryssel och då sade han att Danmark har gjort helt rätt. Då finns det olika uppfattningar i regeringen. Det var bara det jag ville konstatera.

Anf. 133 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! Jag tror att en del av de inledande skiljaktigheterna berodde på att man till att börja med inte var riktigt säker på om det verkligen var en tullfråga eller en Schengenfråga.

Anf. 134 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Det är väl så, Carl B Hamilton, att Danmarks åtgärder är en konsekvens av den politik som ni förespråkar och som ni är med och driver i Sverige. Det är väl så att Danmark nu vidtar de här åtgärderna, som Carl B Hamilton ser som drastiska, som en konsekvens av den vansinniga, verklighetsfrånvända asyl- och migrationspolitik som bedrivs i det här landet. Den går helt på tvärs mot övriga Europa. Men det beror också på den misslyckade kriminalpolitiken. Det är alltså ett sätt för den danska regeringen att skydda danska intressen och danska medborgare mot er misslyckade politik, Carl B Hamilton.

Nu skyls det på Dansk folkeparti, men visst är det så att Carl B Hamiltons systerparti i Danmark, Venstre, står bakom den här uppgörelsen? Eller har jag missuppfattat det?

Anf. 135 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! Jag delar naturligtvis inte uppfattningen att detta skulle vara någon vansinnig politik eller en verklighetsfrånvärd politik. Vi har olika verklighetsuppfattning, frågeställaren och jag.

Sedan är det så att den danska åtgärden inte bara gäller Sverige. Den gäller även Tyskland. Även den tyska regeringen har reagerat. Det ska man vara medveten om.

Det är riktigt att danska Venstre ingår i den danska regeringen och är det bärande partiet där. Det hindrar inte att vi i Sverige inte nödvändigtvis har samma åsikter hela tiden.

Anf. 136 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Jag fick inget klart svar. Men det är väl också så, rätta mig om jag har fel där, du kanske kan ringa till den före detta svenska partikollegan, nu kommissionär, Cecilia Malmström och fråga om det inte är så att hon till en annan av dina partikolleger, numera integrationsminister Erik Ullenhag, uttryckligen har sagt att det tyvärr är så att 24 av 27 medlemsländer vill föra den gemensamma synen på migrationspolitiken i en helt annan riktning än vad Sveriges regering vill. Det är väl så att Sveriges politik går helt på tvärs mot Europas i det här fallet.

Det är ni som är extrema, Carl B Hamilton. Ur ett europeiskt perspektiv är det ni som är extrema. Det är den svenska regeringen och den svenska majoriteten här i riksdagen som är extrema. Det Danmark gör är fullt naturligt. De vill skydda sig mot en extrem politik.

Det är väl också så att Danmark efter de här åtgärderna kommer att ha ungefär lika många tulltjänstemän i hela Danmark som det finns i södra Sverige. Det är inte så att man kommer att bygga några murar, Carl B Hamilton. Man vidtar åtgärder för att skydda danska intressen från en misslyckad svensk politik.

Ja, man upprättar gränskontroll även vid gränsen mot Tyskland. Visst är det så. Men anledningen till att man gör detta är att man vill skydda danska intressen. Det är ingenting annat. Jag tycker att det vore smickrande för Carl B Hamilton och övriga i Alliansen att någon gång erkänna att ni är extrema i Europa. Ni för ingen mainstreampolitik när det gäller asyl- och invandringspolitik, migrationspolitik och kriminalpolitik i Europa. Det är en extrem politik ni för. Erkänn det!

Anf. 137 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! Den politik som vi för är jag stolt över. Den här regeringen följer i de här hänseendena ungefär samma politik som svenska regeringar har gjort under lång tid. Jag tycker att det har varit mycket bra att Sverige har varit ett föredöme för andra länder.

Det är inte så att vår politik är extrem. Jag vill återigen påpeka att de gränskontroller som Danmark inför också införs vid den dansk-tyska gränsen.

Prot. 2010/11:105
19 maj

*Berättelse om
verksamheten i
Europeiska unionen
under 2010*

Jag förstår att frågeställaren vill frammana bilden av att Sveriges politik är extrem. Jag hoppas och tror att Erik Ullenhag, Birgitta Ohlsson och alla andra i regeringen, och även huvuddelen av oppositionen, är eniga om att hävda mänskliga rättigheter. Det är det som är grunden.

Det vore bra om Sverigedemokraterna – inte för att ni ska ansluta er, det tror jag inte alls att ni kommer att göra – läser stadgarna om de grundläggande mänskliga rättigheterna som gäller i Europeiska unionen. Det är den stadgan och andra liknande dokument som vi ska hävda i Europa. När det sviktar på sina håll vid den turk-grekiska gränsen, på Malta och på andra ställen ska vi påminna om dem. Vi ska också stödja de länder som i sak har problem med en snabb invandring från till exempel oroliga områden. Det ska vara vårt svar, inte att stänga gränserna, inte att klubba ned folk. Vårt svar ska vara att hjälpa, stödja och hävda gemensamma europeiska värderingar och mänskliga rättigheter.

Med er politik skulle till exempel de ungdomar och barn som kommer över gränsen mellan Turkiet och Grekland lämnas vind för våg. Det är inte den typ av politik som vi står för.

Anf. 138 WILLIAM PETZÄLL (SD):

Fru talman! Inte sist och inte minst!

Jag har många synpunkter på årsboken, men jag tänkte begränsa mig till frågan om turkiskt EU-medlemskap. Övriga partier är mer eller mindre överens om ett ja till Turkiet i EU.

Till att börja med vill jag konstatera att Turkiet inte vare sig kulturellt, religiöst eller språkligt är ett europeiskt land. Ett turkiskt EU-medlemskap skulle innebära att vi öppnar Europas gränser på vid gavel för ett muslimskt land som visar stora brister beträffande demokratiska fri- och rättigheter och där det fortfarande råder ett utbrett kvinnoförtryck där hundratals kvinnor får sätta livet till i vad de kallar hederns namn.

Övriga partiers varma och fluffiga inställning i frågan vittnar om en förvånansvärt naiv inställning att om bara Turkiet blir medlem i Europeiska unionen kan vi påtvinga något slags demokratiseringsprocess, eller bara för att Turkiet reformerar vissa lagar i mer demokratisk riktning försvinner vissa kulturskillnader som avviker radikalt från övriga Europa.

I stället visar utvecklingen i Turkiet snarare på det motsatta. Sedan Turkiet började inleda sina förhandlingar om ett europeiskt medlemskap har islamisterna stärkt sina positioner och vunnit alltmer mark. Jag vet att Birgitta Ohlsson beklagade sig tidigare i debatten över att förhandlingarna har hamnat i ett dödläge. För mig är det oerhört glädjande att de har gjort det. Det som återstår är att begrava idén.

Turkiet är inte bara ett land med bristande demokrati, bristande mänskliga rättigheter och med bristande jämställdhet. Turkiet är också ett fattigt land. Det är ett land med en bnp som motsvarar en fjärdedel av Sveriges bnp. Sverige är redan i dag stor nettobidragsgivare till EU. Vi betalar väsentligt mer än vad vi får tillbaka. Sanna mina ord när jag säger att med Turkiet i EU kommer situationen knappast att förbättras.

En undersökning från Som-Institutet gjord 2009 visar att endast 13 procent av svenska folket vill att Turkiet ska bli medlem i unionen. Detta är siffror som ni från övriga partier verkar nonchalera och avfärda helt och hållet. Men faktum kvarstår, nämligen att svenskarna inte vill ha Turkiet i EU. Sanna mina ord när jag säger att det vill inte vi sverige-

demokrater heller. Det är hög tid att man från övriga partier tar siffrorna på allvar och kommer ur den lilla verklighetsfrånvända bubblan som man verkar leva i.

I detta anförande instämde Sven-Olof Sällström (SD).

Anf. 139 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! Jag tror att man på denna punkt ska ta Sverigedemokraterna på lite mer allvar än många av de andra. Men grunden är ändå falsk.

Detta är ingen ny situation. Om det finns ett land med brister i mänskliga rättigheter, bristfällig demokrati, brister i rättsstaten, brister i kvinnans ställning och förtryck i olika hänseenden kan man göra två saker. Den ena saken är att lämna landet och dess förtryckta medborgare som lever i odemokrati åt sitt öde. De får sköta sig själva. Det får gå åt skogen. Det är deras angelägenhet. Den andra saken är att man kan hävda de värden som man själv lever under. Vi lever i en demokrati. Här försöker vi att förbättra jämställdheten.

Vi andra har denna inkluderande ansats. Vi tycker att eftersom våra värderingar är universella ska vi försöka sprida dem till andra människor, vare sig de är i Turkiet, Vitryssland eller i något annat land.

Det här är den framgångsstrategi, den grundtanke, som hela Östeuropa fick sig till skänks efter Berlinmurens fall. Jag är glad att vi har kunnat ge dem det i Europeiska unionen. Det har varit ett hårt arbete att hjälpa dessa länder att införa en rättsstat, få en stabil demokrati, införa marknadsekonomi, rättstrygghet och så vidare.

Det är inte perfekt, och det kommer att ta lång tid. Men det är ändå den vägen man måste gå. Tänk bara på om vi hade lämnat dessa länder i det gamla Östeuropa vind för våg!

Anf. 140 WILLIAM PETZÄLL (SD) replik:

Fru talman! Carl B Hamilton talar om att det är viktigt att sprida våra universella värderingar. Jag kan inte annat än att hålla med. Men jag vill att Carl B Hamilton betänker att det har kommit en stor del invandrare till Sverige som fortfarande bär med sig de unkna jämställdhetsvärderingarna, där de nedvärderar kvinnor och i hederns namn mördar kvinnor. Om vi inte ens kan ändra deras värderingar fast de har bosatt sig i Sverige och bott här med svenskt medborgarskap under en längre tid, är vi bra naiva om vi tror att ett helt land ska ändra sin syn på kvinnans roll i samhället bara för att landet har inlett förhandlingar om medlemskap eller till och med har blivit medlem i Europeiska unionen. Det är den naiva inställningen som är huvudproblemet.

Är det så att övriga Alliansen totalt nonchalerar att endast 13 procent av svenska folket vill se Turkiet som medlem i EU? Ska inte de som inte vill ha med Turkiet i EU få ha någon som helst talan? Det är uppenbart att ni inte har opinionen på er sida. Visst kan undersökningar slå fel, men här finns en överväldigande majoritet för att Turkiet inte ska bli medlem i Europeiska unionen.

Tror Carl B Hamilton att bara för att Turkiet närmar sig ett medlemskap i unionen kommer de unkna kvinnoförtryckande värderingarna att per automatik försvinna?

Anf. 141 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! Nej, de kommer inte att försvinna per automatik men de kommer att försvinna med hjälp av hårt arbete av dem som är demokrater i Turkiet. Dem ska vi stödja. Vi ska stödja ändrade värderingar och en ändrad lag.

Sedan var det frågan om invandrare med unkna värderingar i Sverige. Det är bara att konstatera det enkla faktum att i Sverige råder svensk lag. Dessa lagar återspeglar de värderingar som finns i Sverige. Alla som befinner sig i Sverige, vare sig de är invandrare, tillfälliga gäster eller bor här för gott, lyder under svensk lag. Det är självklart.

Låt mig illustrera min grundläggande poäng, fru talman, med romerna. Detta är en förtryckt folkgrupp i stora delar av Östeuropa och även i delar av Västeuropa. Denna folkgrupps situation har uppmärksamats under senare år inom Europeiska unionen – något överraskande som en effekt av att fransmännen ökade förtrycket av romerna i Frankrike. Nu är detta en fråga som är uppe på EU-möte efter EU-möte i utbildningssammanhang, i arbetsmarknadssammanhang och inom socialpolitiken.

Detta är ett exempel på hur man i praktiken förbättrar situationen för människor som ni skulle vilja kasta ut eller aldrig släppa in. Men det är inte på det sättet vi arbetar inom Europeiska unionen, vi som tycker att detta är ett värdefullt samarbete. Vi ska förbättra situationen för dessa människor, och vi håller på att förbättra den, inte minst genom det nuvarande ordförandelandet, som har enorma problem och historiska skulder till de romska folken, men även andra länder inom unionen. Deras situation ska förbättras genom att deras rättstrygghet förbättras, genom att deras utbildningsmöjligheter förbättras och så vidare. Det är vägen att gå, inte bara för romer utan också för Turkiet och andra människor.

Anf. 142 WILLIAM PETZÄLL (SD) replik:

Fru talman! Carl B Hamilton säger att alla ska lyda under svensk lag. Men samtidigt finns det trots allt rättsfall där man har tagit hänsyn just till kulturskillnader. Till exempel har rätten i fall som rör kvinnomiss-handel tagit hänsyn till människors kulturella bakgrund. Det är alltså en sanning med modifikation.

Jag konstaterar också att man inte bryr sig om att en överväldigande majoritet inte vill ha Turkiet i EU. Det handlar inte bara om kvinnoförtryckande åsikter utan om att man har en bristande respekt för både demokrati och mänskliga fri- och rättigheter. Det är inte någonting som kommer att förändras, oavsett om de skulle vara med i Europa eller inte. Tvärtom visar utvecklingen snarare att islamisterna stärker sina positioner och vinner mark. Man får vara bra naiv om man tror att ett turkiskt EU-medlemskap kommer att ändra den utvecklingen, som går i helt motsatt riktning.

Ska en utveckling komma där man på allvar och på riktigt står upp för demokrati, för mänskliga fri- och rättigheter och för kvinnans ställning i samhället måste utvecklingen komma inifrån landet självt, från den egna befolkningen, från den egna regeringen. Det är de som måste inse

det. Det är inte vi från Europeiska unionen eller från Sverige som ska komma med pekpinna, utan en sann utveckling måste komma inifrån landet självt – annars kommer de aldrig att kunna genomföra de här förändringarna.

Anf. 143 PYRY NIEMI (S):

Fru talman! Inom klimat- och miljöfrågorna har EU stora möjligheter att agera. Vi vill att Sverige ska återta sin pådrivande roll inom EU:s klimatarbete och att unionen ska vara en förebild för de internationella åtgärderna. EU måste som helhet arbeta för kraftigt minskade och konkret definierade utsläpp.

Den svenska regeringen visar dock tendenser till att dra ned på ambitionerna. Regeringen vill inte driva på att EU minskar sina utsläpp med 30 procent till 2020. Man har under förhandlingarna förespråkat att EU:s utsläppsminskningar till stor del ska genomföras i utvecklingsländerna. Sverige och andra EU-länder vill tillgodoräkna sig dessa minskningar som om de vore gjorda på hemmaplan. Detta är inte acceptabelt. Vår trovärdighet försvagas. Varför vill inte regeringen i skrift till kommissionen samt till ministerrådet skriva in att Sverige vill ha en minskning av växthusgaserna med 30 procent inom EU fram till 2020? Miljöministern hävdar att det räcker med att informera muntligt. Statsministern hävdar att det inte är möjligt att föra fram som ett krav.

Ett viktigt verktyg för att förbättra miljön är att minska transporternas negativa miljöpåverkan. Sverige bör verka aktivt för ett effektivare tågtransportnät inom EU. De nationella järnvägssystemen måste bli kompatibla och lagstiftningen synkroniseras. Då först – och parallellt med EU-kommissionens strävan att öka andelen förnybar energi – har tågtrafiken en chans att bli ett realistiskt transportalternativ inom EU. Regeringen har föreslagit att flygtrafiken ska omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter. Det är också vår linje, men vi anser att flyget ska ha en egen marknadsplats, en så kallad egen bubbla, för att utsläppshandeln ska ha effekt. Det penningstarka flyget berörs inte nämnvärt av det låga priset på utsläppsrätter. Samtidigt riskerar den sårbara elintensiva industrin att drabbas av flygets inträde i handeln.

Fru talman! EU:s jordbrukspolitik kräver handfasta åtgärder. Reformeringar är på gång, men mycket återstår. Det är vår bestämda uppfattning att EU:s jordbruksstöd och marknadsregleringar ska avskaffas. Stöden snedvrider konkurrensen på världsmarknaden och förhindrar utvecklingsländernas möjligheter till egen produktion och konsumtion. Jordbruksstöden ska ha en tydlig klimatinriktning så länge de finns kvar. Vi socialdemokrater inser dock att stöden kommer att finnas kvar under överskådlig tid. Vi vill bland annat att stödet ska riktas till aktiva brukare, främja kollektiva nyttigheter och biologisk mångfald inom jord- och skogsbruk.

Den borgerliga regeringen har hittills visat ett beklagligt ointresse för jordbrukspolitiken inom EU. Sverige har marginaliserats i förhandlingarna. Det räcker inte att ensidigt driva frågan om jordbruksstödens omfattning. Sverige måste också aktivt delta i diskussionen om hur stöden ska utformas under den tid de finns kvar. Reformeringen av EU:s jordbrukspolitik är ett tufft arbete som ska ske inom EU – med engagerad närvaro från svensk sida.

Prot. 2010/11:105
19 maj

*Berättelse om
verksamheten i
Europeiska unionen
under 2010*

När det gäller livsmedel inom EU har den svenska regeringen en ambivalent och märklig hållning, som i många stycken är kontraproduktiv gentemot inte minst de svenska primärproducenterna och konsumenterna. Vi socialdemokrater vill ha en obligatorisk ursprungsmärkning av livsmedel. Regeringen vill i allt väsentligt att den ska vara frivillig. Varför? För konsumenternas bästa är en obligatorisk ursprungsmärkning ett första rimligt kvalitetsverktyg vid ett fritt val i butiken. För livsmedelshandlarna blir det enklare och tydligare att skilja ut bra varor från dåliga. För primärproducenterna blir det en tydlig marknadsfördel för dem som ursprungsmärker.

Fru talman! Kemikaliefrågan är ytterligare ett politikområde där EU ska vara pådrivande. Den gemensamma kemikalielagstiftningen Reach finns på plats sedan ett par år tillbaka men kräver redan en revidering. Principen om att farliga kemikalier ska ersättas med mindre farliga alternativ måste snarast skärpas. Vi vill också att Reach ska omfatta fler så kallade lågvolymämnen. Definitionen av vilka ämnen som behöver tillstånd för att användas måste förtydligas så att fler farliga ämnen omfattas.

Anf. 144 KENNETH G FORSLUND (S):

Fru talman! Med anledning av vad som sagts tidigare här i debatten vill jag bara göra klart och tydligt att det vi socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister har föreslagit vad gäller transaktionsskatt inte är ett införande av transaktionsskatt, utan att transaktionsskatt ska utredas. Därefter ska vi ta ställning till om vi tycker att en sådan borde införas, i så fall på europeisk eller global nivå.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 1 juni.)

13 § Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU21

Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2010/11:75).

Anf. 145 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Fru talman! Sedan 1961 har regeringen lämnat redogörelser till riksdagen för vilka åtgärder regeringen har vidtagit med anledning av riksdagens olika beslut. Redogörelserna är knutna till riksdagsskrivelserna där riksdagen meddelar regeringen sina beslut. En redogörelse upptar samtliga riksdagsskrivelser som har ställts till regeringen det senaste kalenderåret och därtill samtliga äldre riksdagsskrivelser som inte tidigare har rapporterats som slutbehandlade.

Regeringens redogörelser för behandlingen av riksdagens skrivelser har förbättrats avsevärt med åren. Under den första perioden var redovisningarna i allmänhet mycket knapphändiga. Successivt och i takt med att

riksdagens utskott tagit upp behovet av förbättringar i skilda avseenden har redovisningarna blivit mer lättillgängliga och även utförligare.

Den nu aktuella skrivelsen avser huvudsakligen sådana åtgärder som vidtagits under perioden den 1 januari–31 december 2010. Redogörelsen omfattar också vissa senare regeringsbeslut om riksdagsskrivelserna därigenom har kunnat rapporteras som slutbehandlade. I skrivelsen redovisas också information om regelbeståndet samt arbetet med regelförenkling, språkvård och det offentliga rättsinformationssystemet.

Hur ser då årets granskning ut? Regeringens redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser har under flera år fortsatt att förbättrats och ger en, med enstaka undantag, fullständig och korrekt bild av riksdagens skrivelser och tillkännagivanden. Utskottet välkomnar detta. Det finns dock alltså utrymme för ytterligare förbättringar.

Konstitutionsutskottet ser positivt på att tre av de fyra kvarvarande näst äldsta riksdagsskrivelserna från riksmötet 1997/98 nu redovisas som slutbehandlade. Utskottet noterar dock samtidigt att ett tillkännagivande från riksmötet 1994/95 som gäller frågan om ett statligt fritidsbåtsregister alltså inte är slutbehandlat.

Riksdagens möjligheter att göra tillkännagivanden till regeringen är inte grundlagsreglerad utan bygger på konstitutionell praxis. Konstitutionell praxis som har vuxit fram innebär att utgångspunkten bör vara att regeringen tillgodoser ett tillkännagivande. Men om regeringen inte delar riksdagens mening i en fråga och inte har för avsikt att tillgodose riksdagens önskemål, bör den underrätta riksdagen om detta inom den tidsgräns som angetts i tillkännagivandet.

Konstitutionsutskottet strävar efter att förstärka granskningen av regeringens redogörelser för behandlingen av riksdagens skrivelser. Utskottet kan bland annat konstatera dels att andelen ej slutbehandlade riksdagsskrivelser under de senaste tre riksmötena minskat påtagligt, dels att andelen slutbehandlade tillkännagivanden under de senaste två riksmötena ökat väsentligt, vilket är bra. Andra iakttagelser som utskottet gjort de senaste åtta åren är att andelen tillkännagivanden som slutbehandlats genom propositioner ökar och att äldre tillkännagivanden har slutbehandlats.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 juni.)

14 § En ny instruktion för riksdagsförvaltningen

*En ny instruktion för
riksdagsförvaltningen*

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU30

En ny instruktion för riksdagsförvaltningen (framst. 2010/11:RS3)

Anf. 146 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Fru talman! Jag kan påtala att det finns ett rättelseblad som är utdelat på bänkarna i kammaren.

I konstitutionsutskottets betänkande 30 behandlas en framställning från riksdagsstyrelsen om en ny instruktion för riksdagsförvaltningen.

Det känns bra att i tiden göra det tydligt vilka roller förvaltningen har och klarlägga ansvarsfördelningen mellan riksdagsstyrelsen och riksdagsdirektören. Målet är att styrelsen ska ha den strategiska rollen och direktören det operativa. Dessa roller är numera de gängse i de flesta styrelser, såväl inom företag som i det offentliga livet.

Avsikten med denna nya instruktion är också att den anpassas så att man fattar rätt beslut på rätt nivå. Riksdagsstyrelsen har ansett att även om den gamla instruktionen från år 2000 har förnyats ett antal gånger, så behövde det nu göras en hel omarbetning av den gamla.

Fru talman! Vad är då nytt? Riksdagsförvaltningens uppgifter sammanförs under en rubrik. Det tydliggörs att förvaltningen är underlydande myndighet under riksdagen och har till uppgift att tillhandahålla resurser och service även till talmannen och partikanslierna i riksdagen. Det klargörs också att förvaltningen har till uppgift att vårda och bevara riksdagens byggnader och samlingar.

Riksdagsstyrelsens övergripande ansvar förutsätter en långt gången delegation till riksdagsdirektören. Styrelsen har ansvaret för verksamheten inför riksdagen. En förutsättning för detta ansvar är att instruktionen är tydlig i fråga om arbetsfördelningen.

Möjligheten för styrelsen att överlåta till direktören att besluta om föreskrifter tas bort. Enligt styrelsens mening bör en myndighets föreskrifter beslutas på högsta möjliga nivå, det vill säga i detta fall av riksdagsstyrelsen. Riksdagsdirektören får emellertid ta vissa anställningsbeslut. Det är en uppgift som förs över från styrelsen. Den parlamentariska styrelsen beslutar om lön och anställningsförmåner bara när det gäller riksdagsdirektören.

Vad gäller ledamotsrådet, som är ett rådgivande organ för ärenden av ledamotsnära karaktär, föreslås att varje parti ska få utse den representant man anser ska företräda partiet i rådet och inte som nu att dessa personer ska tas bara ur styrelsekretsen.

Fru talman! I förslaget finns också bestämmelser och förtydliganden beträffande förvaltningens arbetsgivaransvar vad gäller att skapa goda arbetsförhållanden och att ta till vara och utveckla den kompetens som finns bland de anställda.

En del följdändringar föreslås vad gäller lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter. Här har utskottet velat uppmärksamma på att det finns behov av att ändra ytterligare i denna lag, bland annat vad gäller efterlevandepension.

Utskottet är mycket positivt till de förändringar som nu föreslås i instruktionen, inte minst att språket moderniseras. Det är viktigt att målet för förvaltningspolitiken är att den ska vara rättssäker och effektiv och ha väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet som bidrar till Sveriges utveckling.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 juni.)

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU31
Förkortad lagrådsperiod, m.m. (prop. 2010/11:98).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 1 juni.)

16 § Moderniserade regler för avvecklingssystem och finansiella säkerheter

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2010/11:FiU25
Moderniserade regler för avvecklingssystem och finansiella säkerheter
(prop. 2010/11:95).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 1 juni.)

17 § Riksrevisionens årsredovisning

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2010/11:FiU35
Riksrevisionens årsredovisning (redog. 2010/11:RR1).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 1 juni.)

18 § Utländsk näringsverksamhet i Sverige

*Utländsk
näringsverksamhet
i Sverige*

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2010/11:NU19
Utländsk näringsverksamhet i Sverige (prop. 2010/11:87)

Anf. 147 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! ”Drygt 200 thailändska bärplockare med krossade drömmar sover på madrasser i en sporthall i Luleå. De kom till Sverige i tron att de skulle tjäna pengar – nu åker de hem i förtid – skuldsatta över öronen.” Detta citat har jag hämtat från Dagens Nyheter den 25 augusti 2009.

”Svarta jobb under slavliknande villkor – efter städs scandalen på Sveriges hamburgerrestauranger 2007 lovade storföretagen att anställa alla de som utnyttjats. Men bara ett år senare sparkades städarna av McDonalds och ersattes av ny svart arbetskraft.” Detta är hämtat från *Uppdrag granskning* den 31 mars 2010.

”Tusentals polacker arbetar för halva lönen i Sverige.

– Det är värre än vi någonsin kunnat ana. Det säger Skogs- och Träfacketets ordförande Kjell Dahlström.

Uppgiften om omfattningen av lönedumpningen slog häromdagen ned som en bomb i Skogs- och Träfacket. Att det då och då förekommer utländsk arbetskraft som arbetar långt under avtalsenliga villkor är känt sedan tidigare. Det uppdagades inte minst i samband med uppröjningen efter stormen Gudrun.

Radio Kronobergs uppgifter kom ändå som en chock.

– Baserat på de uppgifter som nu kommit fram har polackerna bara en fjärdedel av avtalsenlig lön.” Citatet kommer från Dagens Arbete 2008.

Fru talman! Det är bara ett lite xplock av vad vi har kunnat läsa i medierna under de senaste åren.

I dag behandlar vi ett betänkande med rubriken *Utländsk näringsverksamhet i Sverige*. Det handlar i grunden om en av de fyra friheterna, det vill säga fri rörlighet för tjänster. Det i sin tur hänger samman med införandet av tjänstedirektivet.

Fru talman! Representant vid utstationering av arbetstagare – om detta har vi i Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet skrivit en motion och föreslagit att företag etablerade i utlandet eller näringsidkare bosatta utomlands ska ha en representant som är behörig att företräda dem. Detta har nu hela utskottet ställt sig bakom. Vi kan konstatera att det är ett enigt utskott som står bakom ett tillkännagivande av vår motion. Det är glädjande, och nu väntar vi otåligt på leverans.

Utskottet konstaterar med anledning av motionen följande: I samband med genomförandet av tjänstedirektivet i svensk lagstiftning beslutades om en ändring av 2 § andra stycket i filiallagen som innebar att kravet på en i Sverige bosatt föreståndare för näringsverksamhet som bedrivs i Sverige av utomlands bosatta svenska eller utländska medborgare begränsades till att bara omfatta dem som är bosatta utanför EES-området.

När detta behandlades i riksdagen under förra mandatperioden var vi inte eniga i utskottet. Men det uppmärksammades samtidigt att det i samband med att utländska företag eller näringsidkare utstationerar arbetstagare till Sverige kan finnas behov av någon som kan representera företaget eller näringsidkaren.

Regeringen har i den nu aktuella propositionen redovisat sin bedömning att frågan om en representant lämpligen bör lösas inom ramen för den arbetsrättsliga lagstiftningen snarare än i filiallagen. Ett enat utskott delar denna bedömning.

Vidare har regeringen i propositionen påpekat att denna fråga ska utredas i särskild ordning. Ett sådant arbete har påbörjats inom Regeringskansliet, och ambitionen är, enligt vad utskottet erfar, att utredningen ska vara klar sommaren 2011.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet kommer att följa detta noga med hänsyn till vikten av att regeringen gör vad riksdagen beslutar – men också av omsorg om alla dem som i dag arbetar tillfälligt i Sverige genom den fria rörligheten av varor och tjänster och som av olika anledningar far illa på sin arbetsplats, blir utnyttjade som arbetskraft och råkar ut för lönedumpning.

Företag etablerade i utlandet eller näringsidkare bosatta utomlands i samband med utstationering av arbetstagare till Sverige ska ha en representant i landet som är behörig att företräda dem i kontakter med myn-

digheter och vid förhandlingar med arbetstagarorganisationerna. Enligt ett enigt utskott är införandet av detta bland annat en förutsättning för att den svenska förhandlings- och avtalsmodellen ska fungera. Utan närvaro av en representant med sådan behörighet kan inte den svenska arbetsmarknadsmodellen fungera, och möjligheten att kontrollera att utstationerade arbetstagare har rimliga arbets- och avtalsvillkor begränsas kraftigt.

Fru talman! Socialdemokraterna och Vänsterpartiet anser också att det finns behov av att utländska företag och näringsidkare blir registrerade. Ett exempel är Danmark som i maj 2008 införde ett register över utländsk verksamhet och utstationerade arbetstagare. Enligt vår uppfattning skulle ett krav på anmälningsskyldighet i Sverige underlätta en korrekt tillämpning av utstationeringsdirektivet, trygga den svenska arbetsmarknadsmodellen och underlätta för svenska myndigheters kontakter med berörda aktörer. Vi vill därför att regeringen ska återkomma med ett förslag som innebär en anmälningsskyldighet för utländska företag och näringsidkare i samband med utstationeringssituationer.

Vi anser vidare att det finns behov av effektiva sanktionsmedel såsom viten mot utländska företag som inte anmäler sin närvaro i landet. Vi förutsätter att denna fråga hanteras inom ramen för den utredning som har påbörjats inom Arbetsmarknadsdepartementet.

Fru talman! LO:s rapport *När arbetskostnaderna pressar priserna* är läsvärd på många olika sätt. Den visar tydligt varför det behövs regler och ordning och reda på arbetsmarknaden, inte minst under frihet och fri rörlighet.

Rapporten belyser offentliga investeringar i infrastruktur. Det handlar om Citytunneln i Malmö och Norra länken och Citybanan i Stockholm.

När denna upphandling görs finns olika drivkrafter, fru talman. Låt mig citera från utredningen: ”Många av de utländska företag som konkurrerar med lägre arbetskraftskostnader får uppdrag i Sverige genom offentliga upphandlingar. Investeringar som finansieras av svenska skattemedel. De flesta av dessa utländska företag agerar som underentreprenörer till huvudentreprenören vid stora infrastruktursatsningar. Dessa underentreprenörer är ofta arbetskraftsleverantörer, det vill säga bemanningsföretag, som huvudentreprenören anlitar. Huvudentreprenören säkerställer därmed anlåtande av billig arbetskraft från Central- och Östeuropa samtidigt som han slipper vara ansvarig för anställnings- och levnadsvillkor.”

Detta är en del av arbetsvillkoren i dagens Sverige för dem som är här och arbetar.

I en allt mer global konkurrens på arbetsmarknaden behöver vi ha trygghet för arbetstagarna. De måste känna att de behandlas lika oavsett i vilket EU-land de arbetar. Vi pekar på att det är viktigt att det finns en representant som är behörig att vara mottagare så att den svenska modellen kan fungera. I framtiden vill vi slippa se att bärplockare, städare och skogsarbetare kommer i kläm.

Fru talman! Mot bakgrund av detta yrkar jag bifall till vår reservation.

Anf. 148 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Jag kan skriva under på varje ord som Carina Adolfsson Elgestam sade. Jag gör det också genom att yrka bifall till reservationen.

Rätten till kollektivavtal, alltså den svenska arbetsmarknadsmodellen, är grunden för hur tryggheten på den svenska arbetsmarknaden har utvecklats. Det gäller inte bara svenska arbetstagare utan även arbetsgivare. Det har visat sig fungera bra, och vi har haft en trygg utveckling i Sverige och arbetsvillkor som har varit bra för arbetstagarna.

I dag ser vi att detta hotas. En del EU-direktiv som har införlivats i svensk lagstiftning har gjort att hela den svenska arbetsmarknadsmodellen i dag ifrågasätts av arbetsgivare.

Utstationeringsdirektivet antogs av EU-parlamentet för något år sedan. Direktivet skulle utgöra en miniminivå, ett golv, för löne- och anställningsvillkor. Dock har EG-domstolen i ett antal domar, till exempel i Lavaldomen och Rüffertdomen, tolkat EU-direktivet helt annorlunda, nämligen som ett tak i stället för ett golv. Det innebär att vi får lönedumpning. Vi får konkurrens med löner, anställningsvillkor och sociala rättigheter i stället för trygghet på arbetsmarknaden. Detta visar med all tydlighet att fördraget behöver kompletteras med ett socialt protokoll för EU som slår fast att grundläggande fackliga rättigheter som att fritt teckna kollektivavtal gäller i unionens samtliga länder.

Det är först då som vi också kan få någon ordning på detta. Det som har hänt nu och som vi kan se här i Sverige är att vi har utstationerade arbetstagare som lever och jobbar under betydligt sämre villkor än svenska arbetstagare som jobbar under svenska kollektivavtal. Detta hade regeringen kunna göra någonting åt långt mycket tidigare.

När vi diskuterade frågan för ett par år sedan hade vi i Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet en gemensam motion när det gäller tjänstedirektivet. Där slog vi fast att förutsättningarna för att den svenska arbetsmarknadsmodellen ska fungera är att det finns någon att förhandla med – någon som kan ta emot ett meddelande. Det gäller både de fackliga organisationerna och myndigheterna. Denna motion avstyrkte de borgerliga ledamöterna i näringsutskottet.

I dag när vi diskuterar detta kan vi konstatera att de borgerliga ledamöterna i näringsutskottet har ändrat uppfattning. Det är glädjande.

Man skriver så här: Ett enigt utskott välkomnar den utredning som regeringen har sagt ska titta över de arbetsrättsliga förhållandena när det gäller arbetstagarnas rättigheter att förhandla. Man skriver också tydligt att utan närvaro av en representant med sådan behörighet kan inte den svenska arbetsmarknadsmodellen fungera. Möjligheten att kontrollera att utstationerad arbetstagare har rimliga arbets- och avtalsvillkor begränsas kraftigt.

Utskottet instämmer således i vad som anförs i motionen från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet och anser att riksdagen bör uppmana regeringen att återkomma med ett förslag som motsvarar det skisserade. Detta är en omsvängning. Nu gäller det också för regeringen att leverera och inte bara prata i frågan.

Det som händer och sker i dag är att vi har en konkurrens som är osund mellan företagen i Sverige. Vi har en konkurrens mellan arbetstagare som bygger på att de utstationerade arbetstagarna lever under sämre villkor både lönemässigt och socialt och inte minst utifrån det faktum att de i vissa fall inte har några rättigheter över huvud taget. Regeringen måste agera nu så att man åtminstone får en ordning här i Sverige när det gäller detta.

Avslutningsvis kan jag konstatera att förutsättningen och grunden för diskussionen inför vår behandling i näringsutskottet från början var att de borgerliga ledamöterna var skeptiska till vår motion. Men tack vare tjänstemän från Näringsdepartementet, som ingående kunde berätta och redogöra för att detta inte strider mot EU-lagstiftningen har vi nu en möjlighet att få någon form av ordning på den svenska arbetsmarknaden.

Anf. 149 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Ärade ledamöter! Sedan 2007 har vi sett hur allt fler nya företag har startats och etablerats och även att allt fler anställts i dessa. Det är en markant skillnad jämfört med de femton åren dessförinnan. Dessutom ligger Sverige i dag tvåa i Europaligan vad gäller de nystartade företagens överlevnadsgrad. Hela 86,2 procent av de nystartade företagen är fortfarande verksamma två år efter start.

Det är också viktigt att utländska företag vill etablera sig i Sverige och att vi har ett bra företagsklimat. Det är grunden för detta.

I regeringens proposition *Utländsk näringsverksamhet i Sverige* föreslås vissa ändringar i lagen om utländska filialer. Dessutom föreslås förändringar i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige. Detta gör man för att klargöra att bestämmelserna i nämnda lagar står i överensstämmelse med EU-rätten.

Den särskilde utredare som regeringen tillkallade 2009 hade till uppgift att se över och lämna förslag till sådana förändringar som skulle kunna behöva vidtas till följd av Europeiska kommissionens formella underrättelse angående den svenska filiallagstiftningen.

I uppgiften ingick även att se om det är förenligt med EU-rätten att i filiallagstiftningen införa bestämmelser om krav på en representant med adress i Sverige som ska ha behörighet att företräda företaget och dessutom utföra rättshandlingar som verksamheten i Sverige kräver. Enligt förslaget ska det tydligt anges att det gäller näringsverksamhet som omfattas av bestämmelserna om fri rörlighet av varor och tjänster i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Kravet på att det utländska företags namn och nationalitet ska ingå i filialens firma kommer att tas bort. Likaså ändras kravet på att ha en särskild delgivningsmottagare utsedd och anmäld till att endast gälla när filialens verkställande direktör är bosatt utanför EES.

Förslaget innebär även att alla beslut enligt filiallagen som fattas av Bolagsverket eller Finansinspektionen ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Man kan dock konstatera att antalet överklaganden till regeringen har varit få sedan lagen infördes.

Det krav som finns i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige på att en verkställande direktör för filial ska vara bosatt i Sverige utgör en inskränkning i etableringsfriheten och kan därmed strida mot EUF-fördraget. Av detta skäl föreslås en ändring i nyss nämnda lag.

I filiallagen ska det införas en anmälningsskyldighet liksom en skyldighet att i vissa fall anmäla en kontaktperson till Bolagsverket. Utstationeringsdirektivet har genomförts i svensk rätt genom lagen om utstationering av arbetstagare. Lagen gäller när en arbetsgivare som är etablerad i ett annat land än Sverige utstationerar arbetstagare här i landet i samband med att arbetsgivaren tillhandahåller tjänster över gränserna.

Fru talman! Det finns skäl att betona betydelsen av att det införs krav på att företag etablerade i utlandet eller näringsidkare bosatta utomlands i samband med utstationering av arbetstagare till Sverige ska ha en representant i landet som är behörig att företräda dem i kontakter med myndigheter och vid förhandlingar med arbetstagarorganisationerna – detta då införandet av detta krav bland annat är en förutsättning för att den svenska förhandlings- och avtalsmodellen ska fungera, precis som tidigare talare har sagt.

Ett sådant krav bör vara förenligt med EU-rätten under förutsättning att EU-medborgare från andra länder inte diskrimineras genom krav på bosättning i Sverige.

I den nu aktuella propositionen har regeringen redovisat sin bedömning att frågan om representant lämpligen bör lösas inom ramen för den arbetsrättsliga lagstiftningen snarare än i filiallagen. Det är en bedömning som utskottet delar.

Vidare har regeringen i propositionen påpekat att denna fråga ska utredas i särskild ordning. Arbetsmarknadsdepartementet har nu påbörjat arbetet med att utreda frågan. Det är angeläget att beredningen av denna fråga hanteras skyndsamt och att regeringen så snart som möjligt återkommer med lämpliga förslag.

Mot bakgrund av detta behövs inget riksdagsuttalande, varvid jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 150 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att instämma i det som Carina Adolfs-son Elgestam och Kent Persson har sagt när det gäller ändringarna i filiallagen. Jag vill också ge en eloge till utskottet för att det har varit ett enigt utskott i den delen i betänkandet.

Jag sitter i arbetsmarknadsutskottet och jobbar mycket med arbetsrättslagstiftningen. Jag kan hålla med om de slutsatser som utskottet har dragit, nämligen att detta är någonting som bör beaktas i kommande lagstiftning.

Inom de närmaste veckorna kommer vi att behandla ett betänkande där bland annat Laval ingår. Vi får återkomma till den behandlingen när det kommer till kammaren för beslut. Det finns alla möjligheter att snabbt hantera de här frågorna även i det betänkandet.

Med detta vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma reservation, reservation 1.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 juni.)

19 § En ny energimärkningslag

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2010/11:NU22
En ny energimärkningslag (prop. 2010/11:106).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 1 juni.)

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2010/11:NU25
Ny lag om ackreditering och teknisk kontroll (prop. 2010/11:80).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 1 juni.)

21 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Skrivelse
2010/11:141 Riksrevisionens granskning av trafikverkens produktivitet

Redogörelse
2010/11:RR4 Riksrevisionens redogörelse om granskningen av årsredovisningen för staten 2010

Motion
Behovet av förändringar i utlänningslagen och utlänningsförordningen av
Lars Ohly m.fl. (V)

Motionen väcktes med åberopande av 3 kap. 13 § riksdagsordningen med anledning av händelse av större vikt.

Frågan om hänvisning av motionen till utskott skulle behandlas vid sammanträdet fredagen den 20 maj.

Motionen hade följande lydelse:

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till förändringar i utlänningslagen i enlighet med vad som i motionen anförs.
2. Riksdagen begär att regeringen genomför förändringar av utlänningsförordningen 2 kap. 12 § och 13 § andra stycket i enlighet med vad som anförs i motionen.

Inledning

Migrationsöverdomstolen har genom flera domar år 2009 förändrat tillämpningen av utlänningslagen genom att fastslå att kravet på att utlänningar ska ha pass vid inresa och vistelse i Sverige är absolut såvida inte uttryckligt undantag angivits. Genom ställningstagande av rättschefen vid Migrationsverket 11 mars 2010 har dessa domar bl.a. givits den konsekvensen att Migrationsverket inte ska utnyttja möjligheten att utfärda främlingspass med stöd av 2 kap. 13 § andra stycket utlänningsförordningen och förse passet med anteckning att identiteten inte är styrkt.

Som konsekvens av dessa domar har familjer från främst Somalia under drygt ett år nu nekats familjeåterförening. Avslagen har motiverats med att den anhörigas identitet inte kan styrkas eller att skriftliga bevis för familjebanden saknas. Därför befinner sig nu uppskattningsvis 1 500

barn med familjeanknytning till Sverige i och omkring Somalia utan att kunna beviljas tillstånd att återförenas. Samma gäller ett stort antal vuxna anhöriga som antingen söker återförening med make/maka eller barn i Sverige.

I dom den 17/3 2011, (UM 9536-10) har domstolen också slagit fast att barn som ansöker om att återförenas med sina föräldrar måste styrka genom skriftliga handlingar att föräldern/föräldrarna är barnets vårdnadshavare. I dom 12/5 2011 (UM 8325-10) har Migrationsöverdomstolen uttalat att det åligger Sverige enligt Schengenkonventionen att ställa krav på styrkt identitet som förutsättning för familjeåterförening, att gemenskapskodexen för gränspassage för personer föreskriver att identiteten ska styrkas vid gränspassage, att familjeåterföreningsdirektivet tillåter avslag på ansökan om familjeåterförening om den inte åtföljs av skriftliga bevis för familjebanden och bestyrkta kopior av resehandlingarna. Domstolen har också åter slagit fast sin tidigare tolkning om utlänningslagens innebörd i fråga om absolut krav på passinnehav och styrkt identitet.

Domstolen avslutar domskälen med följande konklusion:

Migrationsdomstolen är medveten om de problem att styrka sin identitet som finns för sökande bl.a. från Somalia. Det är emellertid inte möjligt för rättstillämparen att generellt eller för en viss grupp av sökande medge undantag från kraven på klarlagd identitet och pass. Sådana undantag åligger det lagstiftaren/regeringen att föranstalta om. Det är även en sak för lagstiftaren/regeringen att, om det anses att reglerna för utfärdande av främlingspass inte står i överensstämmelse med lagstiftarens intentioner, förändra dessa.

Händelse av större vikt

Migrationsöverdomstolens dom den 12 maj 2011 stänger oåterkalleligen dörren för varje förhoppning om att det ur humanitär synpunkt katastrofala rättsläget kan förändras genom praxis. Det är nu helt uppenbart att utlänningslagen och utlänningsförordningen måste ändras för att bl.a. de uppskattningsvis 1 500 somaliska barn som tvingas leva åtskilda från sina föräldrar/sin förälder under i många fall djupt inhumana och farliga omständigheter ska kunna återförenas med sina anhöriga i Sverige. En sådan lagändring är självfallet ytterst brådskande, varför en motion i saken inte kan anstå till allmänna motionstiden.

Behovet av förändringar i utlänningslagen och utlänningsförordningen

Utlänningslagen innehåller inget explicit krav på styrkt identitet som förutsättning för rätt till familjeåterförening, men Migrationsöverdomstolen har med stöd av förarbetsuttalanden slagit fast att ett sådant krav gäller. Huruvida detta krav står i överensstämmelse med artikel 8, rätten till familjeliv i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna har Migrationsöverdomstolen inte övervägt.

Det är således nödvändigt att genomföra en ändring i utlänningslagen för att förändra rättsläget. Det kan också vara nödvändigt att se över bestämmelserna i 2 kap. utlänningslagen om passkrav och undantag från passkravet.

Regeringen bör även genomföra erforderliga förändringar i 2 kap. 12 och 13 §§ utlänningsförordningen för att undanröja bristande passinnehav som hinder mot familjeåterförening.

Stockholm den 18 maj 2011

Lars Ohly (V)

Ulla Andersson (V)

Rossana Dinamarca (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)

Hans Linde (V)

Jonas Sjöstedt (V)

Josefin Brink (V)

Christina Høj Larsen (V)

Jacob Johnson (V)

Lena Olsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Prot. 2010/11:105

19 maj

22 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 19 maj

2010/11:397 Kontroll av kosttillskott

av *Lars Lilja (S)*

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2010/11:398 Offentlig upphandling och djurskyddskrav

av *Ann-Kristine Johansson (S)*

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:399 Skydd av biologisk mångfald i skogen

av *Åsa Romson (MP)*

till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:400 Långsiktigt statligt ansvar för sommarjobb för skolungdomar

av *Esabelle Dingizian (MP)*

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:401 Svenska exportorgan och politik för global utveckling

av *Valter Mutz (MP)*

till statsrådet Ewa Björling (M)

2010/11:402 Vattenfalls investeringar i kolkraft

av *Lise Nordin (MP)*

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

2010/11:403 Tillstånd för uranbrytning

av *Jonas Sjöstedt (V)*

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

2010/11:404 Kastrering av smågrisar

av *Jens Holm (V)*

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:405 Idrott för alla

av *Berit Högman (S)*

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2010/11:406 Jobben i Norrsundet

av *Raimo Pärssinen (S)*

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

2010/11:407 Öppenhet i EU:s jordbruksstöd

av *Jonas Sjöstedt* (V)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:408 Regeringens opinionskampanj för mångkultur

av *William Petzäll* (SD)

till statsrådet Erik Ullenhag (FP)

2010/11:409 En sammanhållningspolitik för att stärka det regionala tillväxtarbetet

av *Marie Nordén* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2010/11:410 Inlandsbanan som en nationell möjlighet

av *Isak From* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 31 maj.

23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 19 maj

2010/11:531 Grisbönderna och konkurrensen

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:532 Situationen i Indonesien

av *Roza Güclü Hedin* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2010/11:533 Ersättning till nämndemän

av *Tomas Eneroth* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:534 Bibliotek i häkte

av *Lena Olsson* (V)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:535 Kontanthantering och HUS-avdraget

av *Hans Olsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:536 Laserpekare

av *Anders Karlsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:537 Folkbokföringen

av *Anders Karlsson* (S)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2010/11:538 Det nationella ansvaret för den fotografiska bilden

av *Berit Högman* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 31 maj.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.51,
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.50,
av tredje vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 123 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

KARI HASSELBERG

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott	2
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
5 § Genomförandet av tredje sjösäkerhetspaketet – del 2	2
Trafikutskottets betänkande 2010/11:TU23	2
(Beslut fattades under 11 §.)	2
6 § Kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning	3
Civilutskottets betänkande 2010/11:CU24	3
(Beslut fattades under 11 §.)	3
7 § Strategisk exportkontroll 2010 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden samt genomförande av direktiv om överföring av krigsmateriel	3
Utrikesutskottets betänkande 2010/11:UU3	3
Anf. 1 BODIL CEBALLOS (MP)	3
Anf. 2 BJÖRN SÖDER (SD)	6
Anf. 3 HANS LINDE (V)	8
Anf. 4 BJÖRN SÖDER (SD) replik	12
Anf. 5 HANS LINDE (V) replik	12
Anf. 6 BJÖRN SÖDER (SD) replik	13
Anf. 7 HANS LINDE (V) replik	13
Anf. 8 CARINA HÄGG (S)	14
Anf. 9 HANS LINDE (V) replik	16
Anf. 10 CARINA HÄGG (S) replik	16
Anf. 11 HANS LINDE (V) replik	17
Anf. 12 CARINA HÄGG (S) replik	17
Anf. 13 BJÖRN SÖDER (SD) replik	17
Anf. 14 CARINA HÄGG (S) replik	18
Anf. 15 BJÖRN SÖDER (SD) replik	19
Anf. 16 CARINA HÄGG (S) replik	19
Anf. 17 ULRIK NILSSON (M)	19
Anf. 18 HANS LINDE (V) replik	22
Anf. 19 ULRIK NILSSON (M) replik	23
Anf. 20 HANS LINDE (V) replik	23
Anf. 21 ULRIK NILSSON (M) replik	23
Anf. 22 BODIL CEBALLOS (MP) replik	24
Anf. 23 ULRIK NILSSON (M) replik	24
Anf. 24 BODIL CEBALLOS (MP) replik	25
Anf. 25 ULRIK NILSSON (M) replik	25
Anf. 26 BJÖRN SÖDER (SD) replik	26
Anf. 27 ULRIK NILSSON (M) replik	26
Anf. 28 BJÖRN SÖDER (SD) replik	26
Anf. 29 ULRIK NILSSON (M) replik	27
Anf. 30 CHRISTER WINBÄCK (FP)	27

Anf. 31 BJÖRN SÖDER (SD) replik	28
Anf. 32 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik	29
Anf. 33 BJÖRN SÖDER (SD) replik	29
Anf. 34 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik	29
Anf. 35 KERSTIN LUNDGREN (C)	30
(forts. 9 §)	32
Ajournering	32
Återupptagna förhandlingar	32
8 § Frågestund	32
Anf. 36 ANDRE VICE TALMANNEN	32
<i>Fotbollshuliganism</i>	32
Anf. 37 KERSTIN HAGLÖ (S)	32
Anf. 38 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	33
Anf. 39 KERSTIN HAGLÖ (S)	33
Anf. 40 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	33
<i>Momsfrihet för den ideella sektorn</i>	34
Anf. 41 LENA ASPLUND (M)	34
Anf. 42 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	34
Anf. 43 LENA ASPLUND (M)	34
Anf. 44 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	35
<i>Marocko och Västsahara</i>	35
Anf. 45 BODIL CEBALLOS (MP)	35
Anf. 46 Utrikesminister CARL BILDT (M)	35
Anf. 47 BODIL CEBALLOS (MP)	36
Anf. 48 Utrikesminister CARL BILDT (M)	36
<i>Sverige och mänskliga rättigheter i Syrien</i>	36
Anf. 49 ISMAIL KAMIL (FP)	36
Anf. 50 Utrikesminister CARL BILDT (M)	37
Anf. 51 ISMAIL KAMIL (FP)	37
Anf. 52 Utrikesminister CARL BILDT (M)	37
<i>Integration av nyanlända</i>	38
Anf. 53 PER ÅSLING (C)	38
Anf. 54 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	38
Anf. 55 PER ÅSLING (C)	38
Anf. 56 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	39
<i>Skadestånd till brottsoffer</i>	39
Anf. 57 THORALF ALFSSON (SD)	39
Anf. 58 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	39
Anf. 59 THORALF ALFSSON (SD)	40
Anf. 60 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	40
<i>Svenska interneringsläger under andra världskriget</i>	40
Anf. 61 JONAS SJÖSTEDT (V)	40
Anf. 62 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	41
Anf. 63 JONAS SJÖSTEDT (V)	41
Anf. 64 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	41
<i>Skyddet för minoriteter i Egypten</i>	42

Anf. 65 ROBERT HALEF (KD).....	42
Anf. 66 Utrikesminister CARL BILDT (M)	42
Anf. 67 ROBERT HALEF (KD).....	42
Anf. 68 Utrikesminister CARL BILDT (M)	42
<i>Arbetsförmedlingen</i>	42
Anf. 69 MEERI WASBERG (S).....	42
Anf. 70 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	43
Anf. 71 MEERI WASBERG (S).....	43
Anf. 72 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	43
<i>De sociala insatsgrupperna</i>	44
Anf. 73 ANTON ABELE (M).....	44
Anf. 74 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	44
Anf. 75 ANTON ABELE (M).....	44
Anf. 76 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	44
<i>Individuella kompetenskonton</i>	45
Anf. 77 ULF NILSSON (FP)	45
Anf. 78 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	45
Anf. 79 ULF NILSSON (FP)	46
Anf. 80 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	46
<i>Saabkrisen</i>	46
Anf. 81 JÖRGEN HELLMAN (S).....	46
Anf. 82 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	46
Anf. 83 JÖRGEN HELLMAN (S).....	47
Anf. 84 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	47
<i>Våld mot förtroendevalda politiker</i>	47
Anf. 85 WILLIAM PETZÄLL (SD).....	47
Anf. 86 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	48
Anf. 87 WILLIAM PETZÄLL (SD).....	48
Anf. 88 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	49
<i>Situationen i flyktinglägren i Egypten</i>	49
Anf. 89 EVA LOHMAN (M).....	49
Anf. 90 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	49
Anf. 91 EVA LOHMAN (M).....	50
<i>Läxhjälp som hushållsnära tjänst</i>	50
Anf. 92 PETER PERSSON (S).....	50
Anf. 93 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	50
Anf. 94 PETER PERSSON (S).....	50
Anf. 95 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	51
Anf. 96 ANDRE VICE TALMANNEN	51
9 § (forts. från 7 §) Strategisk exportkontroll 2010 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden samt genomförande av direktiv om överföring av krigsmateriel (forts. UU3).....	51
Anf. 97 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	51

Anf. 98	BODIL CEBALLOS (MP) replik	54
Anf. 99	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	55
Anf. 100	BODIL CEBALLOS (MP) replik	55
Anf. 101	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	56
Anf. 102	PETER RÅDBERG (MP)	57
	(Beslut fattades under 11 §.)	59
10 §	Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010	59
	Utrikesutskottets betänkande 2010/11:UU10	59
Anf. 103	KENNETH G FORSLUND (S)	59
Anf. 104	BODIL CEBALLOS (MP)	61
	(forts. 12 §)	64
	Ajournering	64
	Återupptagna förhandlingar	64
11 §	Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	64
	TU23 Genomförandet av tredje sjösäkerhetspaketet – del 2	64
	CU24 Kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning	64
	UU3 Strategisk exportkontroll 2010 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden samt genomförande av direktiv om överföring av krigsmateriel	64
12 §	(forts. från 10 §) Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010 (forts. UU10)	66
Anf. 105	JULIA KRONLID (SD)	66
Anf. 106	JONAS SJÖSTEDT (V)	68
Anf. 107	WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (M)	71
Anf. 108	KARIN GRANBOM ELLISON (FP)	73
Anf. 109	KERSTIN LUNDGREN (C)	75
Anf. 110	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	77
Anf. 111	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	80
Anf. 112	KENNETH G FORSLUND (S) replik	84
Anf. 113	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik	85
Anf. 114	KENNETH G FORSLUND (S) replik	85
Anf. 115	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik	85
Anf. 116	BODIL CEBALLOS (MP) replik	85
Anf. 117	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik	86
Anf. 118	BODIL CEBALLOS (MP) replik	87
Anf. 119	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP) replik	87
Anf. 120	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	87
Anf. 121	MARIE GRANLUND (S)	89
Anf. 122	MARIA PLASS (M)	92
Anf. 123	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	94
Anf. 124	MARIA PLASS (M) replik	94
Anf. 125	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	94
Anf. 126	MARIA PLASS (M) replik	95
Anf. 127	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	95
Anf. 128	JESSICA ROSENCRANTZ (M)	96

Anf. 129	CARL B HAMILTON (FP)	98
Anf. 130	MARIE GRANLUND (S) replik	100
Anf. 131	CARL B HAMILTON (FP) replik	100
Anf. 132	MARIE GRANLUND (S) replik	100
Anf. 133	CARL B HAMILTON (FP) replik	100
Anf. 134	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	100
Anf. 135	CARL B HAMILTON (FP) replik	101
Anf. 136	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	101
Anf. 137	CARL B HAMILTON (FP) replik	101
Anf. 138	WILLIAM PETZÄLL (SD)	102
Anf. 139	CARL B HAMILTON (FP) replik	103
Anf. 140	WILLIAM PETZÄLL (SD) replik	103
Anf. 141	CARL B HAMILTON (FP) replik	104
Anf. 142	WILLIAM PETZÄLL (SD) replik	104
Anf. 143	PYRY NIEMI (S)	105
Anf. 144	KENNETH G FORSLUND (S)	106
	(Beslut skulle fattas den 1 juni.)	106
13 §	Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen	106
	Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU21	106
Anf. 145	ANN-BRITT ÅSEBOL (M)	106
	(Beslut skulle fattas den 1 juni.)	107
14 §	En ny instruktion för riksdagsförvaltningen	107
	Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU30	107
Anf. 146	ANN-BRITT ÅSEBOL (M)	107
	(Beslut skulle fattas den 1 juni.)	108
15 §	Förkortad lagradsperiod, m.m.	109
	Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU31	109
	(Beslut skulle fattas den 1 juni.)	109
16 §	Moderniserade regler för avvecklingssystem och finansiella säkerheter	109
	Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU25	109
	(Beslut skulle fattas den 1 juni.)	109
17 §	Riksrevisionens årsredovisning	109
	Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU35	109
	(Beslut skulle fattas den 1 juni.)	109
18 §	Utländsk näringsverksamhet i Sverige	109
	Näringsutskottets betänkande 2010/11:NU19	109
Anf. 147	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	109
Anf. 148	KENT PERSSON (V)	111
Anf. 149	HANS ROTHENBERG (M)	113
Anf. 150	JOHAN ANDERSSON (S)	114
	(Beslut skulle fattas den 1 juni.)	114
19 §	En ny energimärkningslag	114
	Näringsutskottets betänkande 2010/11:NU22	114
	(Beslut skulle fattas den 1 juni.)	114
20 §	Ny lag om ackreditering och teknisk kontroll	115
	Näringsutskottets betänkande 2010/11:NU25	115

(Beslut skulle fattas den 1 juni.).....	115	Prot. 2010/11:105
21 § Bordläggning.....	115	19 maj
22 § Anmälan om interpellationer.....	117	<hr/>
23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	118	
24 § Kammaren åtskildes kl. 19.21.....	119	

Tryck: Elanders, Vällingby 2011